

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

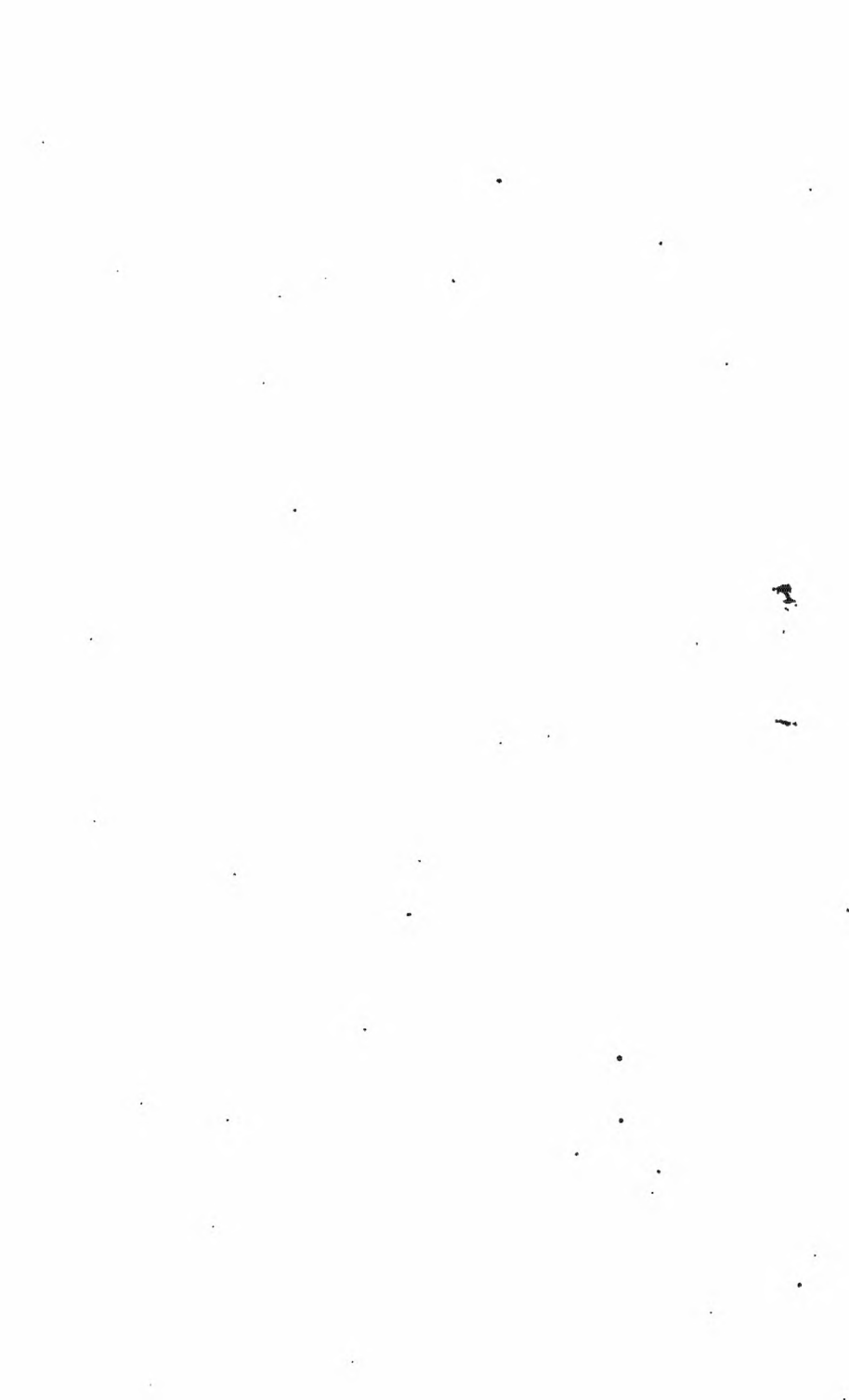
Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

0048171R

363 d. 4

ERDEI- ÉS HEGYI-
CSEREMISZ SZÓTÁR.

FŐLEG REGULY CSEREMISZ SZÓGYŰJTEMÉNYÉBŐL.

ÉS AZ

ÚJTESTAMENTOM CSEREMISZ FORDÍTÁSÁBÓL.

ÖSSZEKÉSZÍTVE

BUDENZ JÓZSEF.

VOCABULARIUM ČEREMISSICUM
UTRIUSQUE DIALECTI.

IMPRIMIS E COLLECTIONE REGULYANA

ET EX

VERSIONE NOVI TESTAMENTI ČEREMISSICA

ORDINAVIT

JOSEPHUS BUDENZ.

A Magyar Tudományos Akadémia kiadása.

PEST,

KÖNYVKERESKEDELMI VEREKENYI MERTSEK AKADÉMIAI KÖNYVTÁRSÁL.

1866.

ERDEI- ÉS HEGYI-
CSEREMISZ SZÓTÁR.

FŐLEG REGULY CSEREMISZ SZÓGYŰJTEMÉNYÉBŐL

ÉS AZ

ÚJTESTAMENTOM CSEREMISZ FORDÍTÁSÁBÓL

SZERKESZTETTE

BUDENZ JÓZSEF.

VOCABULARIUM ČEREMISSICUM
UTRIUSQUE DIALECTI.

IMPRIMIS E COLLECTIONE REGULYANA

ET EX

VERSIONE NOVI TESTAMENTI ČEREMISSICA

CONCINNAVIT

JOSEPHUS BUDENZ.

A Magyar Tudományos Akadémia kiadása.

PEST,

EGGENBERGER FERDINÁND MAGYAR AKADÉMIAI KÖNYVTÁRUSNÁL.

1866.

Pest, 1866. Nyomott Emlék Gusztáv Magyar Akadémiai nyomdájánál.

PRAEFATIO.

Vocabularii hujus Čeremissici componendi primum consilium id fuit, ut quae jam de grammatica dialecti Silvestris linguae Čeremissicae in commentariis „Nyelvtudományi Közlemények“ *) inscriptione „Cscremisz tanulmányok“ usus disserueram, vocum Čeremissicarum collectione absolverem; tum ut quae in Regulyi scriptis post obitum relictis ad promovendam hujus linguae cognitionem idonea existebant, aliquando tandem publici juris facerem. Concinnandi rationem aptissimam eam sum ratus, ut utriusque dialecti voces, quae quidem eadem erant, juxta se ponerem, praemissa forma vocis Silvestri-čeremissica, subjuncta vero, et quidem asterisco (*) praefixo, forma Montano-čeremissica. Sed jam breviter exponam, quibus ex fontibus utriusque dialecti voces hauserim.

A.) Voces Silvestri-čeremissicae depromptae sunt:

1) Ex collectione Regulyi, additis iis, quae passim in ejusdem „notatis grammaticis“ reperiiebantur (*sign. R.*)

2) Ex Sermonibus Čeremissicis in commentariis „Nyelvtudományi Közlemények“ t. III. p. 139—152 editis (*sign. P.*)

Praeterea nonnullae paucissimae ex indice quodam vocabulorum Russice conscripto, qui 286 voces continebat (*sign. L.*), atque e Pallasii Lexico Comparativo (*sign. S.*). Quibus quum uterer, non sum oblitus, quanta eis fides habenda esset. Postremo e Višnevskii grammatica Čuvašica, cui additus est brevis index comparativus, nonnullarum vocum formae diversae (*sign. V.*)

B.) Voces Montano-čeremissicae:

1) Ex Castrénii grammatica (1845.) et indice vocabulorum eidem subjuncto (*sign. C.*)

---

*) Tom. III, p. 397—470.; IV, 48—104. Pestini 1864. 1865. — His accedit „Erdei cscremiszég. Mondat- és szövegközlés“, ibidem tom. III, 97—156.

2) Ex versione Novi Testamenti Čeremissica, adhibita, ex qua illa facta est, versione Slavica et Russica, ad vocum significationes accurate definiendas (*sign. B.*). — His accedunt, quae in grammatica Čeremissica Kazanensi (1836) occurrunt (*sign. K.*), vel in Wiedemanni grammatica e Catechismo Kazanensi citantur (*sign. W.*). Alexandrae Fuchs libello „Epistolae de Čeremissis“ vix uti potui, ut qui voces plerumque mendose scriptas praebet (*sign. F.*) In eo vero curam adhibui, ut vocis cujusque vel vocis formae auctorem signis indicarem; signo omisso, auctor Reguly est intelligendus, vel si vox est Montanae dialecti, eam saltem in C. et B. sine ullo formae discrimine scias reperiri.

E numero vocum ex B. excerptarum omisi plurima nomina abstracta in *-šašluk* et *-demaš*, quae ab interpretibus ad voces hujusmodi Russicas effincta et novata sunt (e. gr. *kolıştedemaš* inobedientia, непослушание). Propositum nempe erat, ut voces Čeremissicas vere populares conscriberem. Sed neque id existimabam inutile fore, si voces, etsi populares, sed quae ex alia quam Fennica linguarum stirpe in Čeremissicam receptae sunt, quantum id dignoscere poteram, signis notarem, ut linguae quasi elementum vere et peritus Fennico-čeremissicum melius appareret. Itaque vocibus per Tataricam ex linguis Arabica et Persica oriundis adposui literas (α) et (π); voces Čuvašo-Tataricas vero, quarum maximus est numerus, distinxi literis (σ); Russicas denique, exceptis nonnullis (ρ), omnes in Appendicem relegavi.

Eam quoque in vocabulario hoc concinnando servavi rationem, ut formas derivatas sub primitivas colligerem; ut verborum eam formam ponerem, ex qua conjugationis discrimen quoque apparet, scilicet indicativi praesentis 1. personam, cujus exitus aut in *am* aut in *em* est; accentum, si notare potui, tantummodo in nominibus notavi, quum in verbi formis non uni eidemque syllabae inhaereat.

In scribendis vocibus Čeremissicis his literis atque hoc literarum ordine sum usus :

a, ä, e, i, ī, o (â), ö, u, ü; k, g, x, j, ng; č, c, ž, š, ž;

t, d, s, z, n; p, b, f, v, m; r, l.

ex quibus *ī* est *ы* Russorum, *c* = *z* Germanorum, *ž* = *j* Anglorum, ceterae sponte intelliguntur. Consonantum cum sono *j* conjunctionem virgula denotavi: *t, d, n, l*.

J. BUDENZ.

INDEX SIGNORUM ET COMPENDIORUM.

* — quae post asteriscum sequuntur, omnia sunt dialecti Montanae; solus asteriscus (*) indicat, formam vocis eandem esse in d. Montana atque in Silvestri.

(α) — vox Arabica.

(π) — vox Persica.

(σr) — vox Čuvašica vel Tatarica.

(dim.) — forma verbi diminutiva.

(eff.) — forma effectiva.

(fr.) — forma verbi frequentativa.

(mt.) — forma verbi momentanea.

(pass.) forma verbi passiva.

B. — Versio Novi Testamenti Čeremissica dialecti Montanae.

BAP. — Acta apostolorum.

BAPC. — Apocalypsis.

BEP. — ad Ephesios.

BF. — ad Philippenses.

BPM. — ad Philemonem.

BG. — ad Galatas.

BHEB. — ad Hebraeos.

Bj. — Evangelium Joannis.

BJS. I. II. III. — Epistola Joannis I. II. III.

Bjk. — Epistola Jacobi.

BK. I. II. — ad Corinthios I. II.

Bkol. — ad Colossenses.

BL. — Evangelium Lucae.

Bm. — „ Matthaei.

Bmk. — „ Marci.

BP. I. II. — Epistola Petri I. II.

BR. — ad Romanos.

BTHES. I. II. — ad Thessalonicenses. I. II.

BTIM. I. II. — ad Timotheum I. II.

BTIT. — ad Titum.

C. — Castrén.

F. — Alexandra Fuchs.

K. — Grammatica Kazarensis.

L. — Index vocabulorum Čeremissicus (vide supra).

NyK. — Nyelvtudományi Közlemények.

P. — Sermones Čeremissici (vide

R. — Reguly. [supra].

S. — Lexicon Comparativum Petropolitianum.

V. — Višnevski (vide supra).

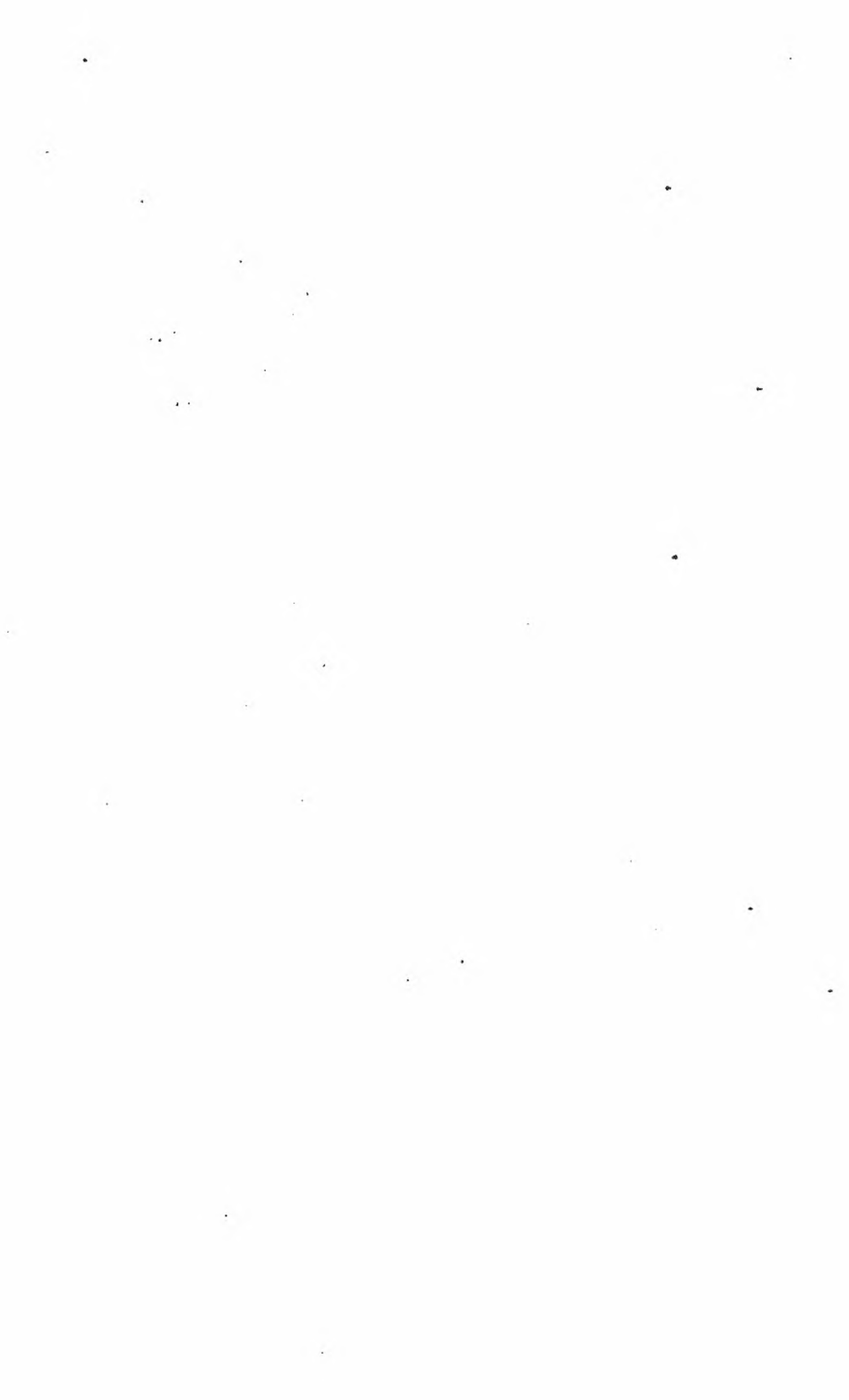
W. — Wiedemann (vide supra).

ADDENDA ET CORRIGENDA.

- Pag. 1. *ad v. āngáltiṣ adde: āngáltiṣ B_M.*
 „ 4. *col. 1, lin. 20. lege: parēre*
 „ 23. „ : *ik oksam*
 „ 4. „ 2, „ 13. „ : *denotans*
 „ 8. *ad v. aṇ adde: anlakan (cīlagiḥ a. ṣinzaṣ legelul ulni|pri-*
mo loco sedere) B_M. 23, 6.
ad v. oḥo: (στ).
 „ 9. *ad v. onžok adde: ānzakla: a. keṣa (elöre menö) elsö|pri-*
mus B_M. 19, 30.
 „ 11. *sub v. oḥa, lege: olá B_{AP}.*
 „ 16. *ad v. iṣtal- adde: iṣtil B_M. 11, 21. Ibidem lege: iṣtam iṣtalaṣ.*
 „ 21. *sub v. kiem, deletō (α), lege: kiem fekudni.*
 „ 22. *sub v. kókurtuš lege: *kaḡretaṣ C.*
 „ 24. *sub v. koremlan ver lege: hegyes völgyes,*
 „ 27. *sub v. kuṣkedam lege: kuṣkedam B.*
 „ 32. *sub v. jakterla lege: fenyves erdő|pinetum.*
 „ 34. *inter voces jirem et jilme intercala: *jiltók mindjárt|statim*
B_M. 4, 24. csakugyan, bizony|certo B_M. 13, 14.
 „ 39. *sub v. čelt lege: čilt ulán tökéletes,*
 „ 42. *pro v. šec- lege: šeč-*
 „ 43. *sub v. šep lege: oḥaṣ loqui,*
 „ „ *sub v. šem lege: héj (belső, vékony fahéj)*
 „ 44. *sub v. šinžam lege: keče šinžeš*
 „ 45. *pro v. ši'ndik lege: ši'ndik*
 „ „ *inter voces širgāṣ et šil intercala: *širnāl-: širnāl-kolten pu-*
durta széltűz|perfringit, elidit B_M. 21, 44.
 „ „ *sub v. šongemam lege: šongemedem (fr.)*
 „ „ *sub v. šon lege: *šun C. B.*
 „ 46. *sub v. šópo lege: *šápa*

- pag. 46. *sub* r. šóvun *lege* : (šá'vun)
 " " *ad* r. šovulžo *adde* : *šávaž C.
 " " *sub* r. šoroktare *lege* : šoroktuktulam (fr.)
 " 47. *sub* r. šoldorā *lege* : šoldorangdem
 " 58. *sub* r. turlem *lege* : türlem *hallgatni* | *tacere* C.
 " 64. *sub* r. *susu *lege* : sunc *víg* | *laetus* C.
 " 65. *sub* r. némer *lege* : némer C.
 " 73. *inter* voces porkó *et* polvuj *in'ercala* : pórson (or) *solyem* |
sericum ; * pársan *Barc.* 18. 12.
 " 83. *ad* r. mári *adde* : mára *cseremisz* | Čeremissus C., mára *férj*,
férfi | *maritus*, *rir* B.
 " 85. *sub* r. mòngögeč *lege* : hazulról
 " 87. *sub* r. ruem *lege* : vágni | *caedere*.

ERDEI- ÉS HEGYI-CSEREMISZ SZÓTÁR.

VOCABULARIUM ČEREMISSICUM UTRISQUE DIALECTI.

ae*k* (σ*r*) józan | *sobrius*.

ae*k*lanem józanodni | *sobrium fieri*; -landarem (*eff.*)

auem (σ*r*) hajlítani | *flectere*; au-alam (*mt.*), aukalem (*fr.*).

aualdam hajlani, meghajlani | *flecti, conflecti*.

aután (σ*r*) kakas | *gallus gallinaceus*; *aptán, äptán B., atán K.

atán, atánem (*kakasom*), ked-vesem | *mi care!* K.

aul (σ*r*) falu | *pagus, vicus*.

aullanem megtelepedni | *in pago considerare*; -landarem (*eff.*)

ak (α) ár | *pretium*; *äk.

akeš pöštaš becsül*ni* | *aestimare*.

akaj (σ*r*) néne | *soror senior*; *äkä C., akä K.

agá (σ*r*) tatár ekke | *aratrum Tartaricum* R., szántóföld | *arvum, sata* V.

a. parem szántás ünnep | *festum arvale*.

*axál bőven, dúsan | *copiose, prolixè* Bk. II.

äj véső | *caelum*.

äjep szikra | *scintilla*.

*ajem böjtöl*ni* | *jejunare* B. & P.

ang (σ*r*) nyílás | *os patens, ostium*.
omasa angešte šolga az ajtóban áll.

*ang hólyag | *vesica* C.

angá (σ*r*) telek (föld) | *ager, praedium* R. V.; K.

angaser, angoser (σ*r*) keskeny, szűk | *arctus, angustus*; *ängeser C., ängisir B.

angoseremdeni megszükté*ni* | *coarctare, -mdedem* (*fr.*).

*ängáltiš: ä. panda bot, istáp | *baculus, scipio* B. & P.

ači' (afi, ata) atya | *pater* R., ačaj L., afä V.; *äfa C., afä B.

ači-avaj szülék | *parentes*.

ača-vél mostoha atya | *vitricus*.

ašem (σ*r*) üget*ni* | *tolutim incedere*; ašedem (*fr.*); ašaldem (*dim.*)

ašendarem (σ*r*) emlékeztet*ni* (*valakit valamire*) | (*cui quid*) *in memoriam redigere*; *ašindarem B., ašindärem C.

ašik lótakaró | *stragulum* (*equo in-stratum*).

ašnem tartani, fön- v. megtartani (barmot), fölnevelni | *servare, conservare, educare*; *ašnem B.

*ašlám (σ) kamat, uzsora | *usura* B.

*ažák : a. vāta özvegy asszony | *vidua* B.

at is | *etiam, quoque* (NyK. III, 469); *B., at, ät C.

äte edény | *vas*; *ä'ta v. ä'tidir (ä'teder) B., ät K.

ket-äte kosárka | *corbicula, sporta*.

ater nyulfogó, кляпцы | *decipula*.

adák még, sőt még; ismét | *etiam, imo; iterum*.

azá kis gyermek, csecsemő | *infans*; *azä C., azä B.

[azap (α)]:

azaplem: šinzás logálín azap-
lemaš irigység | *invidia* P.

azarén halál | *mors* R., azrin P.; *azrén B.

*azem bátorodni, fölindulni, föl-
bőszülni | *animum sumere, ira commoveri* B.

*azdarem fölingerelni | *irritare* B.

ázer fogó | *forceps*.

*äpšät kovács | *faber ferrarius* C.,
apšät B.

äptirgem akadályul lenni (fen-
akadni?) | *impedimento esse*
B.

*äptertem, äptirtem bántására

lenni, akadályozni | *offendere, impedire* B. K.

*avré erő, hatalom | *robur, potestas* B.

avrést keä elgyengüllnek B.

äva nöstény | *femella*.

aváj anya | *mater* R., abaj L., abá;

*ävä C., abä B., abi' K.

ava-vél mostoha anyja | *noverca*.

*amä'len mindenképen | *omni modo* B.

*amä'l(α) példa, minta | *exemplum*
(amä'leš nalaš például venni)
B.

ámert (σ) sas | *aquila (falco chrysaetus)*.

ambar (α) lóistálló | *stabulum, equile*.

araká (σ) pálinka | *vinum sublimatum* R.; *bor | *vinum* B.

*arangaš, ärängäš nőtelen | *innuptus* C., arängiž vőlegény |
sponsus B.

*ará test | *corpus* K., személy | *persona* B. THESS. I, 2, 17., arcz, kép |
facies B.

*arátjamže (veszzen a tested) K.

*aráda hús | *caro* (?): a. xangá hús-
tábla | *tabula carnea* B. II. 3, 3.

aralem megörizni, megmenteni (ju-
mo arale isten ments!) | *servare*; -ledem, ledelam (fr.);
-laldam megmenekedni | *salvum evadere*.

*aral-tökéletesedni, haladni | *proficere* (in re) B. I, 15. 58.

arem kölcsönvenni | *mutuo sumere*;
aredem (fr.); *ärem C.

árom : aromeš naŕe kölcsönvett,
hitelbe vett | *mutuo sumsit, in
diem emit.*

árom (σ) : árom šudo üröm föl |
absinthium.

är-: jir ärenet (xalam) körülvevők
(a várost) | *circumdede runt,
cinxerunt (urbem)* BAPC. 20, 8.

arčá (σ) láda, skatulya | *arca,
capsa.*

* *artem rászállítani, hártani* (ex.
neki — a keresztet Bm.; *rdnk*
— *az ő vérét* BAP.), *részabni*
Bm. 1, 4, 6. | *inducere, inferre,
obtrudere cui quid.*

arhá (σ) hét | *hebdomas*; *arhá C.,
arhá B.

ruš-arhá vasárnap | *dies domi-
nica*, iz-arhá csütörtök | *d. Jo-
vis*, kug-arhá péntek | *d. Ve-
neris.*

arháš hetes : kok a. prejze két
hetesborju | *vitulus 15 dierum.*

árva (σ) az üres kalász | *spica
inanis*; *arbü' pelyva | *pa-
lea* B.

arlan (σ) vakondok | *talpa* R., ar-
lángé V.

*árluk szőlőgerezd, szőlő | *uva* BAPC.
14, 18.

al (α) erő, testi erő | *robur.*
alán erőse | *robustus.*

*áltema beteg | *aegrotus* Bm. II.
alatalán (NyK, III, 467.) | *fortasse.*
ala-kő valaki (NyK, III, 441) |
aliquis.

*alák (σ) : a. štleš gonosz szel-
lem | *malus spiritus* Bm. 6, 12.

ále (α) még | *etiamnunc*; *aI (voz
cohortativa : aI kena = men-
jünk | *eamus*) B.

ále-matke mindeddig | *hactenus.*

ále-tugok mégis | *attamen*, ni-
hilominus.

algá (σ) fulönfüggő | *inauris.*

egele makk | *glans quernea*; *eğelä
C., egeI B. 15, 16.

egerémše (σ) pók | *aranea.*

e. vod pókháló | *texta aranea.*

ej jég | *glacies* R., ij L., i, í C.

ejam (ajam) úszni | *natare*, ejedem
(fr.); *iäm C., ijam B.

*in läkten kiúszott | *enatavit* BAP.

enker csengetyű | *tintinnabulum.*

e. juk šokta cs. hallik.

engež szeder | *rubus fruticosus*;

*ingiz, engež C.

e. vondo szederceserje.

*engežä (σ) váll, nyakszirt | *hu-
merus, pars humeri ad col-
lum proxima* C., ingizä váll B.

engér patak | *rivus, fluvius* R., inř
L.; *änger C., anger B.

énger horog | *hamus* (kol e.); *än-
ger C., ángir B.

engerem horgászni | *hamo pis-
cari*; *ängerem C.

engertem támaszkodni, dülless-
kedni vmire; bízni vkiben |
*niti, inniti cui rei; se accli-
nare ad quid; confidere.*

engertektem támasztani, dül-
lesztetni vmihez | *acclinare ad
quid.*

engdalam ölelni | *amplecti*, -ledem
(fr.); *eltalam B.

engdaldeš ölelet | *quantum quis amplecti potest* : ik e. pu egy ölelet fa.

* ingem megégni | *aduri* K.

engdem ég (tűz), sült (nap) | *ardere* : tul v. keče engda; *ingdem megégetni | *adurare* K.

eške (iške), ške (pronomen reflexivum : ipse) ; *ške.

eškemem magamat, eškendem magadat etc. (III, 445. 447.)

šket magára való, egyedül való | *solus, solitarius* ; * (cum suffixis pers.) : ketem egymagam | *ego solus* etc. B.

škedak egymaga | *solus*.

•štaráš, ešteráš posztó | *pannus laneus* ; *štráš C.

eštem tenni, csinálni | *facere* ; szűl-ni | *parere* (ikšebem gyermek, igem kölyköt) ; érni, vmibe kerülni | *valere, constare* (ex. g. ki oksam egy pénzt) ; eštedem, eštelam (fr.) ; lištem P. ; *ištem.

eštektem tétetni, csináltatni | *faciendum curare* ; *ištiktem K. B.

eštör lábtekercs (онучи, láb körül tekert vászon v. posztódarab, harisnya helyett) | *involuturum pedum, fasciae tibiales*.

*žep (a) számadás | *ratio reddenda* C. B.

žep-don szerint, -rá nézve | *secundum, habita ratione* B.

ežaplem tisztelni | *revereri* R.,

žaplem P. ; *žeplem B., számot adni | *rationem reddere* C.

etengeče tegnap | *heri* R., tengéče P. ; *tengéča B.

*edém (σ) ember homo B., nem cseremis ember | *homo non cseremissus* C. ; ajdeme R., ajdem P.

edem edemam egymást | *alius alium, se invicem* B.

edemen idegen (másé) | *alienus*.

eslék, eslók (σ) sapka | *pileolus*.

en (adv. superlativum detotans) : en-pengede legerősebb | *firmissimus*.

eňát talán, meglehet, hihetőleg, alkalmassint | *fortasse, veri simile est, credi potest* ; *aňat, aňet B. (aňat šanaš kételkedni | *dubitare* Bm. 21, 21)

eňanem (σ) hinni, reményleni | *credere, sperare* ; -nedem (fr.) ; eňandarem meggyőzni vkit | *persuadere cui quid* ; -ndaredem (fr.) R. ; inanem P. ; *iňänem, nänem C. ; iňanem B.

eňanemaš hit | *fides*.

eňamle hűl, megbízható | *fidelis*.

eňamser meg nem bízható | *infidus* ; *iňancer B.

eňer (σ) nyereg | *ephippium*.

-eňeg, -ňeg (numeralia collectiva formans, cf. NyK. III, 440.) : kogeňeg mind a kető | *ambo* ; *kokoňék B.

-eňeg, -ňeg óta | *inde a, inde ex*.

samrökeňeg, iziňeg fiatal, kicsi [korom]óta | *apuro, a parvulo*.

épere hiába | *frustra* P.

* cfelem fúni | *spirare* C., iflem B.
iflen-šiválása ördögölző | *xorcista* Bap.

er (σr) reggel, reggeli idő | *tempus matutinum* R., ir P. L.; * ir.

er-dene reggel | *mane*.

erla holnap | *cras*; * irlá' B.

öre (σr) tiszta | *purus*; * ire.

ere (*adv.*), erénok merőben,
épen | *omnino, prorsus*.

erenok bizonyosan | *certo*.

eriktem tisztítani | *purgare*;

-ktedem, -ktelam (*fr.*); -ktal-

dam tisztulni | *purgari*; * irek-

tem C., iriktem, -ktaltam B.

ernem tisztulni, -nedem (*fr.*),

-naldam kitisztulni | *purum fieri*.

irsrir tisztátalan | *impurus* Brill.

erem melegedni | *calescere*; * ire-
jem B.

erektem meg-, fölmelegíteni | *calefacere*, -ktölam (*fr.*); * ire-
jektem B.

érik (σr) szabad akarát, szabad-
ság | *liberum arbitrium, liber-
tas*; * irik B.

erikem puaš nem kényszeríteni |
arbitrium dare.

erikle, erikán szabad | *liber*;
* irikán B.

* iriklandarem szabadítani | *li-
berare* Ba.

érge fiu | *filius, puer* R., irgá L.;

* ergá C., érga B.

erge-vél mostoha fiu | *privignus*.

* érgaluk fúság, fiui állapot |
status pueri Ba.

ertem (σr) múlni, mellette elmen-
ni | *praeterire*; ertedem (*fr.*);
ertaldem (*dim.*); ertarem el-
múlatni | *degere, transigere*
(*tempus*); * ertem B.

* erten-geaš elmúlni | *praeterire*,
elabi B.

érde czomb | *femur*; * árde C., ár-
da Bapc.

* erdä bél (fa-bél) | *medulla arbo-
ris* C.

erbeze gyermek, fiatal | *parvulus*,
puer, juvenis R., ürbezä L.;

* erbeze, irveze C., erbézä B.

* erbezä godšen gyermekkorától
fogva | *a puero*. B.

* eltalam ölelni | *amplecti* B., cf.
engdalam.

i év | *annus*; * i (i) C. B.

iaš éves: mehar iaš hány éves |
quot annorum; * tegeň ijáš
ilyen éves | *tot annos natus*
Bm. 2, 16.

* i-tálik (év-idő) esztendő | *anni
spatium, annus* Bap.

i-geče (év-nap) idő, idők | *tem-
pora*.

ia ördög | *diabolus* R., ijá P.

ik (num.; *adjectivum*, NyK. III,
436.) egy | *unus*; *.

ikvéreš együtt, egybe | *una, in
unum*; * ikváreš.

ikanak (pro: ik-kanak) egy-
szer | *semel*; *.

ikana (ik-kana) egykor | *ali-
quando*.

ikte (iktet) (num. *substantivum*
NyK. III, 436.) egy, egyik |

unus; *i'kta (iktat, iktit) B.,
 iktä (iktät) C.
 iktók azoneygy, egyenlő | *unus*
et idem, aequus; * B.
 iktegeő egyenként | *singulatim,*
singuli; *i'ktan-i'ktan B.
 iктаže egyvalamelyik, vala-
 mely | *aliquis*: iктаž-vere va-
 lahol | *alicubi*; iктаž-ganava-
 lamikor | *aliquando*; * iкта-
 ža B.
 i'ge állatnak fia, kölyök, ma-
 dárfi | *pullus, catulus*; *i'ga
 csibe | *pullus gallinaceus* B.
 28, 87., cib-ig-abä anyatyúk |
gallina mater B.
 igem eštaš megkölykezni, meg-
 fadzani | *catulos purere, fe-*
tus edere.
 iкšebe gyermek | *infans* R., ig-
 šuba L.; *i'ksiba B. — cf.
 šubo.
 i'ške ék (fejszenyélben, v. fahasí-
 társra) | *cuneus.*
 iže csak (időről, Germ. *erst*) | *modo,*
demum; * ize C., i'že K.
 it (2. pers. sing. imper. verbi ne-
 gutivi); *.
 itáj hadd, megállj, várj | *desis-*
te, sine, mane! B. K.
 itra tiszta | *purus* P.; *iträ C.
 itrajem tisztítani | *purgare* P.,
 *iträjem C. B.
 i'dem (στ) szérül | *area*; *ji'dem B.
 i. peče (szérülkerítés) szalmás-
 udvar | *area septa.*
 is takácsborda, бердо | *pecten* (tex-
 torius).

isir meddő | *sterilis* F. *iser B¹⁸²⁸.
 izáj, záj bátya; nagy bátya (az
 atyádnál fiatalabb) | *frater se-*
nior; *patruus* (*patre junior*)
 R., iza J S.; *zä B. C., cf. ko-
 go-za.
 izi, izie kis, kicsiny | *parvus* R.,
 izä L.; *izi'.
 *izi korna ösvény | *semita* B.
 iziő egy kevés; keveset; kevésbé,
 alighogy, kicsi hía hogy |
paullulum; *paene, tantum*
non; *izi's B.
 izemam kisebbedni | *minui*; ize-
 medem (fr.); *iziemam B.
 izemdem kisebbíteni | *minuere.*
 *iné tehát | *igitur* B¹⁸²⁸.
 indikše, indikä kilencz | *novem* R.,
 indiše L.; *endežše C., in-
 dekš B.
 indikš-lukilenczven | *nonaginta*;
 *endežš-lu C., indekš-lu B.
 indikšemese, indikšese kilen-
 czedik | *nonus*; *endežše-
 že C.
 *ibešta titkon | *clam, occulte* B.,
 ji'bešt B¹⁸²⁸.
 i'me tll, tllske | *acus, spina*; *im,
 im C. B.
 i'me-šu tllfok | *foramen acus*;
 ime-šuško koraš tllbe ölteni |
in acum conjicere.
 ir (στ) síkság, sivatag (hol nincs
 erdő) | *planities, campus* R.
 *ir part | *ripa* C.
 i'rem keresztléc az ajtón | *re-*
gula v. sera transversa (ja-
 nuæ infixa).

ilem *élni, lakni* | *vivere, habitare*;
 iledem (fr.) *itt-ott lakni* |
hic-illic habitare; *ilem B.,
 elem C., ilkalem (fr.) B_{ap}.
 ilemäs *lakóhely* | *domicilium*;
 *ilmäs *élet* | *vita* B.
 ilis *élet* | *vita* R., i'likš P.
 *ileš, i'liž *ház, szoba* | *domus,*
cubiculum B.
 *iledema *vár lakatlan (pusz-*
ta) hely | *locus inhabitatus,*
desertus B.
 ilikša pu *élő fa* | *arbor* B_L.
 ilizam *megéledni* | *reviviscere*;
 ilž-, iliz- B.
 ilissem, ilissem megélesztetni |
in vitam revocare; *ilissem-
 rem B.
 ilänem *megeredni (újra ülte-*
tett fa) | *radicari*.
 *ilätem *teremteni* | *creare*; ilätem-
 ma *teremtett állat* | *creatura*
 B_{ak}., ilätemäs B_a. 6. 18. id.
 *ilindarem *teremteni* | *creare*;
 B_{kol}.
 ilem *kikészíteni (bört)* | *conficere*
(corium); iledem (fr.), ilal-
 dam (pass.)
 kovašt-iliče *börkészítő, timár* |
coriarius.
 ille *nyers* | *crudus*.
 ok (*particula enclitica, voci, cui*
subjungitur, majorem vim
addens; cf. NyK. III, 467)
ugyan; *.
 ok, og (3. pers. praes. ind. verbi
 negativi); *ak.
 ogol („non est”) *post nomina*

positum = nem | *non*; *ágál.
 ogum, ogud, ogeš etc. *nem én,*
te, ő (NyK. IV, 99); *ágam,
 ágat, ágeš.
 okšak (σ) *sánta* | *claudus*; *akšak.
 okšaklem *sántítani* | *claudicare*;
 *akšaklem.
 oktem: mun' o. *tojás sárgája* | *lu-*
teum ovi.
 oksá (σ) *pénz*; *félkopéka* (ig-ok-
 sa) | *pecunia*; *dimidia ko-*
peika; *.
 *óxir *türes (holmi nélkül)* | *ina-*
nis atque nudus B.
 oj, áj *szó, beszéd* | *sermo*.
 ojočo *beszédes* | *loquax*.
 ojar (σ) *derű*; *hőség* | *serenus*;
fervor solis, aestus; *ajár *de-*
rű idő | *serenum* C. B.
 ojarem *kiderülni* | *disserenas-*
cere, -redem (fr.); *aja-
 rem C.
 ojem *ijedni* | *perterreri*.
 ojuktarem *ijesztetni* | *perterrere*.
 ójgo (σ) *szomorúság, bánat, ag-*
godalom | *moeror, tristitia,*
sollicitudo R. P.; *ojxo C.,
 ojxa B.
 ojgán *szomorú* | *moestus, tristis*.
 ojgurem *szomorkodni, bánkod-*
ni, aggódni | *moerere, solli-*
citum esse R., ojgorem P.;
 *ojxorem C., ojxrem B.
 ojgörmäs *szomorúság* | *moeror,*
tristitia.
 *ojxraktem *szomorítani* | *con-*
tristare B.
 ojrem (σ) *elvdasztani* | *sejun-*

gere; orkalem (fr.); ojraldam
elválni | *sejungi*; *ajerem C.,
ajirem, ajrem B.
orlem szétválni, eloszlani | *dis-*
cedere, *dissipari*; *ajir-
lem B.
orľemaš oszlds | *discessus*.
ong mell | *pectus*; *.
vüt ong hullám | *fluctus*.
*kuruk óngeš a hegyen | *in*
monte B_m. 18, 19.
ónga deszka, tábla | *assis*, *tabu-*
la; *anga C., xánga B. (ón-
ga B_k.)
ongarem (σ) hangolni (húro-
kat) | *fides accommodare*.
ongo ful (edénynek füle) | *ansa*.
onglaš áll | *mentum* R., ungláš S.
o. lu állcsont | *maxilla*.
tovar o. fejsze-nyak | *asciae col-*
lum.
óšo fehér | *albus*; *oša C., oš B.
ošemam fehéredni | *albescere*,
ošemedem (fr.).
ošemdem fehéríteni | *dealbare*;
-mdedem (fr.); -mdektem
(eff.); *ošemdem B.
ošalge, ošo-gaňe fehéres | *albi-*
dus.
oškedem lépni | *gradi*; -daldem
(dim.); *aškedäm C., aš-
ked- B.; -dektem (eff.) B_k.
*ašked-tolaš, a. -miaš hozzá-
lépni, odalépni | *aggredi*, *ac-*
cedere B.
óšno ezelőtt, előbb | *antehac*, *prius*
(cf. onšol) R., óžno P.
ošnorak előbb | *prius*,

ošnók régen | *pridem*.
ošnosen régóta | *jam diu*.
ošnoso előbbi | *prior*, *superior*.
ošmá homok, fővény | *arena* R.,
ušma L.; *ošmá.
ošman homokos | *arenosus*.
óžo mén, csöddör | *equus mas*, e. *ad-*
missarius; *óža.
*ota (σ) sziget | *insula* C.
otoza: vüt otoza hólyag (a kézen) |
pustula.
*oti'ka hinta, качель | *oscillum*
(Schaukel) K.
odorem vakarni, gerebélni, evezni |
radere, *pectine verrere*, *remi-*
gare; -ralam (mt.), -rkalem
(fr.); *odorem C.
*odolam imádni, megimádni | *ad-*
orare C. B.
osal (σ) rossz, rút | *malus*, *defor-*
mis R., usal L.
osalemam rosszúlni | *corrumpi*;
-lemdem megrosszítani | *dete-*
rius facere, *depravare*.
ozá (π) kereskedő; házigazda |
mercator; *pater familias*, *he-*
rus; *xožá B.
o. vate háziasszony | *mater fa-*
milias, *hera*.
aň: aňes előre | *prorsum* (mingész-
aňész előre-hátra | *rursum-*
prorsum) B_{jk}.
ona (σ) R.; *xaná ágak, vesz-
szők | *rami*, *virgae* B.
onala sűrű bokrok | *virgulta*, *fru-*
ticetum.
oňo ip | *socer*.
oňiška sógor (feleség bátyja) |

frater senior uxoris; *oneš-
kă C.

*oňaka *angy* | *glos senior C.*

onžol, onžul (onžul) *elülvaló, előtt-
te való, vminek eleje* | *anticus,
pars antica* (onžul pű *előfog* |
dens prior); *harmad (év,
nap)*: onžul keče *tegnap-
előtt* | *nudius tertius*; *ánzal
(anzal-geže C.)

onžolno (*locat.*) *elül*; *előtt* | *in
fronte*; *ante, coram R.*, ón-
zolno P.; *ánzalna.

onžolnoso *előleő* | *anticus, prior.*

onžok (*lat.*) *előre*; *elé* | *pro-
sum, protenus*; *ad, in con-
spectum cuius R.*, onzolku L.;
*ánzaka.

onžukeš *jövőre* | *in posterum,
posthac*; onžukšom *jövőben,
ezentúl* | *postero tempore*;
*ánzak keča *következő nap* |
dies posterus, insequens B.

*anzakaláluk (*előrevalóság*) *jö-
vendő* | *tempus futurum B.*

onžüč (*abl.*) *elülről*; *elől* | *a par-
te antica*; *e conspectu cuius R.*,
ónzoc P.; *ánzac, -cen.

onžem nézni; *valamire fölügyel-
ni, nevelni (gyermeket)* | *in-
tueri, spectare*; *praefectum
esse cui rei*; *educare (libe-
ros)*; -žoldam *körülnézni* | *cir-
cumspicere*; onžalam (*mt.*)
tekinteni, pillantani | *oculos
conjectare in rem*; -žaledem
(*fr.*); *anžem C., anžem, an-
žalam B.

onžuš (*fölügyelés, igazgatás*):
kugožan o. birodalom | *impe-
rium*; *ola o. kormányzó* |
gubernium.

onžuktem, onžoktem *mutatni* |
ostendere; -ktolam (*fr.*); *an-
žektem C., anžaktem B.

onžaluktem *megpillantatni va-
lamit* | *conspiciendum curare.*

onžukiüktem *megmutattatni* |
ostendendum curare.

óndak *korán* | *mature*; ondakrák
korább | *maturius.*

optem rákni, rárakni (*vűt o. vi-
zet önteni*), rávetni | *impone-
re, injicere*; optalam (*mt.*);
-ledem (*fr.*); *optem, optal-
optoš *kivetett tör* | *laqueus*; *óp-
tiš B.

optem ugatni | *latrare*; opteštam
(*fr.*); optaldem (*mt.*); *op-
tem C.

*oba ip | *socer B.*

ovarem *földagadni, fölfuvalkod-
ni*; *kibuzogni, kifutni (fövb
leves, tej)* | *intumescere, inflari,
ebullire*; ovarme *šürgő föl-
duzzadt kép* | *facies inflata.*

ovartem *földduzzasztani, fölfú-
ni (ex. šever dudát)* | *infla-
re*; puen o. *fölfúni* | *sufflare.*

*ovaška (*σ*) *nős, férj* | *nuptus, ma-
ritus C.*

om (*praes. verbi negativi, cf.
NyK. IV, 95.*); *am.

praet. ežem; *šim B., šem C.
conj. eñem; *inēm B., enem C.
imp. it, ida; *B. C.

omakš *gunyhó* | *casa, tugurium* ;
 * amás B.
 omasá ajtó | *janua* ; * amasa C. B.
 omartá (σ) fatöke | *truncus arboris*.
 műkő o. méhkas | *alvus apium*.
 ómo álom | *somnus* R., *uma* L.; *om.
 omučo álmos, alunni szerető |
somniculosus.
 ómun álomlátás | *somnium* ;
 * óman B.
 omeštam álomban beszélni | *in somno loqui* ; * omeštám ástozni | *oscitare* C.
 umalem aludni | *dormire* L. ;
 * amalem.
 ómuž (σ) nád | *calamus, arundo* ;
 * ámiš BAPC.
 or józan | *sobrius* P. ; * ar C.,
 ára B.
 or-vuján józanfejú, józan P.
 * or sáncz, palánk | *vallum* Bl.
 19, 43, árok | *fossa* S.
 orá rakás, halmaz (élettelen tárgy) | *strues, cumulus* ; * ará C., csoport, sor | *caterua, agmen* B.
 orá-šenga légy | *múscá* ; * ara-šengä C.
 *arán-arán csoportonként | *cateruatiu* B.
 oralem fölhalmozni | *accumulare*.
 oravá (σ) kerék ; *szekér* | *rota ; currus* ; * aravá C. B., arabá K.
 o. ter *szekér* | *currus*.
 oralde épület | *aedificium*.

* ára harag, düh | *ira, furor* B.
 orem megveszekedni | *in rabiem agi, furore incendi* ; oredem (fr.) ; * orem, arem B.
 oršo pi veszett kutya | *canis rabidus*.
 orem (σ) utca | *platea*.
 orol (σ) őr | *custos, excubitor* R.,
 urol L. ; *.
 * oróla-vaštaltás örvöltés | *permutatio excubiarum* B.
 orolem strázsálni, őrt állni, őrizni | *excubias agere, custodire* ; -ledem (fr.) ; * orolem.
 orugem varrni | *suere* ; oruguštam, ruguštam (fr.) ; * orgem C., urgem B.
 orugoš varrás | *sutura*.
 vorugem ruha | *vestis* R., vurgem P. ; * vurgem C. B.
 orša sörény | *juba* ; * arža C.
 ort kakas-sarkantyú | *calcar galli*.
 orđing menyecske | *femina juvenis, recens nupta*.
 orválde a ruhának alsó része, szegély | *pars vestis inferior, imus margo vestis*.
 o. jer himzés az ing alján | *pictura acu facta (in margine indusii)*.
 orlem szidni, gyalásni, káromolni | *conviciari, maledicere, exsecrari* ; * C., orlem v. orlandarem B.
 orlomaš szidás, káromlás | *maledictio, imprecatio* ; * orlomaš B.
 órluk (σ) nyomorúság | *miseria* :

orlukeš verešten *nyomoru-ságba esett* | *in miseriam incidit* R., órlök P.; *órlük B_{ap}.

*orlukán nyomorú, szegény | *miser, egenus* B.

ola (σ) tarka | *discolor, coloris varii*.

olangam tarkúlni | *discolorem fieri, -ngedem* (fr.)

olangdem, olalem tarkítani | *variare*; -ngdedem (fr.)

olá (α) város | *urbs* R., ula L.; *alá.

*alániš város, (városi kertület?) | *urbs (territorium urbis?)* B_{ap}.

olase(jing) városbeli (ember) | *opidanus*.

*ola hús | *caro* C., olá B_{ap}.

olaša (herélt) ló | *equus (castratus)*; *alašá B.

olan (σ) lassan | *lente*; *olén B.

oláuge (σ) stíger | *perca fluviatilis*; *alanga C.

olēm beszélő | *loqui*; olēdem beszélgetni (fr.)

olemaš beszéd | *loquela, sermo*.

olom (álom) (σ) szalma | *stramentum*; *ólom B_z.

olom-bal lócza a szobafal hosszában | *scamnum longum (ad parietem cubiculi)*; cf. olmo.

olug (σ) rét | *pratium*; *álak C. B.

oldalem (σ) csalni, megcsalni | *fallere, fraudare*; oldalaldam megcsalódni | *falli*; *altalem C. B., altalaltam B.

oldalmo, oldalčik család | *fraus*.

*altánzak liaš megbotránkozni | *scandalizari* B.

oldem fűlni | *calefacere, -dolam* (fr.); *oltem C. B.

tulom o. tüzet csinálni, befűteni | *ignem facere, accendere*.

olno menyasszonyi díj (kalim) | *pretium, quo sponsa emitur*.

olmá (álma) (σ) alma | *pomum*; *olmá.

olmo ülő v. fekvőhely | *locus, quo quis sedet v. cubat*.

tul o. tűzhely | *focus*, veher o. szövőszék | *jugum textorium*.

*olmanga (olm-anga) lócza | *scamnum* C.

olmeš (postp.) helyébe, helyett | *loco*.

*olmud-, olmed- : olmudmaš, olmedmaš ékesség | *ornatus* B_r. 1.

olmuktem kijavítani, megigazítani | *reficere, reparare, -ktaldam* (pass.); *olmaktem C., olmuktem, olmaktem (item : ékesíteni | *ornare*) B.

önglem (σ) érteni | *intelligere* R., umolem érezni | *sentire* P.; *unglem érteni B.

öngöldarem magyarázni | *interpretari*; *unguldarem, unglandarem B.

*öčertem csikorgatni | *stridorem edere*: püm öčert pirlaš fogát csikorgatni | *dentibus frendere* B.

önde (σ) már | jam R., indé P.;
 * indé B.
 öpkalem (σ) vmin zúgolódni, dör-
 mögni, bosszankodni | aegre
 ferre, fremere, stomachari;
 * öpkälem B.
 * it öpkälä minim ne panas-
 kodjál rám | ne conquerere de
 me K.
 övertem (σ) örülni | gaudere, lae-
 tari; -telam, -tedem (fr.) R.;
 übürtem P.; * ibürtem B.
 * ibirtaktem, -tektem örvendez-
 tetni | cui gaudium afferre B.
 ömnie ló | equus R., imná L.; * i'mni
 C. B.
 ömnieen lóháton | equo (vehi);
 * i'mnin.
 öram csodálkozni | mirari; * meg-
 ijedni | perturbari, perterre-
 ri B.
 örmö csodálatos | mirus; ör-
 maš v. örmö paša csuda, csu-
 da dolog | res mira.
 * örektem ámulásba hozni | ob-
 stupefacere B.
 ören (σ) író | lac dilutius ex con-
 fecto butyro reliquum.
 öreš bajusz | mystax.
 örkanem (σ) hivalkodni | otuari,
 segne otium terere, -nedem
 (fr.); -naldem (dim.); * ör-
 kánem C., örkanem Ba.
 örtöz oldal; félreeső, idegen, is-
 meretlen | latus; remotus, ex-
 ternus, ignotus R., ö'rdűz P.;
 * ördež oldal | latus C., ö'r-
 diž B.

ö. lu oldalborda | costu; ö. jing
 idegen ember | homo externus
 (ördiž edem B.); ö. aul mesz-
 sze, ismeretlen falu | pagus
 longe remotus, ignotus.
 örtöső oldalt eső, oldali | a la-
 tere situs.
 örtöštö (loc.) a latere; * ördeš-
 tä C.
 örtöžeš, örtöškö (lat.) oldalra,
 félre | ad latus (abire); * ör-
 deškä C.
 örtözgeč (abl.) oldalról | a la-
 tere; * ördešgic C.
 * ördižlanem félremaradni, ide-
 genkedni | secedere, animo
 averso esse.
 örtnél, örtner nyereg | ephip-
 pium C.
 örza hársból font nagy lisztkosár |
 corbis farinaria e libro con-
 fecta.
 örza, erza kék | caeruleus.
 örzangam kékültni | caeruleum
 fieri, -ngedem (fr.)
 örzangdem kékíttni | caeruleum
 facere, -ngededem (fr.)
 ua fűz | salix arenaria; * C.
 jokšar ua kecskefűz | salix ca-
 praea.
 uala fűzes | salicetum.
 * uanem (c. dat.) benne bízni, re-
 ményleni | confidere, sperare
 B. K.
 uo új | novus, recens; * ű C., u B.
 * űgic újból, újra | denuo B. K.
 uemam megújulni | novari, re-
 novari, uemedem (fr.)

uemdem megújítani | *renovare*,
uemdelam (fr.).
úke nincsen ; nem (= Germ. nein
NyK. IV, 100) | *non est, de-
est ; non ; *úke, úka B.*
uke-gen különben | *sin minus,
sin aliter.*
*úka: úkaža-gícen abból a mije
nincs | *ex eo quod non habet*
Bk. II. 8, 12.
ukán: u. edem kinek nincs sem-
mije | *qui nihil habet* Bk. II.
8, 15.
ukš ág [ramus R., ukš L.; *ukš
C., ukša B.
ukšinžam okádni | *vomere ; -nže-
dem (fr.) ; *úkšecma oká-
dás | vomitus B.*
uguršo (mükš) fiatal, egyéves (mé-
hek) | *novellus, unius anni*
(apes).
ungor pü zápfog | *dens mola-
ris.*
uš ész, emlékezet | *mens, memoria ;*
*oš C., uš B. (aš Bap. 10, 4)
ušešem vozo eszembe (esett) ju-
tott | *mihi in mentem venit,*
incidit.
ušan eszes, okos, bölcs | *prudens,*
sapiens.
uštumo esztelen | *demens ; *uš-
tema B.*
*ušluk bölcsesség, okosság | *sa-
pientia, prudentia.*
ušeštarem oktatni | *docere, insti-
tuere P.*
ušem (σ) egyesíteni | *conjungere :*
volukem ikverež u. a mar-

hát összehajítani | *pecus in
unum compellere.*
ušnem egyesülni | *se conjungere.*
ušnomaš egyesülés | *conjunctio.*
*uštarem egyesíteni, hozzácsa-
tolni | *conjungere, addere B.*
*ušlanem egyesülni, hozzácsat-
lakozni | *se con- v. adjungere*
Bap.
*ušlandarem egyesíteni, hozzá-
csatolni | *con-, adjungere.*
uškál, škal tehén | *vacca ; *škal*
C. K.
uštam ásítani | *oscitare, -tedem (fr.)*
uštoš verszt (бепсга) | *stadium*
Russicum ; *úštaš, úštš.
ušmá száj | *os (oris) ; *šma v. šma-
raž (szájlyuk) C. B.*
ušmén (σ) retek | *raphanus.*
jokšar u. vörös répa | *beta nigra.*
užam látni | *videre ; užedem (fr.) ;*
*užam.
užonogket (nem láthat) irigyel |
invidet ; *užen ak kert B.
užon kettemaš irigység | *invidia.*
*užaktem láttatni | *videndum*
dare.
užárge zöld | *viridis ; *žarga C.*
užargem, užargeman zöldülni |
virescere.
užartem, užargemdem zöldíte-
ni | *viridem facere.*
(užá ár | *pretium*), ža F.
užalem eladni | *vendere ; *vu-
šalem C., vužalem B.*
žalkalem, žaledem (fr.)
užalšašluk eladni való, eladó |
venalis.

užgá bunda | *pallium pelliceum* ;
*žga C.

uľa ajtó | *janua* L.

utarem (σ) megszabadítani, meg-
menteni | *liberare, servare* ;
* K., atarem B.

úto (σ) fölős | *abundans, super-
fluus* ; * úta C., egyebeknél
több; kamat | *plus* ; *fenus*,
usura B.

utem fölős lenni | *abundare, su-
peresse* R. P. : utemeške mér-
téken túl | *supra modum* P.

* uteštam megnövekedni | *incres-
cere* B.

* utemdem növesztetni | *augere*
B. II.

utlá több, többet ; sokkal | *plus* ;
multo (c. comp.) ; utlarák több,
többet, többnyire | *plus, ple-
rumque* ; *.

utlem megmenekedni, szabadulni |
salvum, liberum evadere ; -le-
dem (fr.) ; * utlem, atlem B.

udur földvakaró | *rastrum*.

uduralam vakarni (körömmel) |
scabere, scalpere, -rkalem
(fr.), -raldam vakaródní |
se perfricare, cf. odorem ;
* udurkalem aggódní | *solli-
cítum esse* (cf. fülét vakar-
ni) K.

* udralmaš vonás | *linea* B.

* udralam jelt adni, inteni | *signum
dare, nutu significare* B.
4. 7. K.

uzaktarem (σ) elkísérni | *comitari*,
deducere.

úzo hím | *mas, masculus* ; * óza B.
uná (σ) vendég | *hospes, conviva* ;
* xana, xna C., xuná B.

unálok vendégség | *hospitium* :
unalokeš kajaš v.-be menni |
hospitium, convivium inire.

* xunalem vendégeskedni | *con-
vivio interesse*.

unalíktém megvendégetni | *hos-
pitio, convivio excipere* P.

úndur (σ) hód | *castor*.

úndula poloska | *cimex*.

úver (α) hír, tudósítás | *nuncius*
(*Nachricht*) ; * ubér B.

* uberlem, uberlandarem hír-
detni | *nunciare* B.

umur, umor (σ) csendes (idő, víz) |
tranquillus, placidus.

umurlanem megcsendesedni (ex.
szél) | *consedari*.

umula (σ) komló | *humulus lupu-
lus* ; * omala, omla, umla C.

úmdo nyárs | *veru*.

umbál túlvaló, túlsó rész | *ulterior*,
ulterior pars ; * B.

* u. sirá túlsó part | *ripa ulte-
rior* B.

umbálne (loc.) túl ; n-túl | *ultra* ;
trans ; * umbálna B.

umbáke, umbák (lat.) túl, túl-
ra | *in partem ulteriorem* ; * um-
báka B.

* umbécen túlnan, -n túlról | *ex
parte ulteriore* B. K.

urevet, kopéka | *sciurus* ; *kopeika* ; *.
lur, luraš (lu-ur, lu-uraš) tíz
kopékaš | *numus denarius* (10
kop.) ; * luráš B.

ig-ur, kog-ur egy, két kópéka ;
 *kók-ur Bl.
 *vislur fél rúbel | *dimidius rublus* (50 kop.) K.
 šüdör (šüdö-ur) rúbel, рубль (100 kop.)
 ur- elszakítódni, elsodortatni (föld a víztől) | *avelli, abrumpi* (ex. *terra impetu fluminis*).
 uruktarem elszakítani, elsodorni (földet a víz) | *avellere, abrumper*.
 *urdem eltartani, megóvni | *sustentare, conservare* B.; *tar-tóztatni* | *retinere* Bl.
 urs (σ) aczél | *chalybs*; *urus, urs C.
 *urbal- keverni, elegyíteni | *miscere* B.; cf. *varem*.
 úrman gyarapodás | *incrementum*.
 urmužam vonyítani (kutya) | *ululare, -žedem* (fr.), -žaldem (mt., dim.); *urmožam C.
 úrluk (σ) mag, vetőmag; nemzedék | *semen; progemies, stirps*.
 űla előfogat, fris ló | *equi curru juncti, equi mutati*.
 ulák (σ) magában való, magányos; csendes, rejtett hely | *solus; locus ab arbitris remotus* (ex. g. *ulakeš kaena*); *olák vär B.
 ulam vagyok | *sum*; *ulam, ilam B., olam C.
 praet. elem valék | *eram, ele vala* | *erat* R., ile P.; *ile B., ole C.
 *űla: űlaža-gícen abból a mije

van | *ex eo quod habet* Bk. II. 8, 11.
 ulán: piš u. liaš bővölködni | *abundare* Br. II. 9, 8.
 *ult-: odolen ultenet imádkozásban voltak | *in precatione occupati erant* BAp. 1, 14. cf. *jumuldem*.
 ultemáš imádság | *precatio, preces* BAPC. 5, 8.
 ulmu (σ) férj, ur[-am] | *maritus, dominus* L. S.
 ű vaj, olaj | *butyrum, oleum*; *ű C., ű B.
 škal-ű tehénvaj | *butyrum*, pu-ű faolaj | *olivum*.
 üngö bagoly | *bubo*; *üngü C.
 üngürűk lassu, buta | *tardus, stupidus*.
 üngürűkemam megbutúlni | *stupidum fieri*.
 üngše csendes, békés | *placidus, mitis* R., ünšö P.
 üngšemdem kibékíteni | *placare*.
 űčažem veszekedni | *contendere, altercari*; *vicašem B.
 *űš kalapács | *malleus* C.
 űšandarem nyugtalanítani, háborgatni | *inquietare, turbare*.
 *űškurem fölindítani, fölingerelni | *irritare, lacerare* BAp.
 űšküž bika | *taurus*; *űškűš C., űšküž tulok | *juvencus* B.
 vusko ű. ökör | *bos*.
 űštam törülni, seperni | *abstergere, scopis verrere, -tedem* (fr.); *ištäläm C., ištīlam megtörülni | *extergere* B.

šűrg' ü. *arczát megtöröl*ni, pört
ü. *szobát seperi*ni.
űštő *öv* | *cingulum*, *zoňa* R., *ušti*
L.; * *iste*, *ešte* C., *i'sta* B.
* *štövár derék* (*öv-hely*) | *lum-*
bús C.
* *įstal-övezni* | *cingere*: *įstam is-*
talaš az övet fűlkölni | *succin-*
gi Bl. (*štīm įstal- Bapc. 1, 13.*)
űžam *hívni* | *vocare*, *advocare*;
* *űžām* C., *űžam* B.
űžüktem meghívatni | *invita-*
re P.
űžalanem megvedleni | *plumas mu-*
ture.
űdem vetni | *serere*, *űdedem* (fr.)
R., *vűdem* L.; * *űdem*.
űdür leány | *filia*, *puella* R., *vű-*
dűr L.; * *eder*, *idır* C., *idır* B.
űdüramaš asszony | *mulier*;
* *ederāmāš* C., *idrāmāš*, *idř-*
remāš B.
űdür-vél mostoha leány | *pri-*
vigna.
űzgár, űžgar szerszám, eszközök,
holmi | *instrumenta, utensilia,*
vasa; * *žgar holmik* Bap.
ömné ü. lőszerszám | *heleium*;
vočko ü. konyhaszerek | *vasa*
coquinaria.
űnžűlűk fejfel lefelé | *capite deor-*
sum verso (szolgaš állni, sa-
kaš akasztani).
űp haj | *crinis*; * *űp* C., *űp haj,*
hajszál | *capillus, pilus* B.
űponem porkó hajfohadék | *cri-*
nis plexus (Zopf), cf. *punem*.
űpš szag | *odor* R., *upš* L.; * *űpš.*

űpšán szagos | *olens*.
űpšem szaglani (*szaglik*) | *olere*,
-šedem (fr.); *-šaldam min-*
denütt szaglani | *ubique olere*;
* *űpšem* B.
űpšinžam szagolni vmit | *olfa-*
cere, *-žedem* (fr.) R., *űpšin-*
zam S.
űvűrā szűnyog | *culex*.
űmä': űmä'ste taval | *anno supe-*
riore; *a minap* | *nuper* RcsM.
702.
űmäsen, űmäštegeč taval óta |
inde ab anno superiore.
űmäse tavali | *anni superioris*.
űmür (a) élet, élet ideje | *aetas*.
űmürdömő örökkévaló | *aeternus*.
űmülűkš v. űmülkā, űmül árnyék |
umbra; * *emelkā* C., *i'mil*
árnyék, imi'lka árnykép, kí-
sértet | *simulacrum vanum,*
species B.
űmülűkšte šinžaš az árnyékban
űlni | *in umbra sedere*.
űmülűkšán árnyékos | *umbrosus*.
űmbāl fölszīne vminek | *superficies*.
űmbālne (loc.) fölszīnen | *in su-*
perficie R., *umbālne* P.
űmbālān, űmbāk fölszīnrē | *in*
superficiem R., *umbālān* P.
űmbāč fölszīnről | *e superficie*.
űl vminek alja | *pars inferior*.
űlöl alulvaló (ű. *vuj alsó vég*) |
inferior.
űlnő (loc.) alul, lent | *subter, in-*
fra; * *űlnā* C.
űlnőšő alsó, alulšó | *inferior,*
imus; * *űlnā* B.

ülä'n (lat.) *alí*, *le* | *deorsum*.
 ülük, ülükö *le*, *lefelé* | *deorsum*;
 *ülka B., ülkä C.; ülkók
aljáig | *ad imum* B., ülkiläräk
lejobb | *inferius* Bl.
 ülüč *alulról* | *ab inferiore parte*,
ab imo; *ülec C., ülec, -cen K.
 kaek, kaik (σ) *maulár*; *vad* |
avis; *fera*; *kek.
 čodera kaek *vad*, *erdei vad* |
fera silvestris.
 kauho *szövetséges*, *társ*, *barát*;
barátság | *socius*, *amicus*;
amicitia, *foedus* R., kauhe S.
 mehen kauhem *szövetségesem* |
mihi foedere junctus.
 kauho liaš *szövetkezni* | *foedus*
facere, kauhom eštaš *barát*-
ságot kötni | *amicitiam inire*.
 *kaklaká görbe, *ravasz* | *curvus*,
callidus, *versutus*: k. šamak
ravaszág | *callide dictum*, *do-*
lus B., k. korna görbe út |
via curva Bl.
 *kagak horog | *hamus*, *uncus* C.
 kágaz (α) *papiros* | *charta*, *ch. lin-*
tea.
 kágar, káger (σ) görbe | *curvus*.
 kagergem görbedni, görbüllni |
incurvari; -rgedem, -rgelam
 (fr.).
 kagertem görbíteni | *incurvare*;
 -tedem (fr.)
 kajem menni, elmenni | *ire*, *abire*;
 (*praemisso gerundio* = *el*
Hungaricum, *verbis appositum*, cf. NyK. IV, 88.); *kaje-*
dem (fr.); *kejem.

*marlan keaš férjhez menni |
nubere cui B.
 kaektem *menetni vkit* | *abire fa-*
cere, *abigere*.
 *kajic (σ) olló | *forfex* C.
 kanga sovány (állat) | *macer* (*pe-*
cus) F.
 kače (σ) *vőlegény* | *sponsus*.
 kackizám: *viszketést érezni* | *sen-*
tire pruritum K.
 kaška (σ) *tönk (eldölt fa az or-*
dőben, a víztől vitt fa) | *ar-*
bor subversa, v. *torrente ab-*
repta; *kášká karó | *palus*
 (-li) C.
 *kášká epe | *fel* C. (cf. šekš).
 *kaške *savanyú* | *acidus* C.
 *kaškem *savanyodni* | *acesce-*
re C. [tua.
 kášta *mestergerenda* | *trabs perpe-*
katem leszakítani, letörni | *avellere*,
defringere (ex. *izisök kin-*
dem egy kis kenyeret); *kat-*
kalem (fr.)
 kátek *töredék, letört vmi* | *avul-*
sum quid, *frustum*.
 katlem *szakadni, törödni* | *prae-*
fringi: telže *katlá a hold*
fogy | *luna decrescit*.
 kas (σ) *este* | *vesper* R., kač L.
 keče k. lieš a nap *lemerőben*
van | *vesperascit*.
 kas-tene *estvel* | *vesperi*.
 kasarem (sulukom) *meggyónni* |
confiteri (*sacerdoti peccata*)
 P.; *kesärem Bap.
 kasaremaš *blnbánat* | *poeniten-*
tia (*peccatorum*) P.

káze (σ) *kecskebak, kecske* | *caper, capra*; * *kesü* C. B.

k. tagá *kecskebak* | *caper*.

kana, kanák (gana) -*szor, -szer*,
ex. ikana (i. e. ik-kana) *egyszer* | *semel*, ves-kana *másodszor* | *secunda vice*, nil-gana *négyszer* | *quater*, kumuso-g. *harmadszor* | *tertia vice* etc.;
* kanák B., kana, gana (känä, gänä), känäk etc. C.

ikanašte *egyszerre* | *subito*.

kanem (σ) *pihenni, megpihenni* | *requiescere*; -nedem (fr.);
känem C. B., känaltam B. A. P.

* känaktem, känektem, kändare
rem *megnyugtatni* | *tranquillare* B.

* kängäs (σ) *tanács* | *consilium* C.

* kängäsem *tanácsolni* | *consilium dare* C., *tanakodni, megítélni* | *consiliari, deliberare, judicare* B.

kandakše, kandakš *nyolcz* | *octo*;

* kändäxše C., kandakš B.

kandakš-lunolczvan | *octaginta*.

kandakšemese -kšese *nyolczadik* | *octavus*; * kandakša B. (kandakšániša B. II, 2. 5.)
kändäxšeze C.

kádo vuj *kék virág a gabonában* | *flos caeruleus in frugibus* (cyanus).

kandrá (σ) *kötél* | *restis, funiculus*.

kap *test, termel* | *corpus, statura*;

* *käp* B.

kugo kapán (ömne) *nagy, magas (ló)* | *magnae staturae*.

küzgö kapa *nagytestű, vastag* | *corpulentus*.

kapká (σ) *kapu* | *porta*; * *χapká* B., kapka C.

kapčák *négyszögű függőgallér (a nők mežer-jén)* | *galerus quadratus dependens*.

* *käpšiltem lánczolni, lánczra verni* | *catenis vincire*.

kapla, kaplák *mindentütt* | *ubique*.
pasu kapla *kaešna mindentütt mentünk az egész mezőn (mező szerte)* | *totum agrum permeavimus*.

kava *gyomor* | *stomachus*.

kávan (σ) *asztag* | *acervus (foeni)*;
* *kävän* C.

šurno kavan *gabna asztag* | *acervus frumenti*.

* kaval, jal-gaval *sark, lábsark* | *calx pedis* C., kavál B.

* kar-enni | *edere, comedere* B.

* *karte iläs böjtölni* | *jejunare*;
karm šon megéhezett | *esurit*.

kárma *evés, étel* | *esus, cibus*. [B. *cicam karša csecsszopó* | *lactens*

kara: k. vondo *keresztpálcza a kogo vuj vondo-n, melylyel ezt fölcsavarják* | *baculus transversus, quo k. v. vondo torquetur* (cf. vondo).

karatan (σ) *barát, szerzetes* | *monachus*.

karas (σ) *méz-lép* | *favus*; * *kärä's* (mükš k.) B.

* *kä'riš, kärš (instrumentum musicum) hegedű* | *violina* B. I, 32, *гусли* B. I, 14, 7. B. A. P.

* kargaš *hég, kéreg* | *cortex* C.
 kárše *haris* | *rallus crex*.
 karneštam (σ) *nyújtózni* | *pandiculari*; -štedem (fr.)
 kalasem (σ) *mondani* | *dicere*, -skallem (fr.); * kelesem C. B., keleskalem (fr.) Bz.
 kálok, kálak, kálek (α) *nép* | *populus*; * xálak B.
 kalda *kis négyszögű bőrzacsó, melyet az őven hordanak (tűzszerszám, pipa, pénzstb. szá-mára)* | *sacellus coriaceus, in cingulo gestatus*.
 * kalpák (σ) *sisak* | *galea* Bz. 6, 17. kirtni-kolpák (vas-halap) BTHES. I. 5, 8.
 -ke, -ge-ostúl, -estül | *una cum*; * -ge. kekerek *turáj (kakasé)* | *crista (galli)*.
 kečalam, kačalam *koresni* | *quaerere, inquirere*; -lədem, -ldo-lam (fr.) R., kičalam P.; * kičäläm C. K., kičälam B.
 keče *nap* | *sol, dies*; * keča B., ke-že C.
 k. volgodo *napvilág* | *lux solis*.
 k. lekmaš *napkelet* | *oriens*; * k. lültma *mongör* B.
 k. šečmaš *napnyugat* | *occidens*
 k. val (keč val) *dél* | *meridies*, k.-valom *nappal* | *luce, interdiu*; * keče-vá'l *dél, nappal* | *meridies, lux* B.
 kečen, keceňok *mindennap* | *quotidie*.
 kečán *verőfényes* | *apricus*; ke-čán *ogol borús* | *nubilus*.

kečaš : kum. k. (parem) *három napos (ünnepe)* | *trium dierum (festum)*.
 kečem *fuggni, lógni* | *pendere*; *. kečaldam *odaakasztódni* | *suspendi*; * kečaltam (kečalten *tidan süješ nyakába borult* | *in cervicem ejus invasit* Bz. 15, 20.) *függődni, odaragadni* | *pendere, inhaerescere*.
 kečektem *függeszteni, fölakasztani* | *suspendere* C.
 kečemäš *függöny* | *velum, aulaeum* B.
 kečkem *befogni (lovat)* | *curru jungere (equum)*; kečkedem (fr.)
 * kiciktem *igába fogni* | *in jugum adigere* Bz. II.
 kečkerem (σ) *kiáltani, kiabálni* | *hívni* | *clamare, vocare*; -ralam (mt.); -rkalem (fr.) R.; kickirem P.
 sisma kečkera *disznó rüfög* | *sus grunniť*; ludo, kombo k. *récze, lúd gágog* | *anas, anser strepit*.
 kečkermaš *kiabálás* | *clamor*.
 kešá (kašá) *nyom* | *vestigium* R., kiáš P., cf. jiáš, jišan.
 kéšer (π) *répa* | *rapum*.
 keškár *hengernek neme, melyre a fonal föltekерődik* | *cylindrus, cui fila texenda involvunt*.
 keškem (kiškem) *dobni* | *jacere, abjicere*; keškalam *el-, kiňnteni* | *effundere*; -kaldam, -ka-

ledem (fr.); * kiškem, kiškäläm C., kiškal-, kiškalt- B. kiškal-goltaš *elontani* (vért) | *effundere* (sanguinem). tereš kiškaš *ganejozni* (földet) | *stercorare*. [kiška B. kešké kigyó | *anguis*; * keške C., kešték (σ) *ereszték*, pólha | *assumentum angulare* (indusii). ket kéz | *manus* R., kät L.; * kit C., kid B. ket-ől karperecz | *armilla*. ketam -hatni, -hetni | *posse* (NyK. IV, 87.) R., kertam, kerdam P.; * kerdäm, kirdäm C., kerdam B. ketteme *tehetetlen, ügyetlen* | *impotens, inhabilis*; * kértéma *gyenge, beteg* | *imbecillus, infirmus*. ulo ketmen *lehetőleg* | *quoad fieri potest*; * nakértman B. kedal *derék* | *regio sacra corporis humani*; * kedäl C., kidäl B. kede: kú-kede *vadgalamb* | *palumbus*, tur-gede *gerlicze* | *turtur*; * küdä C., kädä *galamb* | *columba* B. kedetlem *kotlani* | *glocire*. kehé *kender* | *cannabis*; * kihe C. kehé *ring* (könyöktől ujhegyig) | *ulna*; * kiher B. k. vuj *könyök* | *cubitus* R., känär-vuť L. kengež *nyár* | *aestas* R., känäs L.; * kängež C., kängiž B. K. kengežem *nyáron* | *aestate*; * kängižam K.

kengežese *nyári* | *aestivus*. kem *csizma* | *calceus turcicus*; *. keram *betenni, beledugni* | *infigere, inserere*; -redem (fr.); * kerl- *rádugni* Бмк. 15, 26. kéraser (σ ?) *gonosz, haragos, fene (állat)* | *saevus, ferus*; * kirásir B. K. kerä'l (σ) *kellő, szükséges* | *necessarius* B. kere (σ) *igaz, igazság* | *verus, veritas* R., kerže P.; * kirók C., kir Бар., kirža *veritas* W. keren v. kereňók, kerňók *bizonyosan, valóban* | *certo, revera*; *. kerék (σ) = *akár-|libet, -vis* (pronominiibus interrogativis praefixum, cf. NyK. III, 441), ex. *kerek-kő akárki* | *quilibet, quivis* etc.; * B. kéreš *sérincz* | *perca cernua*; * ki-reš, kereš C. * kerém *kötél* | *restis* C. B. k. ónga *tör, laqueus* Бк. I. kerem *verni, ütni* | *percutere, pulsare*; -rkalem (fr.); *keraldam* (pass.); *kerektem* (eff.); * käre-m Бар., *kereltam* (pass.) Bl. keremét (α) *rossz szellem, ellenséges istenség; hely, melyet a lakásdnaktartanak, s hol neki áldoznak* | *numen hominibus infestum*; *locus, ubi hujusmodi numen habitare credunt, eique sacrificant* R. P.; * *keremét bálvány* | *idolum* Бк., I. 10, 19.

keremétašta coklaša (a kere-
met-ben áldozó) bálványimá-
dó | *idolatra* Bk. I.
kergaldem fölülrni (ruhajjat) |
replicare (manicam).
kéрге fekete harkály | *picus mar-
tius*.
kel (σ) húr | *chorda*; *C., kil K.
kisla kel guszli-húr, jongež k.
ívűr, ívideg | *nervus* (in ar-
cu); res k. a mellen hordott
kereszt v. gyöngyfűzér | *cruce*
v. *linea margaritarum, quam*
ante pectus gestant.
kelemde köldök | *umbilicus*.
kelge mély | *profundus*; *kelgä
C., kélga B.
kelgemam mélyedni | *profun-
dum fieri*.
kelgemdem mélyebbíteni | *pro-
fundum facere*.
*kelgeža mélység | *profundi-
tas* C.
keltal- ölelni | *amplecti* P.; cf. el-
talam B.
*keltemäš ördög | *diabolus* B. (cf.
küldömaš).
*keldé háló, gyalom | *rete* B. K.
keldem kötözni | *colligare*; -dedem
(fr.)
keldä kéve | *manipulus, merges*;
*kiltä B.
keldeš kötés, csomó | *nodus*.
ki'ak sárga sás | *carex flava*.
ki'ar (α) ugorka | *cucumis*.
kiem (α) fektüdni, betegem fektü-
ni | *jacere, lecto teneri*; kil-
dam (fr.); *.

kiše jing fekvő beteg | *lecto af-
fixus, aegrotus*.
kild-koštaš kőborolni, bujdos-
ni | *vagari*; kild- v. kilt-koš-
tošo kőborló | *homo vagus*.
*kidešt-: kideštéma vár (fek-
vőhely | *cubiculum*?) sátor-
osztály | *pars tentorii* Bk. 2.
*kičakä kemény, szigoru | *durus,*
severus; k. jängän kemény-
szívű | *animi duri* B.
kiš szurok | *pice*; *C.
k. pot (szurokkatlan) pokol |
gehenna; *kiš-pad B.
*kižem fázni | *frigere, algere* C.
*kičiktem megfagyasztani | *con-
gelare* K.
kisä erdei pinty | *fringilla caelebs*.
kizet most | *nunc*; *ki'zit.
kizetse mostani | *qui nunc est*; *
ki'zitša B.
kiñilam fölkelni | *surgere, -ledem*
(fr.); *kiñeläm C., kiñi-
lam B.
kiñildem fölkelteni | *suscitare,*
excitare, -ldalam (fr.); *ki-
ñeltem C., kiñiltem B. (xu-
da-doko k. rosszra indítani).
ki'nde kenyér | *panis*; *kindä C.,
ki'nda kenyér, gabona | *pa-
nis, fruges* B.
k. kom kenyérhéj | *crusta pa-
nis*; k. körgö kenyérbél | *mol-
lia panis*.
*kiring- fölkurjantani (örömtől) |
clamorem laetum edere Bk.
4. 27.

* kirtlem: namasírlanen k. bu-
jálkodni | *lascivire* Bg. 5, 19.
* ko hab, hullám | *unda, fluctus*
C. B.
* koán habos, hullámos | *fluctuo-*
sus B.
kok két | *duo*; *.
kóktot kettő | *duo*; * kóktot,
kóktit, kokta.
kogerék mind a kettő | *ambo*; *
* kogerék, kokerék B.
kolo húsz | *viginti*; * kokla C.,
koklu B.
* kok véré, kok pékała kétfelé,
ketté | *in duas partes*.
koktoso második | *secundus*; *
* kóktimša B., kóktőša má-
sodszor, azután | *secundo* Bx.
1. 12, 28.
kokerem köhögni | *tussire*; koko-
redem (*fr.*), kokeraldem
(*mt.*); * kajrem C.
kókurtuš köhögés | *tussis*; * kah-
retaš C.
kókša rúhes sebek a fejen | *porrigo*.
k. vujan rúhes fejl | *porrigi-*
nosus.
kókla köz | *intervallum* (enger k.
folyóköz).
kokla-koštšo közbenjáró | *inter-*
cessor P. (* lo-kaša B.)
kóklase közbenső | *intermedius*.
koklašte (*loc.*) között | *inter*.
koklaške, koklaš (*lat.*) közé | *in*
medium.
koklageč (*abl.*) közöl | *e me-*
dio.
koklaga kemény | *durus*.

koklagangam keményül | *du-*
rum fieri.
koklagangdem keményíteni | *in-*
durare.
kogárše moly | *tinea*; * kogérša B.
koguło (*σ*) lepény | *placenta*; * ka-
gel C.
koja (*σ*) kövér | *pinguis*; kövérség,
zsr | *pinguitudo, pingue*.
kojangam kövéredni | *pingue-*
scere.
kojam mutatkozni, meglátszani,
megjelenni | *apparere, con-*
spicuum esse; kojedem (*fr.*);
* kajam C. B., kajaltam
Bapc.
končem jelenni | *apparere* R.,
kojzem P.; kojzoktem (*eff.*)
P.; * kajzektem (*eff.*) Bapc.
* kaješlanem (kaješ liam) mu-
tatzozni, elétilni, támadni |
apparere, cerni, emergere B.
kojdarem tréfdálni | *jocari*.
kojdarček tréfa | *jocus*.
koč, koč -on át; alatt (*idő a.*) |
per (locum, tempus); * kač.
-leč koč -on túl, nál többet |
ultra, plus quam; * gic kač
B.
* kačliaš föltlmlni, első lenni |
superare, praecedere B.
kočo keserű | *amarus*; * káča.
kočemam megkeseredni | *amare-*
scere.
kočemdem keseríteni | *amarum*
facere; -mdedem (*fr.*)
kočkam enni | *edere, comedere*;
-čkedem (*fr.*); * kačkam (C.

conjunctivum verbi kačkam
dicit kartnem esse, cf. kar.)
kóčoš étel, étek | *cibus*; *káč-
kiš B.

kočkoktem etetni | *cibare*.

koškem száradni, meg-, kiszárad-
ni | *siccari*, *consiccari*; -ke-
dem (fr.), koškaldam szá-
radni | *siccum fieri*; *koškem
C. B.; cf. kukšo száraz | *sic-
cus*.

koštem szárítani | *siccare* C.

koštam jádni, -tedem (fr.) | *ambu-
lare, meare, proficisci*; *kaš-
tam B. C., kaštalam (dim.)
C.; kaštikalem (fr.) B., kaš-
takalem C.

koštem fájni | *dolere*; *karštem
beteg lenni, fájni | *aegrotare,
dolere*.

vujem košta fejem fáj | *caput
mihi dolet*.

koštošo fájás, baj, betegség |
dolor, morbus; *karštiš B.,
karštiša beteg | *aeger* B.

*karštiktem beteggé tenni | *aeg-
rum facere* B.

koštalam meríteni | *haurire*; -le-
dem, -leštam (fr.); -laldam
merítődni | *hauriri*; *kaš-
tal- B.

kož jegenyefenyű | *pinus abies*.

kožlá fenyves (erdő) | *pinetum*.

kožárge hegyes | *cuspidatus*; kašár
B., kašárga hegyes üszőn |
stimulus B. II.

*kašar mučas (hegyes vég)
csúcs | *cacumen*.

kožárge v. kožar toja hegyes
bot | *baculus cuspidatus*, ko-
žar parna mutató ujj | *digitus
index*.

kožartem hegyezni | *acuere, cus-
pidare; befejezni, bevégezni |
finire, conficere*; -tedem (fr.);
*kašartem hegyezni | *acuere*
B. P., befejezni | *finire* B.

kot, kod kor, idő | *tempus*; *god B.
šudo kot szénakor (kaszálás ide-
je) | *tempus foeni secandi*, tü-
retme k. aratás ideje | *t. me-
tendi*, üdömő k. vetés ideje |
t. serendi.

kodom kor, idejében | *tempore*;
*godam B.

kodsen, kodsek óta | *ex tempo-
re, inde a*; *godšen, godgic B.
kotán (σ) segg | *podex*; *kután B.
jol k. lábsark | *calx pedis*.

*koti macska | *felis* C.

kodam maradni | *manere, rema-
nere*; *.

košto maradék; múlt (nap, hét,
év) | *reliquiae; praeteritus (di-
es, annus)*.

kodem hagyni, hátra hagyni, el-
hagyni | *relinquere*; kode-
dem (fr.); *kodem C. B.

*kodektem elhagyni (vkivel
vmit) | *relinqui iubere* C.

kodal dem (kudal dem) megbo-
csátani; abbahagyni, meg-
szüntetni | *remittere, condonare*;
desistere a re R., kudaltem P.;

*suluk kodšašluk búnbocsá-
nat | *remissio peccatorum* B.

*kodalam kísérni | comitari, prosequi ; -lkalem (fr.) C. K., kodalam kísérni, -loktem elbocsátani, elkísérni | dimittere, prosequi BAF.

kosa-tálc ful a gabonában (fehér virágú, szúrós) R.; *kussa-tálc bogácskóró | carduus BHF. 6, 8.

*kosí'r blázke | superbus BFM. II. 3, 2.

*koston bátor | audax C.

kon szapu | lix, lixivium.

kongla : k. lüvöl hónalj | ala (valis axillaris); *konglá BAF. 1, 13.

kondem hozni | afferre, adducere, -dedem (fr.) R.; kondíštam hordozni | portare, apportare L.; *kandem C. B., kandíštam B.

koptak : ket k. kézfej | metacarpus, jol k. lábfej | metatarsus.

kopšáncge féreg | vermis; kapšáncga bogár | scarabaeus C. (sácka | locusta B. 3, 4, kogo suldurán k. BAF. 9, 3)

kovášte bőr | cutis, pellis R., kobašti L.; *kavašta C., kabašta B.

kovorá (σ) stuczer, csinosan öltözött | homo elegans, nitidus R., kovrá kevély | superbus P.; *kábír kevély B.

kovortatem stuczerezkedni, csinosan járni | eleganti cultu incedere; *kabírtaltem kevélykedni | superbire B.

kom héj | cortex, crusta, kinde k. kenyérhéj | crusta panis; cf. kumuž.

*piž-gom keztyű | manica, digitabulum C. (cf. pež).

kómdoš fedél | operculum.

šinža k. szemhéj | palpebra.

komdeštem befedni | operire;

*komdíštem bezárni, becsukni (könyvet) | claudere B.

kómduk hanyatt (feküdni) | supine.

kómbó lúd | anser; *komba C.

kaik k. vad lúd | anser silvestris, ašneme k. házi lúd | anser domesticus.

kórák (σ) varjú | cornix; *karak C., korák B.

*koraska vő | gener C.

korangam félre térni, kitérni | decedere (de via); -ngeštam, ngelam (fr.); *karangam B.

korem rajzolni | delineare.

korém völgy, mélyút, szoros | valis, via cava, angustiae viarum; *karém völgy | vallis C.; verem, barlang | fovea, caverna.

šoja-gorem nyakszirt | occiput;

*šaja-garem C. (šaja = шея).

koreman völgyes (csak egy k. -mal) | vallem habens.

koremlan ver hegyes, völgyes, mélyedésses hely | locus iniquus, cavernosus.

korká (σ) merítőkandál | cochlear majus; *karká kupa | cupa B.

korčák (σ): k. vate báb | *pupa* ;
 * korčák fazék | *olla* B. (kor-
 ók B.) [žanga B.
 kor'ange (σ) *lapu* | *lappa* ; *kar-
 korno út, csík | *via*, *linea*, *stria* ;
 * kórna C. B.
 jol k. ösvény | *semita*.
 kornán csíkos | *striatus*, *lineatus*.
 kormuž marék | *vola*.
 kormuštalam megmarkolni | *ma-
 nu prehendere*.
 kormuštulam markolgatni | (fr.)
 kol (kál) *hal* | *piscis* ; * kol.
 kóla egér | *mus* ; * kala C.
 ku-kóla (nagy e.) patkány | *mus
 rattus* ; * kogo-kala C.
 kolanem (σ) szomorkodni | *moe-
 rere* ; -nedem (fr.)
 kolanaldam elszomorodni | *con-
 tristari*.
 kolandarem megszorítani |
contristare.
 kolam hallani | *audire* R., kulam
 L., koledem (fr.) ; * kolam.
 kološtam ráhallgatni, szót fo-
 gadni | *auscultare*, *obedire* ;
 -štedem (fr.) ; * kolaštam C.,
 kolištam, kolštam elhallgat-
 ni ; szót fogadni | *contice-
 scere* ; *obedire* B.
 * kolštektem uralkodni vkin |
in officio continere quem B.
 koldomo süket (nem halló) |
surdus.
 kolem halni, meghalni | *mori* ; *
 kološo halott | *mortuus* R., kó-
 lokšo P. ; * kolša, kólakša,
 koláša B.

kolmás halál | *mors*.
 * kolšalandarem halálra vin-
 ni | *supplicium capitis sumere*
 B.
 koldem küldeni, eresztetni | *mittere*,
dimittere ; (c. gerundiis verbo-
 rum, cf. NyK. IV, 88.) ; -de-
 dem (fr.) ; * koltem B. C. ;
 koltalt- megbocsátani | *remit-
 tere*, *condonare* B.
 kolmo lapát | *pala* ; * kolma.
 puš k. evező-lapát | *remus*.
 kő ki | *quis* ; * kü.
 kögörcan (σ) *columba* R., galamb |
 kugarcin L.
 * kötörgem : kötörgmä's elvettetés |
rejectio, *repudiatio* B. 11, 15.
 kö'sten (π) furkó, furkós bot | *cla-
 va* ; * kestén B.
 köveg : saravoč k. lakat | *sera*.
 körgü bél, bels v. belseje vminek |
pars interior ; * körga : tá
 kö'rgida a tí belsüttök B., pört-
 körga ház belseje | *domus in-
 terior* K.
 körgöső belső | *interior*.
 körgöštö (loc.) -ben, bent | *in, in-
 tus* ; * körgišta B.
 körgeš, körgöškö (lat.) belé,
 be | *in, intro* ; * körgiška B.
 körgögeč (abl.) -ből, belől | *ex* ;
 * körgižgičen B.
 körgán üres | *vacuus* ; körgödö-
 mö nem üres | *non vacuus*.
 kölme fagyott, hideg | *gelatus, fri-
 gidus*.
 kölmem fázni | *algere* ; fagyni |
gelari ; -medem (fr.).

kölmöktem *fagyasztani* | *gelare*; -ktedem (*fr.*)
 ku (*pronomen interrogat.*); * B.,
 ko C.
 kudo *mily, mely* | *qualis, qui*;
 kudožo *melyik* | *qui*; * kúda,
 kúdaža B., koda, kodaže C.
 kuňare, kučolo *mennyi* | *quantum, quot.* [ta C.
 kušto *hol* | *ubi*; * kúšta B., koš-
 kuško (kuš), kužak, kužagen
hova | *quo*; * kúška, kušak
 B., koška C.
 kužoč *honmét* | *unde*; * kušec,
 -cen B., košec C.
 kunám *mikor* | *quando*; * B.,
 konam C.
 kuškeven, kušken *meddig* |
quousque; * kuškébek B.,
 koškebek C.
 kuze *hogyan, mint* | *quomodo, ut*
 R., kucé, kucéla P.; * kucé
 B., koce C.
 ku (*vide: kugo*): kuv-aváj *nagy-*
anya | *avia*; ku-akaj *nagy-*
néne | *amita, matertera*, ku-
 ači *nagyatya* | *avus*; kú-geče
(nagynap) húsvét | *dies festus*
paschalis; * kogéča B_{af}. K.
 kú-kede *vadgalamb* | *palumbes*.
 kuakš *sekély* | *vuda, brevia*.
 kuat (a) *erő* | *vis, robur*; * koat,
 kuat C., kuát *erő, hatalom* |
vis, potestas B.
 kuatán, kuátle *erős* | *validus*;
 koatán C., kuátla B.
 kuatteme *erősen, gyenge* | *infirmus*.

kuatlemam *erősödni* | *convalescere*.
 kuatlemdem *erősíteni* | *firmare, corroborare*.
 kuem *ásni* | *fodere*; kualam (*mt.*);
 kuedem (*fr.*)
 kuem *szőni* | *texere*; kuedem (*fr.*)
 kúe *nyirfu* | *betula*; * kogi C.
 kuerla *nyirfaerdő* | *betularum silva*.
 kuku *kakkuk* | *cuculus*; * C.
 kukšo *száraz* | *siccus*; * kužše C.,
 kúksa B.
 kužše-geče C., kukš-keča *szombat* | *dies Saturni* B.
 * kuktem *varázsolni, jósolni* | *incantare, vaticinari* B_{af}.
 kuktaza *varázsló* | *incantator* B.
 kúgo *nagy* | *magnus* R., kugú P.;
 * kogo C., kogó B.
 kugo-záj, kugo-za *nagy bátya* |
patruus; öreg *bácsi (ismerős*
öreg ember) | *quivis cognotus natu major*; * kuguzá
 Бггм. I.
 kugožá (kugo-ža) *király, czár* |
rex, imperator R., kugizá P.;
 * kugizá, kugizá C. B.
 * kugizániš *királyság, birodalom* | *regnum, imperium* B.
 * kugizalanem *uralkodni* | *regnare* B_{af}. [sul.
 kugurák *főnök, vezér* | *dux, praefugemam* *nagyobbodni* | *majorem, ampliorem fieri*; * kogojemam B.
 kugemdem *nagyobbítani* | *amplificare, augere*.

kúgu nap | *socrus*; * B.
 kujam baszni | *coire cum foemina*;
 -jedem, -jedelam (fr.)
 * kujrt- a haját fonni | *plectere crines* B.
 kučem hágni, fölhágni, fölmenni,
 fölszállni | *ascendere*; * ku-
 zem C., kuzem B.
 ömne vak k. lovat meghágni |
salire (equam).
 kučuktem fölszállítani | (eff.):
 viden-k. fölvezetni | *subdu-
 cere, sursum ducere*; nomal
 k. fölvinni | *sursum ferre*;
 * kuzuktem B.
 kučem fogni, tartani | *capere, tene-
 re*, kučedem (fr.); -čaldam
 fogódni | *capi, intercipi*; * ko-
 žem C., kučem B.; kučaka-
 lem (fr.) B_{ap}.
 puš-poč k. kormányozni (ha-
 jót) | *gubernare (navem)*.
 kučedalam összekapni, össze-
 veszni | *manus conserere*; ku-
 čedalmaš verekedés | *pugna*.
 kuškam nőni, felnőni | *crescere*,
adolescere; *.
 * kuštem fölnevelni | *educare*.
 kušk-:
 kuškedam szakasztani, szétszag-
 gatni | *discindere, dirumpe-
 re*; * kuškedäm C., kuske-
 dam B.
 kušketlem szakadni (ruha) | *dis-
 rumpi*.
 * kuškulaltam szakadni, elszakí-
 tódni (ruha) | *rumpi, lacerari*
 (vestis) B.

kuškužam lábait szétterjesztve le-
 ülni; lóra ülni | *distensis cru-
 ribus considerare*; *equum con-
 scendere*; * koškožam C.,
 kuškužam B.
 kuškuš-šinžaš lovagüléssel ül-
 ni | *distensis cruribus sedere*.
 kuškuštem lóra ültetni | *equo*
imponere B.
 kuškúžmo kedd | *dies Martis*;
 * koškožam C.
 kuštem tánczolni | *saltare*; -taldem
 (dim.); * kuštem C. B.; kuš-
 taltam C.
 kuštomaš táncz | *saltatio*.
 kušturá forgács, szemét | *assula*,
schidia; *quisquiliae*.
 kuštulgo könnyű | *levis*; *facilis*;
 * kuštalga.
 kuštulgemam megkönnyíteni | *le-
 vari*.
 kuštulgemdem megkönnyíteni |
levare.
 * kuštaltam megkönnyíteni | *le-
 vare* C.
 kuž vút húgy | *urina*.
 kužam hugyozni | *urinam face-
 re*; -žedem (fr.)
 kúžo hosszú | *longus*; * kúža.
 kužemam hosszabbúl | *longio-
 rem fieri*.
 kužemdem hosszabbítani | *longio-
 rem facere, producere*; * B.
 * kužaža hosszúság | *longitudo*
 C.
 kut hat | *sex*; *.
 kudot hat | *sex* (substant.); * ku-
 dat C., kudut B.

kut-lo *hatvan* | *sexaginta*; *kút-lu.
 kudumoso, kudotoso *hatodik* | *sextus*; *kudumše C., kudumša B.
 kut *hosszaság, hossza* | *longitudo*.
 keher kut *egy röfnyi h.* | *unius ulnae l.*
 kútko (σ) *hangya* | *formica*; *kútka.
 k. šue *hangyaboly* | *formicetum*.
 kútkuž *sas* | *aquila*; *kučkaž C, kúčkuž B.
 kuturem *dicsekedni* | *gloriari*; *xuturem: šajam xuturaša *hazug, hídavalót szóló* | *mendax, vana praedicans* B. P.
 kutla *körülvalóság* | *quod circum est*.
 kutlašte (loc.) *körül* | *circum*; *gutlašta B.
 kutlageč (abl.) *körülbelől* — *től* (időtől) | *circiter inde a*.
 kudakšam *levetni* (ruhát) | *exuere vestem*; -kšedem (fr.) R, kudaš- P.; *kadašam C., kudašam B. [*vestem*].
 kudakšaldam *levetkezni* | *ponere citato vehi, -leštam* (fr.); *rohanni | *se proripere* B.
 kudal-koldaš *elazaladni, elfutni* | *aufugere*.
 kúdo *ház* | *domus*; *kúda C. B. (W. kudabiča, cf. veče).
 kudošto *hon, otthon* | *domi*.
 kudoško, kudeš *haza* | *domum*; *kudeške C.

kudogeč *házól* | *a domo*.
 kudoso *házbeli* (ruha) | *domestici*.
 kudór *bodor* | *crispus*. [cus.
 kusem, kusnem (σ) *átköltözni* | *transmigrare*; *kusem B.
 kusnuktem *áttelepíteni* | *in novae sedes traducere*; *kusektem B.
 kusarem (σ) *átköltöztetni* | *ad migrationem adigere*.
 kúzuk *nászajándék* | *donum nuptiale*.
 kup *mocsár* | *palus* (-udis); *C.
 kupturgem *ránczosodni* (kép), *összeránczosodni* (csizma) | *se rugare, corrugari*; -geštam (fr.)
 kupturgušo *ráncz, redő* (a képen) | *ruga*.
 *kupturtem *ránczba szedni* (a képét) | *corrugare* B.
 kuvulžo *nyirfajd* | *tetrao tetrix*.
 kum *három* | *tres*; *.
 kumut *három* | *tres* (substant.) *.
 kum-lo *harmincz* | *triginta*; *kum-lu.
 kumuso v. -mušo, -mutošo *harmadik* | *tertius*; *kúmša B., kumše C.
 kumušto *holnapután* | *perendie*; *kúmšušta K.
 kumaga (σ) *kályha* | *fornax, caminus*; *kamaká.
 kumalam *meghajtani magát, köszönteni* | *se inclinare, salutare*; -ledem (fr.); *kumalam.
 kumem *behúnyni* (szemét) | *oculos operire*; -medem (fr.); -mal-

- dam (*pass.*); *kumem, -muktem (*eff.*) B., kumaltem (*mt.*):
 šinzam kumaltma (*egy szembehunyás pillanat | momentum temporis* Bl.
- kumól engedelem, engedély | *venia, permissio.*
- k. puas engedelmet adni | *veniam dare.*
- * kumulán kegyesszível | *benignus* Bp. I. BtM. II.
- kúmuk fölfordulva, hassal lefelé | *pronus, ventris deorsum verso*; *B. (k. širg'vazenet arcza borultak | *in os primum procubuerunt*).
- kumuktem fölfordítani | *evertere*; -ktulam (*fr.*); *kumuktem B.
- kumuktaldam fölfordulni | *everti.*
- kumuž nyírfahéj | *cortex betulae*; *komoš C.; cf. kom.
- kumda széles | *latus (adj.)*; *komda C., kumdá B.
- kumdangam szélesedni | *latum fieri.*
- kumdangdem szélesíteni | *latum facere.*
- kuralam szántani | *arare* R. L.; -ledem (*fr.*); *karalam C.
- kurúk hegy | *mons*; korok C., kuruk B.
- k. mari csuvas | *homo Čuvašicus.*
- kurúks tarisznya (vékony hárból fonva) | *canistrum (etenuli libro confectum).*
- kúrum életkor | *aetas*; *B.
- * k. pitemeška (*életfogytág*)
 örökké | *in aeternum.*
- kurmés örökké | *in aeternum.*
- kúrmo-goč életen át | *per totam aetatem* P.
- kurgužam futni | *currere*; *B., korgošam C.
- kurgužaldem (*dim.*), -štalam (*fr.*); *korgoštalam (*dim.*) C., kurguštalam B.
- kurguštem futtatni, hamar külden | *decurrere jubere, expedite mittere.*
- * kúrša kosár | *corbis* B.p.
- kúrnoš holló | *corvus*; *kurtnaž C.
- kul (σ) rab, szolga, cseléd | *servus, famulus.*
- k. majrā szolgáló | *ancilla.*
- kulā sárgásbarna (lónak színe) | *fulvus.*
- kü kő | *lapis* R., küä L.; *kü C., kü B.
- * tolgū tűzkő | *pyrites* C.
- * küjeran vár köves hely | *locus lapidosus* B.
- küam érni, megérni, megfőni, megstlni | *maturescere, coqui, assari*; *küäm C., küam B. (kün šoaš megérni | *maturitatem assequi*).
- küktem megéretni, megfőzni | *maturare, concoquere*; *Bl.
- küestam stlni | *assare*; -štedem (*fr.*); *küestäm C.
- kudaldem (lege: küdaldem?):
 kinde k. kenyeret stlni | *panem coquere* Rosm. 517.
- küdomő éretlen | *immaturus.*

kün érett | *maturus*; *kün
(kún) C.
kükš *magas* | *altus*; *kükše C.,
kükša B.
kükšemam, -šangam *magasod-*
ni | *altum fieri*.
kükšemdem, -šangdem *maga-*
sítani | *altum facere*.
küč *köröm* (*mindenféle állatoké*) |
unguis, ungula; *kiž C.
küčem (kičem) *kérni* | *rogare*,
-čüktem (*eff.*); *kičem C.
küčedelam (*v. küčedel-koštam*)
koldulni | *mendicare*.
kü'čüzö *koldus* | *mendicus* P.;
*ki'ciza, ki'ciz B.
küčük (σ) *rövid* | *brevis* R.,
kü'tük P.; *kitek, kotok C.,
kiti'k (*kis termetű* | *brevis*
staturae) B.
küčükemam *rövidülni* | *brevem*
fieri.
küčükemdem *rövidíteni* | *brev-*
em facere; *kitikemdem B.
küšöl *fönt való* | *supernus*; *kü-
šil (k. vär) B.
küšnö (*loc.*) *fönt* | *superne*, *in*
alto; *kü'šna.
küšnösö *felső* | *superus*, *supe-*
rior.
küšan, küškö (*lat.*) *föl* | *sursum*;
*kü'ška B., küškilä *feljebb*
(*föl/felé*) | *sursum versus* B.,
küškä L.
küšüč (*abl.*) *fölről* | *desuper*,
ex alto; *kü'šicen B., kü'šic,
-cen K.
küžgö *vastag* | *crassus*; *ki'žge B.

küžgemam *vastagodni* | *cras-*
sum fieri.
küžgemdem *vastagítani* | *cras-*
sum facere.
*kižgežä *vastagság* | *crassitu-*
do C.
kütem (σ) *örizni* (*nyájat*) | *pasce-*
re (*gregem*), *kitedem* (*fr.*);
*kitem C.
kütü (σ) *nyáj* | *grex*; kitö' B.
kütüčö (σ) *pásztor* | *pastor*;
*kitö'zä.
küdör *nyirfajd* | *tetrao tetrax*;
*keder C.
uzo k. *hím ny.* | *t. masculus*.
ava k. *nőstény ny.* | *t. femina*.
küdürtem: küdürta *mennydörög* |
tonat (*tonitru*); -rteleš (*fr.*);
*kidärteš *mennydörög* | *tonat*
C., kidüre- (*juma kidürcen*
mennydörgött | *coelum into-*
ruit) B.
küdürtsö *mennydörgés* | *tonit-*
rus; *kidär, kidärzä, kider-
ce C., kidi'rtiš B.
küdtül:
küdtülne (*loc.*) *mellet* | *juxta, ad*.
küdtülösö *melletti* | *juxta posi-*
tus, adjacens.
küdtülan, küdük (*lat.*) *mellé* |
propter, ad latus.
küdtüč (*abl.*) *mellől* | *a latere*.
küšö (π) *zseb* | *loculus, funda ves-*
tis.
kü'zö, küz (σ) *kés* | *culter*; *kize
C., ki'zä B.
*küsem *kölcsön venni* | *mutuum*
sumere, -selem (*fr.*) C.

*küse kölcsön | *mutuum, creditum* C., kü'sä B.
 küsün (σ) nalaš kölcsön venni | *mutuo sumere*; *kü'sin.
 küñgem vájni, kivájni, véšni | *excavare, caelare*; -žedem (fr.) [öik C.
 küpčük (σ) pórna | *pulvinar*; *kip-küvä'r (σ) híd, padlat | *pons*; *tabulatum*; *kibér K.
 kü'müz tál | *lanx*.
 kür vastag hárs (melylyel háztetőt is fednek) | *cortex tiliaceus*.
 kürän ter oldalas szán | *traha lateribus instructa*; *kirän ter K.
 küram tépni, kitépni | *vellere, evellere, -redem* (fr.); *keräm C., kiram B., kiram K.
 kürüštam tépedesni | *vellicare*.
 kürlam kitépni, kiszakítani | (fát, virágot) | *evellere; elszakítani* (czérnát) | *disrumpere* (filum); kürl'-kajaš *elszakadni* (czérna) | *disrumpi*.
 *kiriltädeok szakadás nélkül, szakadatlanúl | *sine interruptione* K.
 *kiredalam igyekezni, erőlködni | *eniti, operam dare* B. K.
 kürt magas hófuwatag | *nives exag-geratae*.
 kü'rtšö vas | *ferrum*; *kirtie C., kirtni' vas, békó | *ferrum, vincula* B.
 *kirtnilem meglánczolni | *catenis vincire* B.

külam: küleš kell | *necesse est, opus est* R., kileš P.; *keleš.
 küldömö v. og-kül jing nem kel-lő, kellelten ember | *incommodus, molestus*; *kéltema.
 kü'ldömaš kellellen, szükségte-len | *non necessarius*; *keltemäš ördög | *diabolus* B.
 -gañe 1) (nomina comparativa formans): u-gañe (újkénti) olyan mint új | *novo similis*; tugañe olyan | *talis*; *gaña B., kaña C.; 2) (postpositio) gyanánt, ként | *instar, velut*; *B.
 -ge, -ke (nota casus comitativi) -ostúl, -estül | *una cum*; *-ge B.
 -geč, -keč -böl | *ex*; *gic, gicen -böl, -töl | *ex, ab* B., gic, kie C.
 -gen, -gin, ken (part. conditionalis) ha | *si* (cf. NyK. III, 469); *gin.
 ginat ha — is, bár | *etsi, etiam-si*; *gíñat B., güñat C.
 *čäk (α) ár | *pretium* B_{AP.}, vid. ak.
 *čang: šüša č. cerän belpoklos | *leprosus* B.
 *čä'dir (α) vagyon, jószág | *res, possessio* B.
 častärlänem dolgozni, fáradozni | *laborare* L.
 *čaná (σ) ág | *ramus* B_{J.} 15, 2, cf. ona.
 *čana-váštar ág, vessző | *ramus, virga* B_{MK.}
 *čangá deszka | *tabula, assis* B., cf. onga.

* *xiriktem fölgerjeszteti* | *excitare* B.

* *xojá* BAPC. 19, 20., *xoj* BAPC. 20, 4. *bólyeg* | *signum impressum*.

* *ja* (*vox adhortantis*): *ja* karna hadd együnk | *edamus* Bk. 1. *jákte erdei fenyv* | *pinus silvestris*; * *jákte* C.

jakterla fenyves erdő.

* *jáxa* (σ?) *tisztátlan, utdatos* | *immundus, foedus* B.

* *jaktarem* (σ?) *megfertőztetni* | *inquinare* B.

* *jajnem* (σ?) *megtisztátalanulni* | *inquinari* B.

jaklaga (σ) *sima, csúszós, sikos* | *glaber, lubricus*; * *jaklaká* C. B.

jaklakangdem sikossá, simávé tenni | *lubricum facere, levigare*.

jakleštam elcsúszni | *prolabi in lubrico*.

jagem dörgölni, letörölni | *terere, fricare*; -*galdem* (mt.); -*gkalem* (fr.); -*galdam* (pass.)

ket j. kezét dörzsölni | *fricare manus*.

* *jäng lélek* | *anima*.

* *jangalem elfáradni* | *defatigari*.

* *jačaká szigorú* | *severus* BAP.

* *jažo* (σ) *jó, szép* | *bonus, pulcher*.

* *j. pušan illatos, jószagú* | *odoratus* B.

* *jažoža szépség* | *pulchritudo* C.

jatlem (σ) *dorgálni* | *objurgare, increpare* Br. 14, 1.; HEB. 12, 5.

jastarem kiűrtetni | *evacuare, -redem* (fr.), -*raldam* (pass.);

* *jastarem* B., cf. *jars*.

jastarektem kiűrtetni | *evacuare*.

* *jazá* (σ) *fiatal* | *juvenis* (aetate).

jazik (σ) *bűn, véték* | *peccatum, delictum*.

jazikán vétkes, bűnös | *peccator*.

janak (σ) *ajtó- v. ablak-félfa* | *antae, postis*.

jánu aczél (tűztűz) | *chalybs* (quo ignem silici excidunt).

jangatá nagygyulák | *convolvulus sepium*.

jandapká üveg (az ablakban) | *vitrum*; * *jandár üveg*; *kupa* | *vitrum*; *cupa* B.

* *jánzak öv* | *cingulum* B.

javok sovány | *macer*.

javogem elsoványodni | *macerare*; -*galdam* id.

javoktare megsoványítani | *emaciare*.

jámde (σ) *kész, elkészült* | *paratus, confectus*; * *jämdä* C.

jamdelem készíteni | *parare, conficere*; -*ledem*, -*lkalem* (fr.);

* *jamdalem* B., *jämdälem* C.

jamdelaldam elkészülni | *se comparare, confici*.

jal (σ) *falv* | *pagus, vicus* (cf. aul);

* *jäl nép* (ceremiszek) | *populus* (Čeremissi) C.; *nép*; *vidék, ország*; *más ember, felebarát* | *populus*; *regio, terra*; *alter, gentilis* B.

*jäl idir ifju asszonyi állut |
mulier juvenis БТИМ. 1. 5. 2.
jara (σ) v. jarak üres, szabad
(munka nélkül) | vacuus, li-
ber.
jara koldaš szabadon eresztani |
liberum dimittere.
jarem megtalálni, utolérni, meg-
kapni vkit | invenire, assequi
quem.
jarsem (σ) ráérni, munkától sza-
bad lenni | vacare (cui rei);
*jársem.
jars- : jarsedem gyakran kitrill-
ni | saepius evacuari.
jarnem reményleni, bízni | sperare,
confidere.
ječe hótalp | solea lignea nivalis.
j. küč (kөрөм) karika rajta, a
melybe beduggják a lábat |
annulus (in ječe), cui pedem
inserunt.
ježeng iz, hajlás | articulus; *éžing
БКОЛ.
jol j. térdhajlás | poples.
jetén (σ) len | linum; *itin C.,
i'tin B.
jeda -onként (NyK. III, 459) | per
singulos; *jide B.
*ará-jideók egy-egy csoport |
singulae catervae B.
er-jeda minden reggel | quotidie
mane, kas-j. m. este | qu. ves-
peri.
jedál bocskor (hársból) | calceamen-
tum e cortice tiliaceo confec-
tum; *jidal C.
jevatem elmulatni az időt | tem-

pus transigere, commorari
(sz. šuko it jivate).
jevár (σ) ВЫУХОЛЬ | sorax mo-
schatus.
jer tó | lacus; *jär.
jer kör, körület | orbis, circuitus;
(postpositio =) körül | circum,
cf. jir.
jer, jerok (adv.) körül (järni) |
in orbem, circum; *jir B.
jeráng ágy (veteményes v. virá-
gos a kertben) | area hortensis.
jerge (σ) sor | ordo, series.
ik-j. egy sorban | uno ordine,
kok-j. két sorban | duobus or-
dinibus (stare).
jernem (σ) megundorodni, meg-
utálni | taedio affici, abhor-
rere; *jirnem B. K.
jelé, jile hamar, mindjárt | mox,
statim R., zili L.; *jilé.
*jiengä (σ) az atyának nénye |
amita C.
ji'gär iker | geminus; *i'gar B.
j. pelaš ikerestvér | frater ge-
minus; *i. peläš B.
jiginžam csuklani | singultire.
*iginžiktä (minim) csuklom |
singultio K.
jing ember | homo R., žän L., jen S.
jingen másé, idegen | alienus.
*jingel (σ) csengetyű | campa-
na C.
jiš (σ) család | familia.
*jišä nyom; út (isten útjai) | ves-
tigium; via; cf. kešä.
tī j.-dono azért, annak okéért |
eam ob causam БЖ.

- * jikán (postp.): okdért; -ról,
-ért | propter, de B. K.
- * jibirt alattomban, lopva | clam,
furtim BUD.
- * jimem elcsendesedni, elhallgat-
ni | sedari, conticescere; jimik-
tem (eff.) BAP.
- * jir körül | circa.
jirge kör, környék | orbis, cir-
cuitus, vicinia.
jirgešte (loc.) körül | circa.
jirgegeč (abl.) köréből | e cir-
cuitu; * jirgec.
* jirgeške kerek | rotundus C.
* jirnša körülötte való | circum-
jacens, circumstans, B.
* jirem mosolyogni, nevetni | subri-
dere, ridere.
jilme nyelv | lingua R., zülmä L.;
* jilmä.
jilmedeme néma | mutus; * jil-
madema B., jilmädemä C.
* ves jilmän másnyelvű, idegen
(nemzet) | sermonis externi,
exterus B.
jokšarge vörös | ruber; * jakšarga
C. B., jakšár B. (j. šamak
köszöntés, proprie: szép szó |
salutatio BL. 1, 29. BR. 16, 19.
jokšargem vörösdni | rubesce-
re; * C.
jokšartem, -rtarem vöröstiteni |
rubrum facere.
jokrak hiba | mendum, error.
j. liaš hibát tenni, kibáznai | erra-
re, peccare.
jogem (σ) folyni, kifolyni, kihul-

- lani | fluere, effluere, deflue-
re; -gedem (fr.); * jogem.
äj jogá a jég indul | glacies sol-
vitur; pun j. kihull a toll,
szőr | capilli defluunt; * jo-
gen keaş hajókázni | navi ve-
hi BAP.
jogoktem, joktarem kifolyatni
(hordóból) | facere ut effluat
quid; * joktarem.
* joj (jőj) (σ) ravasz, hamis, tet-
tetett, koholt | falsus, simula-
tus, commenticius B. K.
* jojža ravaszság | fallacia B. II.
11, 3.
* jojza mastar ügyes mester | ar-
tifex BAPC. 18, 22.
* jojlänmaš hamisság | fallacia,
fraus BAPC.
jongo tág, bő; munkától szabad |
amplus; vacuus a labore:
jong' ulam szabad vagyok,
ráérek | vaco cui rei.
jongota tágas, kiterjedt | am-
plus, extensus; * jongatá kel-
lemes (idő) | gratus, amoenus
K. BL. 4, 19. BAP. 3, 20.
jongeštam v. jongo liam sza-
bad lenni munkától | vacare a
labore.
jongeštarem tágítani | amplifi-
care, extendere.
jongež íj, kézi | arcus (sagitta-
rii).
jongožem v. jongoštem őrleni,
(lisztet) | molere; -žedem
(fr.), -žaldam (pass.); * jan-
gaštem C., jangištem B.

jónguloš (στ) *hiba* | *mendum*, *error*.

j. liaš v. eštaš *hibát tenni*, *hibázni* | *errare*, *peccare*.

joškun *iszap* | *limus*.

joškunan *iszapos* | *limosus*.

jot (στ) *idegen* | *externus*, *peregrinus* (jing *ember* | *homo*, *mülande föld* | *terra*, *jal falu* | *vicus*).

jótke -ig (NyK. III, 458) R., jokte P.; *jakte.

jodam *kérdezni* | *interrogare*; -deštam (*fr.*); *jadam C. B.; jadišt- B. (*követelni* | *poscere* B. 6, 30.)

jos (στ) *hölgyeményét* | *mustela erminia*.

jomak (στ) *mese* | *fabula*; *jamák C. B., *tréfabeszéd* | *jocose dictum* K.

j. koldaš *mesélni* | *fabulas narrare*.

jomam *veszni*, *elveszni* | *perire*, *perdi*; *jamam.

jomdarem *elveszteni* | *perdere* R., jomdem P.; *jamdem.

jomdarmo, jomdarmaš *veszte-ség* | *jactura*.

jora (στ) *seb* | *vulnus*; *jará B.

joratem (στ) *szeretni* | *amare*; -tedem (*fr.*) R., joraltem P.; *jaratem (Bap. jaraltem).

jorem (στ) *érni*, *vmire való lenni* (*taugen*) | *idoneum esse*; *tetszeni* | *placere*; *järem C., jarem B.

jorá jól van | *bene*! (*ex. jora*, eš-

tem jól van, *megcsíndlom*); *jará liaš *megtetszeni* | *placere* B.

jorále (στ) *vmire való*, *használható* | *aptus*, *idoneus*; *jarál B.

joráleš, -šok (*érőleg*) *egészen*, *véglegesen* | *omnino*, *prorsus*.

jórdomo, jordomaš *vmire nem való*, *haszontalan* | *non idoneus*, *inutilis*; *jardemä C., járdema, járedema B.

jorem *vegyíteni* | *miscere*; *jarem B.

*jori' (στ) *különbösen*, *épen* (*azért*) | *expresse*, *praesertim*, *quidem* B. 6. 4. 8., joré B. 11., jöre, jöri W.

jórlo *szegény*, *nyomoru* | *miser* P.

jol (jäl) *láb* | *pes*; *jal.

jolakš *lábravaló*, *bugyogó* | *braccas*; *jalaš C.

jolen *gyalog* (*menni*) | *pedibus* (*ire*); *jálan B.

jola:

jolaštem (jola eštem, jolam e.) *vádolni*, *gyanúba venni*, *rágalmazni* | *accusare*, *suspectum habere*, *criminari*.

jolagaj (στ) *hanyag*, *rest* | *piger*; *jalašaj C.

jolavá *rojtok* | *fimbriae*; *jalavá *ruhaszegély* (*rojtos*) | *margo vestis* (*fimbriatus*) B.

joleštem (jā-) *megkötözni* | *ligare*, *vincire*, -štedem (*fr.*); *jalštem, jalaštem C., jalštem B.

joldaš (στ) *társ* | *socius*; *jaldáš *szolga* | *servus*.

jötér (στ) *laskanyujtó* | (Germ. *Nudelwalker*).

jöső (στ) *bajos, nehéz, unalmas (munka)* | *difficilis, molestus* R., jóso P.; *jáso baj, szerencsétlenség* | *labor, res adversas* B.

jöslanem, -naldam *bajlódni, fáradni* *vmivel* | *labore cruciari*.

jöslandarem *elbajlódlatni, elfárasztani* | *labore fatigare*.

jörem *gördíteni* | *volvere*; -ralam (mt.); *jörem, jöreläm C., jörem B., jöräl- (jöräl-koltaš) B. [verti.

jörlam, jörlaldam *eldölni* | *subjörüktem* | *gördíteni, ledöjteni* | *volvere, subvertere* (ruen j. *levágni* | *succidere*), -ktelam (fr.); *jörektem.

jörem (dörem) *eloltódni* | *extingui*; *jörem.

jörtem (dörtem) *eloltani* | *extinguere*; *jörtem.

júalge *hűvös*; *nem száraz s nem nedves* | *frigidus, subfrigidus, subhumidus*. [*juk.

juk hang | *vox, sonus* R., zuk L.; kel j. *šokta a húr hangzik* | *chorda sonat*.

jukan *hangos* | *sonorus*.

*juktem *hangoztatni* | *efferre* (vocem), *eloqui* P.; *juktalam *hívni* | *invocare* B.

*juklanem *lármázni* | *vociferari, clamare*.

*jukraká *kedvetlen, unalmas* | *tas-dii plenus* K.

južo *némely* | *nonnullus, quidam*; *júža B.

južošto, južo-vere *néhol, némely helyen* | *passim, nonnullis locis*.

južnam, južokunam *néha* | *interdum*; *južanam B., južnam C.

jut éj | *nox* R., zet L.; *jut C., jud B.

judom *éjjel* | *noctu*; *judam B.

jut-pel *észak* | *septentrio*; *éjjél* | *media nox* (v. pel-jut); *jud-pel B. (jud-nimäl *észak* | *septentrio* B. & P.)

jutke-kečege, v. jut-keče, v. keče-jut *éjjel-nappal* | *diem noctemque*.

jutoso *éjjeli* | *nocturnus*.

juzak (στ) *adó* | *tributum* F.

júmo *isten* | *deus*; juma *isten* | *deus* (j. *kidircen mennydörgött* | *coelum intonuit*) B.; ég | *coelum* S.

jum pundaš (*felső fenék*) ég | *coelum*.

jumuldem *imádkozni* | *precas facere*, -ldedem (fr.) R., jumoltem P.; cf. ultem.

jumuldomaš *imádság* | *precatio, preces*.

jur eső | *pluvia*; *.

juram : jureš *esik* | *pluit* (jur juren eső esett); juredem (fr.); *B.

jul a *Volga folyam* | *amnis Volga*.

*júla (edem) *kártékony, veszedel-*

mes (ember) | noxius, perniciosus B_{ar}.

* julá (σ) szokás | mos, consuetudo B_{ar}.

julem égni | ardere; julaldam meg-
égődni | comburi, cremari, -lal-
dalam (fr.); * julem B.

julaldem égetni, meggyújtani |
urere, cremare, incendere;

* julatem, julandarem B., jo-
latem C.

jüam inni | bibere; jüedem (fr.)
R., züam L.; * jüäm C., jü-
am B.

jüktem itatni | potum praebere;
-ktülam (fr.); -ktüktem (eff.);

* jüktem, jüktarem (B_{ar}. 14, 15.

jüktülam áldozni | sacrificare
[= libare?], B_{HEB}. 10, 6. jük-
talmaš áldozat | sacrificium
[libatio?]).

jüš ital; ivás | potus, potio R.,
jüks P.

* jüksé ittas | inebriatus, jüksé-
mám ittasodni | inebriari C.,
jüksa B.

* mlanem jüm šon megszomju-
hostam | sitio B.

jüksém meghűlni, lehűtteni magát |
refrigerari; -šaldam id.; *ük-
šem K.

jüksüktem, jüksüklandarem le-
hűtteni | refrigerare; * jüksük-
tem hűsíteni, fölfrištteni | re-
frigerare, reficere B_L, ükšik-
tem K.

jükső hi deg | frigidus; *jüšta B.,
üšte C.

jükső hattýú | cygnus R., jüks V.
* jüšse C.

jüksütülam fürödni | lavari (in bal-
neo); -ledem (fr.)

jüksütüldem füröszteni | lavare.

jüksütülmö ver fürödhely | locus
lavandi, balneum.

* cáken (σ) tengeröböl | sinus ma-
ris B_{ar}.

čaknem (σ) hátrálni, csökkönyö-
södni | retrocedere, non obse-
qui R.; caknem P.; * cak-
nem B.

čaknuktem, čaktarem hátra-
tolni (lovat) | retro agere
(equum); hátraltatni, vesze-
kedéssel győzni okit | repel-
lere, repugnare.

* caklem (σ) megérteni | intelligere
B_{ME}. 4, 24. 68.

caklandarem megmagyardani |
explicare B_K. 1.

* cagem (σ) tanuszkodni vki ellen,
rábizonýtani | testari contra
quem, coarguere.

čang (σ) harang | campana R.,
can P.; * cang K.

čankarem (čang-kerem) haran-
gozni, csengetni | campanam
pulsare R., can-kirem P.;
* cang-šiam K.

čanga holló | corvus; * canga C.

* cacem kísérteni | tentare, expa-
riri B_{ME}.

cacektem: cácektéma megprób-
bált | probatus, expertus B_{ME}.

4, 15.

čat kemény, erőš | firmus, fortis

(č.juk-tenefenhargon); keményen, erősen | *firme, fortiter* (ex. *hajtani*).

čátkada erős, kemény | *firmus* (ex. *vdszon*); * cátkada B.

* catkedemdem megerősíteni | *firmare* B.

čanžaš fejszeforgás | *assula*.

čap (σ) hír, híresség | *fama*.

čaple híres | *celebratus*.

čaplanem híresedni | *famam assequi*.

čaplandarem híresíteni | *celebrare*.

čamanem nem merni; átallani, megkötni magát | *haesitare, contumacem esse*.

čar vékony | *ilia*.

čarem (σ) visszatartani, tartóztatni, lebírti vmiről, tiltani | *retinere, deducere* (de *sententia*), *vetare*; -redem (fr.); * cārem C., carem B.

čarnem (σ) megszülni | *desistere, cessare*; -nedem (fr.) R., carnem P.; * cārnem C., carnem B. [petuo.

čarnadegeče színtelenül | *per-*

* caršó (π) sátor | *tentaculum* B_{ΔF}.

čárlan sirály | *larus marinus*.

čal (σ) szürke, ősz | *canus*.

čalemam őszülni | *canescere*, -medem (fr.)

* calko toll | *pluma* C.

čekem betenni, beledugni | *insere-re, condere in quid* (ex. *kü-seš in crumenam*); -kedem (fr.); * cikem B.

čekš oldulnyilallás | *laterum punctio*.

čekšte tolažem nyilallásban szenvedek | *laterum doloribus laboro*.

čekš čučeš (ny. érződik) nyilallást érzek | *l. dolorem sentio*.

čeklek vid. čelt.

čeget (σ) sajt | *caseus*.

četem (σ) szenvedni, tűrni | *pati, tolerare*; -tedem (fr.); * citem B.

četerem (σ) reszketni | *tremere*; -redem (fr.); -raldem (mt.)

četeralam, -raldam egyszer meg-rázkodni | *contremere, percuti*; * citraltam megrendültni B., citrál- (sic leg. pro: citläl-) megrettanni | *perterreri* B_M. 23.4.

* citi'rtiš földrendülés | *motus terrae* B_{ΔF}.

čekek havasi v. lábatlan fecske | *hirundo apus*.

čebeštalam csípni, megcsípni | *vellicare, carpere*; -štalam (fr.)

čiptalmaš (csípkedés) veszeke-dés | *rixa* L.

čevem csepegni | *stillare* (intr.); -vedem (fr.); -vuktem (eff.)

čevaldem cseppenni | *stillare* (mt.); -lduktem (eff.)

čeváldeš csepp | *gutta*.

čéver (σ) szép, csinos (leány) | *pulcher, bellus* R., cevér P., ciber L.; * cever boldog | *felix* C., ceber szép | *pulcher* K.

*ceberlänem szépillni | *pulchrum fieri* K.
 *ceberländarem csinosítani | *exornare* K.
 čer (σ) betegség | *morbis*; beteg | *aegrotus*; *cer C. B.
 čerlanem, -naldam megbetegedni | *morbo affici*; *cerlänem K.
 čer (σ) serény, fürge, gyors | *agilis, promptus*; *c'rá B.
 čerá fáklya | *schidia taedae*.
 čerá, čará (σ) kopasz, meztelen | *nudus*; tisztás (az erdőben) | *locus silvae interlucatus*; *carrá', cärä' B.
 čera jola kaja mezitláb megyn | *pedibus nudis incedit*.
 čerangam meztelenedni | *nudari*.
 čerangdem mezteleníteni | *nudare*.
 čeri' (σ) arczpír, jó szín | *rubor, color bonus faciei*; *cire arcz | *facies* C.; cre arcz, külső szín | *facies, aspectus* B. K.
 čerián piros arczú, jó színben levő | *faciei rubentis, boni coloris*; *crean B.
 *creandarem ékesíteni | *bonam speciem addere* B.
 čeri'deme halovány, rossz színben levő | *pallidus, coloris exsanguis*.
 čerilanem v. cerian liam jó színt kapni | *colorationem fieri*.
 čelá mind, egész | *omnis, totus* R., cälä' P.; *cile C., cälä' B.
 čelá, čelák egészen | *omni ex*

parte; mindenütt | *ubique*; čelá, č. kodom mindig, mindenkör | *semper*.
 čeláze egészben, egyáltalában | *omnino*.
 čelt, čeltók tisztán; merőben | *penitus, plane, omnino* R., cült P.; *cült, cültók B.
 *čilt ulán tökéletes, boldog | *perfectus (deus)* B_{TM}. I., 1, 11.
 čelt moš mosd ki jól | *bene perlava*.
 *cilt kelesen elvégezte beszédét | *sermonem confecit* B.
 čia szín, festék | *color, pigmentum*; *čią B_{APC}.
 čiem (fiem) fölölteni, viselni (ruhát) | *induere*; čiedem (fr.); *čiem C.
 čiktem öltöztetni | *induere (cui vestem)*; -ktedem (fr.)
 čialdem megfesteni | *colorare, colorem inducere*; *čijaltem öltöztetni | *induere quem*; festeni, ékesíteni | *colorare, ornare* B.
 či'me: ümbäč čime felső öltöny | *indumentum exterius*.
 čigaldem csiklándani | *titillare*; čialdedem (fr.)
 či'ngada józan, éberlelkű | *sobrius, sanae mentis* B_r. I.
 čingalam megszúrni (fulánkku) | *pungere (aculeo)*.
 čište harkály | *picus*.
 *čidrák: č. kodam késni | *moram facere* B_{TM}. I. 3, 15.
 ci'ze (σ) csecs | *mamma*; *ci'zaB.

cizakš szoptató tulók | *cornu lactatorium*.
 * cínók úgy van, igenis | *ita est, sane B.*
 čok (σ) illő, megfelelő | *conveniens, aptus*.
 čokešem toleš tetszik nekem | *convenit mihi*.
 kem mulem čok a csizma nekem jól illik | *calcei mihi ad pedes apti sunt*.
 čokon ilä illően, rendezően él | *convenienter vivit*.
 čoka sűrű, vastag | *densus, crassus*.
 čokangam megvastagodni, sűrűsödni | *crassum fieri*.
 cokangdem megvastagítani | *crassum facere*.
 čoktomaš hangszeren való játék | *cantus fidium (cf. šoktem)*.
 čoklem (σ) áldozni | *sacrificare*; -ledem (fr.); * suk áldozat | *hostia, sacrificium*.
 čoklome áldozat | *sacrificium*.
 čoklomaš áldozathozás | *sacrificatio*.
 čogot kalapács | *malleus*.
 čongem rovásokat róni | *crenas incidere*.
 čongém rövás | *crena*.
 čongeštem röptülni | *volare*; -što-lam (fr.); * čongeštem B.
 čočam, šočam születni | *nasci R.*, šočam P.; * šačam születni, teremni | *nasci, provenire B.*, šažam C.
 čočuktem szállni | *parēre, -kte-dem (fr.)*; * šačektem száll-

ni, teremni | *parēre, ferre (fruges) B.*
 čočmáš születés; születőhely | *ortus; locus natalis*.
 čočmo: č. avaj édes anya | *mater germana*; čočmem godsek születésem óta | *inde a me nato*.
 * šačiš nemzet | *genus, progenies B. A.*
 čočmo hétfő | *dies lunae*; * šažma C., šačma K.
 čoderá erdő | *silva*.
 čon (π) lélek | *anima R.*; con P.
 čonan lelkes, élő | *animatus*.
 čóma csikó | *pullus equinus*.
 čom- kinyújtani (bőrt) | *extendere (corium)*.
 corá (σ) rab, szolgál | *servus B.*
 * coráluk szolgáltság | *servitus B.*
 * coralandarem rabbá tenni | *servum facere B.*
 čoroš ijedős | *pavidus (equus)*.
 čolo (σ) -nyi: kučolo, kudon-čolo mennyi | *quantum*; meň čolem annyi, mint én | *tantum, quantum ego*; vese č. saen oly jól mint a másik | *tam bene quam alter*.
 čolgužam fényleni | *splendere, fulgere*; * colgižam B.
 čolguštarem fényesíteni | *splendidum facere*.
 čö've (σ) tyúk | *gallina*; * cibe C., ci'ba B.
 čöv-ige csibe, csirke | *pullus gal-linaceus*; * cib-iga B.

némeč čöve *pulyka* | *gallina indica*.
 čövetán *piócea* | *hirudo*.
 čugo (σ) *fasz* | *membrum virile*.
 čučam: čučēs *tetszik, érzik, érződik* | *videtur, sentitur*; * čučam *látzani, tetszeni* | *videri* (ex. oróda-la *demens*) Bk. 1.
 čumem *megrúgni* | *calce impetere*; -medem (fr.); -malam (mt.)
 čumur, čumurók *egészen, mindnyájan* | *omnino, universi*.
 čumurem *összehalmazni, egybehozni* | *coacervare, colligere*; -rkalem (fr.)
 čumurgem *összehalmazódni, gyűlni* | *coacervari, colligi*.
 čüktem *meggyújtani* | *accendere*; -ktülam (fr.); * čüktem B.
 čüngső *zöld harkály* | *picus viridis*.
 čüčam *becsukni, zárni* | *claudere* R., tūč- P.; * čüčam C., čučam, čüčam B.
 čüči *nagybátya (az anyáról)* | *avunculus*.
 čüčküdő *sűrű, gyakor* | *densus, creber* R., čüčkudo P.
 čüčküdön *gyakran* | *saepe*.
 čüčküdemam *sűrűsödni* | *densari*.
 čüčküdemdem *sűrűsíteni* | *densare*.
 * cürát (ρ?) *eskü* | *jusjurandum*, c. kelesas *esküdni* | *jurare* Bk. 23, 16. 14, 7.
 * cürejem *esküdni* | *jurare* B., curejem C.

šaklak *bütyök* | *nodus, geniculum*.
 jol š. boka | *talus*.
 šagad (α) *óra* | *hora*.
 šagal (σ) *kevés* | *exiguus, pauci*; (adv.) *kevés időre* | *paullisper*; * šaḡal, šagal B.
 šagal *ginat legalább* | *saltem*.
 šagalemam *kevesedni* | *minui*.
 šagalemдем *kevesíteni* | *minuere*.
 * šaḡár *parázna* | *moechus, moecha* B. (šaḡár Bapc.)
 * šaḡarlanem *paráználkodni* | *moechari* B.
 šajtán (α) *ördög* | *diabolus* B.
 šačká *sótalan* | *insulsus*.
 šaňók (σ) *villa* | *furca*; * šenik C.
 * šanalt-: šanalt-keas *elszunyadni, elaludni* | *obdormiscere* Bap. 20, 9.
 * šandál (π) *gyertyatartó* | *lychnuchus* B.
 * šäpšälä *külön - külön* | *sejunctim* C. [Br.
 * šabá *gyenge* | *imbecillus, debilis*
 šavem *hinteni, szórni* | *spargere*; * šabem *elszórni, pazarolni*; *meghinteni* | *dispergere, conspergere* B.
 -šamoč (*notapluralis*) R., -šamšč P.
 šar *lőszörszál* | *pilus equinus*; * šär *ideg* | *nervus* C.
 šar-voč *nyíl farkú réce* | *anas acuta*.
 šara (σ) *kopaszság* | *calvities* (cf. čera, carä').
 š. vujan *kopaszfejl* | *calvus*.
 šarem (σ) *kiteríteni, kiterjeszteni*

ni | *sternere, expandere*; *šā-
rem C., šarem B.

*šārmā'š (*terítés*) *dgy* | *lectus*
BHEB. 12, 4.

*šargalem (*fr.*): šargalen pa-
čāš kinyitni, fölültni | *evolvere*
(*librum*) BAPC.

*šarlem (*σr*) *kiterjedni, elszé-
lyedni* | *diffundi*; *šārlem
BAP.

*šaralt-: šaraltmaš *kiterjedés,
szélesség* | *extensio, latitudo*
BEF. 3, 18.

*šarša kánya-bangita bogyó | *bac-
ca viburni opuli* C.

*šarnem emlékezni vmiről | *memi-
nisse, recordari*; -nulam (*fr.*);

*šarnem B.

*šarnendarem emlékeztetni | *in-
mentem revocare*.

*šarsakúšavlä gyermekek | *liberi*
BTIM. 1, 3, 12.

šarpan fejre való kendő | *capit-
al*.

šalatem (*σr*) *elszélyesztetni* | *dissi-
pare, disjicere* (*ex. pecuni-
am*), -tulam (*fr.*) R., šalal-
tem P.

šalanem (*σr*) *elszélyedni* | *discede-
re, diffugere*, -nulam (*fr.*)

šalam (*α*) *üdvözllet* | *salutatio* BJK.

*šalalt- *inteni vkinek* | *innuere* BUK.
15, 11.

šekš epe | *fel*; *šāχš C., šakš B.

šekš füst | *fumus*; *šīχš C., šikš,
ši'kša B.

šekšan füstös | *fumosus*.

šeklanem (*σr*) *főlni, óvakodni* |

metuere, cavere sibi; *šeklā-
nem.

šegán csipkerózsa | *rosa silvestris,
cynorhodon*.

šegele szömörce | *verruca*.

šenkšāle gyík | *lacerta*.

šengá (*σr*) *szunyog* | *culex*; *šin-
gá B.

orá-šenga légy | *musca*.

šengálok (*σr*) *szúnyogháló, sz.
ellen való függöny* | *conopium*.

šengál hátul való | *quod pone v.
post tergum est*.

šengalne, šoľno (*loc.*) *hátul*;
mögött | *post tergum, pone R.,
šengélne P.*; *šáilna.

šengalnese *hátlusó* | *posticus*.

šengalan, šoılan, v. šengak, šo-
juko (*lat.*) *hátra*; *mögé* | *re-
tro*; *post tergum*; *šáilan B.,
šaika C.

šengač, šoočen (*abl.*) *hátról*;
mögől | *a tergo*; *šáicen B.,
šaic C.

šec- *vide*: šinžam.

šeč: š. vára csónaktóló pózna | *con-
tus*.

šeške meny | *nurus*; *šeškā C.,
šéška B.

šéššēl korpa | *furfur*.

šeže ősz | *autumnus*; *šiže C.

šežem ősszel | *autumno*; *ši-
žam K.

šežektem *fecskeneni* | *spargere,
aspergere*; -ktelam, -ktedem
(*fr.*)

šežektaldam *befecscenteni ma-
gát* | *se conspergere*.

šetem (στ) *kikelni*, *kicsirdzni* | *orumpere*, *enasci* (*seges*); -*tedem* (*fr.*); * *šitem* B.

* *šitiktēm kikeltetni* | *efferre* (*segetem*) B.

šedāng *búza* | *triticum*; * *šādāngā* C., *šadānga* B.

šéde *harag* | *ira* R., *ši'de* P.; * *šedā*, *šidā* C., *ši'da* B.

šedeškem *haragudni* | *irasci*; * *šedeškem*, *šideškem* C., *šideškem* B.

* *šidaštarem haragraingerelni* | *irritare cuius iram* B.

šen *tapló* | *fomes*; * *šin*, *šin* C.

šep *halk*, *lassan* | *summissa voce*, *lente* (*ex. olaš loqui*, *kajaš incedere*); * *šip titkon* | *clam* W.

šepok, og *šokto nimat minden csendes*, *nem hallik semmi* | *omnia silent*, *ne sonus quidem auditur*.

šeplanem *elcsendesedni* | *sedari*, *conticescere*.

šépkā *bőlcső* | *cuneas*.

šeber (στ) *duda* | *utriculus*, *tibia utricularis*; * *šever* C., *ši'vir* B. 1.

ševokš, ševekš *nagybőrzsák* (*lisztnek*, *búzának való*) | *saccus frumentarius e corio factus*.

šem *hēj* (*belső, vékony, fahēj*) | *liber* (*arboris*); * *süm halpikkely* | *squama* B. 1. K.

kolš. *halpikkely* | *squama*; *pükš* š. *dióhēj* | *putamen nucis*.

šem *hét* | *septem*; * *šim*.

šemet *id.* (*substantive*); * *šimit*, *šimut*.

šem-luo *hetven* | *septuaginta*; * *šim-lu*.

šememese, šemetese *hetedik* | *septimus*; * *šimše* C., *šimša*, *šimutša* B.

šéme *fekete* | *niger*; * *šimā* C., *šim*, *ši'ma* B.

šememam *feketedni* | *nigrescere*.
šememdem *feketíteni* | *denigrare*.

* *šim-baž* (*fekete-fark*) *hölgy menyét* | *mustela erminea* C.,
šemalge feketés | *subniger*.

šer (στ) *gyöngy* | *margarita*; * B.
šeram *fésül*ni, *magát f.* | *pectere capillos*; -*redem* (*fr.*)

šerge *fésül* | *pecten*.

šére *kovásztalan, sótalan* | *non fermentatus*, *sals non conditus* (*kinde panis*); * *ši'rā* B.

šeremét *szegényke* | *misellus*; *kedves* | *care* ! K.

šerge *drága* | *carus*; * C.

* *šergakán drága, dros* | *magni pretii*; *.

šérčik (στ) *szökcse* | *gryllus*.

šérpe (στ) *szálka* | *festuca*, *fibra*.

šel *szalona* | *lardum*; *cf.* *šil*.

šelam *szelni, szétmetezni, hasítani* | *secare, findere*; *hasadni* | *diffindi*; -*leštam* (*fr.*); * *šelām szétmetezni* | *dissecare* C., *šelam* B.

šelše *repedés, hasadás* | *fissura*, *rima*; *šelšan repedéses* | *rimosus* (*kinde panis*).

* šelen-geaš szétrepedni, elhasadni | diffindi, disruppi B.
 * šelik : rok-š. (földrepedék), barlang | caverna BAPC.
 ši ezüst | argentum R., šiä L.; * ši C., ši B.
 šiedam megeztüstözni | inargentare.
 * ši-gol (piscis argenteus) salmo salax C.
 šiam megverni, megcsapni | percutere, ferire; šiedem (fr.); * šiäm C., šiam B., šidem (fr.) C., šiedalam verdesni | pulsare BTH. 1.
 vuj šiäš panaszozni vkire | conqueri de quo, incusare; * B.
 * šiktem veretni vkiť | percuti jubere.
 * šigiltiš alkalom, ok | occasio, causa BK. II. 11, 12.
 šič (σ) araszt | palmus, spithama.
 šište szűj | lorum C., šišta B.
 šižam (σ) érezni | sentire; * B., šižäm fölérezni | expargisci C.
 * šidä fabél | medulla arboris C.; cf. erdä.
 * šitkada tökéletes, teljes erejű, erős | perfectus, vigenus, validus B.; (adv.) kívált | praecipue C.
 ši'tkadla, ši'tkadala (adj. et adv.) id. BJK. HEB.
 šinžä (šinža) szem | oculus R., šinžä P.; * šinžä C., šinžä B.
 vűt š. forrás, kútfej | fons.
 šinža-ul szemöldök | supercilium L., šinza-ol S.

šinža-pun szempillák | cilia S.
 pel šinžan fél szemű | unoculus.
 šinžademe vak | caecus; šinžademä C., šinžadema B.
 šinžan űšo (= užšo) varázsló | incantator.
 šinžáluk szemlveg | vitrum oculare.
 šinžam leűlni | considerare.
 keče šinžaš a nap ledldozik | occidit sol; k. šečmaš napnyugat | occidens.
 šečme (šičme) ver ülőhely | sessibulum, sedes.
 šinžiktem űltetni, leűltetni, marasztalni | considerare jubere, retentare (hospitem).
 šinželdem szálldogálni | hic-illuc considerare.
 šinžal só | sal; * šanzál B., sanzál BJK.
 šinžalán sós | salus.
 šinžaldem szózni | salire, -ldolam (fr.); * šanzaltam B. (item: keserűséget okozni vkinek, alkalmatlankodni, bosszantani | exacerbare, bilem cui commovere.
 * sanzaltam (pass.) megszóznai | sale condiri BJK.
 šinžalam nyeríteni | hinnie; -ldem (fr.)
 šinžem űlni | sedere, -želdam (fr.); *.
 šindem űltetni, letenni | deponere, plantare; -dedem, -dolam (fr.); * šindem B., -diktem (eff.) K.

šinzem tudni, ismerni | scire, nos-
se; -žedem (fr.) R., šinzem
P.; * šinzem.

šinžeme tudvalevő, ismeretes |
notus, cognotus.

šinžer (π) láncz | catena.

* si'ndik (α) láda | cista B.

* šipkán konkoly | lolium.

* šibä, šivä, švā (σ): šibäm šuaš
nyilat (sorsot) vetni | sortes
conjicere.

* širatem (σ) megolvasztani | lique-
facere K. Bar.

* širānem (σ) megolvadni | lique-
fieri B. K.

* šire gyakran | saepe W., šeren C.

širgáš ujfra való gyűrű | annulus;
* šergáš Bl., šärgáš Br. 1.

šil hús | caro; * šel, šel kövérség,
hús | pinguedo, caro C., šel, šil
hús | caro B.; cf. šel R.

* šelän kövér, húsos | pinguis.

šiläm elszaladni, megszökni | effu-
gere; -ledem (fr.); * C. B.
šilše saldak szökött katona | de-
sertor.

* šiltem elfordítani | avertere
(oculos) K.

šókš ruhaujj | manica.

šókšo hő, meleg | calidus; * šókšo
C., šókša B. (Бар. 7, 16. šikču
hőség | calor).

šókšemam melegülni | calescere.

šókšemdem melegíteni | calefa-
cere; * C.

šoktam szitálni | cribrare.

šokte szita | cribrum.

šoktem hangszeren játszani | fidi-

bus canere; hallatszani | so-
nare; -tedem (fr.); * šak-
tem B.

šógan (σ) vöröshagyma | caepa.
šogaldem etc., vide: šolgem.

šogertan szarka | pica; * šagar-
ten C.

šoja (σ) hazugság, kérkedés | men-
dadium, jactatio; * šaja fe-
cségés | colloquium C.; šajá
hazug, hamis | mendax, fal-
sus B.

šojáče hazug | mendax.

šoještam hazudni, rászedni, kér-
kedni | mentiri, cui imponere,
se jactare; -telam (fr.); * šaiš-
tam beszélni | loqui C., šajiš-
beszélni, hazudni | loqui, men-
tiri B.

šong hab | spuma; *.

šongan habos, habzó | spumosus.

šongeštam, šongangam habza-
ni | spumare; -štelam (fr.).

šongo öreg, agg, vén | aetate pro-
vectus, senex; * šonga.

šongemam öregedni | senescere;
songemedem (fr.); * šonge-
mam B.

šongemaldam elöregedni | cons-
nescere.

šóšo (šāšā) tavasz | ver; * šošo C.
šošom tavasszal | tempore ver-
no; * šóšam K.

šož (šāž) árpa | hordeum; * šož
C. B.

šodo (šāda) tudő | pulmo; * šoda C.

šon (šān) agyag | argilla R., šun
L.; * sun C. B.

šonár pil szivárvány | *arcus plu-
vius*; *šanál pjúl B_{apc}.

šonem (σ) gondolni | *cogitare*;
-naldem (mt.); *šanem B.,
-nkalem (fr.) B_{ap}.

*šanama gondolat | *congitatum*.

šópo savanyú; kovász | *acidus*;
fermentum; *sápa (š. kasa
kovász | *fermentum* B.)

šopem savanyodni | *acescere*;
-pedem (fr.); *šapem B.

šopoktarem savanyítani | *aci-
dum facere*; -redem (fr.);
*šapemdem B_a.

šópke rezgő nyárfa | *populus* (ar-
bor); *šapki' K.

šopkerlá nyárfaerdő | *popule-
tum*.

šopter ribiszke | *ribes*; *šaptar C.
šaprénge rigó | *merula*.

šóve vessző | *virga* (in *decipula*
lűdö kaska dicta)

šovun (šá'vun) (σ) szappan | *sa-
po*; *šávan C.

šovulžo, šobulžo, šogulžo keszke-
nő, kendő | *manutergium*, *map-
pa*; *šábic B_l.

šovur (šá'vur) női vászon-fűlöl-
tőny | *pallium linteum mu-
liebre*; *šávar C.

šómak szó, beszéd | *verbum*, *sermo*
R., šomák P.; *šamak B.

šomaklanem pörölni, veszeked-
ni, valakit megdorgálni | *jur-
gare*, *verbis castigare*; *ša-
maklanem szólni, prédikál-
ni | *verba facere*, *orationem*
habere B.

šor szar | *merda*.

šoram szarni | *cacare*; -redem
(fr.)

*šor- veszekedni | *altercari* B_a. 14. 1.

šormaš visszavondás, meghason-
lás | *dissidium* B_k. 1.

šórok (σ) juh | *ovis*; *šáarak C.,
šarak B.

š. jól juhlab | *pes ovinus* (nomen
festi Čeremissici).

šoroktam sirni | *flere*, *plorare*;
-ktedem (fr.); *šáraktam C.,
šaraktam B.

šorokmaš sírás | *fletus*.

šoroktarem megsíratatni | *ad*
fletum adducere, soroktuk-
tulam (fr.)

šorgenže (šá-) serke | *lens* (-ndis).

šóordo jávorszarvas | *cervus alces*.

*šorlem :

šorlaltam megingatni | *labeface-
re* B_{jk}. 1. 8.

šorlemaš háboruság | *tumultus*,
motus B.

šorlektem botránkoztatni | *scan-
dalizare* B_a.

šol : š. tul izzó tűz, paradics | *ignis*
fervens, *pruna*.

šolam főzni, bugyborékolni | *fer-
vere*, *bullire*; -ledem (fr.);

*šolem főzni; olvadni | *coqui*,
liquefieri C., šolam főlni |
coqui B.

šoldem főzni | *coquere*; -dolam
(fr.); *soltem főzni, olvasz-
tani | *coquere*, *liquefacere*.

šolagaj (σ) bal | *sinister*; *šala-
xáj B.

š. veg *balra* | *ad sinistram*.
 šolem (šálem) *jégeső* | *grando*; *šolem *BAPC*.
 šolo *szilfa* | *ulmus*.
 šolerlá *szilfaerdő* | *ulmetum*.
 ter šolo *a két szántalpot össze-*
tartó keresztfák | *ligna trans-*
versa pedes trahas continen-
tia.
 šolo (σ) *talphajó, szál* | *ratis*.
 šolo (šála) *belek* | *intestina*.
 šola (šálá) (σ) *öcs, unokaöcs* | *fra-*
ter minor; *filius fratris v. so-*
roris; šulu *L.*; *šola *öcs* | *fra-*
ter minor.
 *šola *tolvaj* | *fur*.
 *šolaštam, šolštam *lopni, ellopni* |
furari, clam abripere C., šo-
 lšt-, šolšt- *B*.
 šolkamá *az ing mellén való csat* |
fibula in antica parte indusii.
 šolgem *állani* | *stare*; -lgoldam
gy. megállni, álldogálni | *sae-*
pius subsistere; *šalgem.
 šolgoktem *állutni* | *statuere*,
constituere: *kučen š. megállí-*
tani | *subsistere facere*; *šal-
 gektem *B*.
 šogolam *megállni, földállni* | *sub-*
sistere, adsurgere; *šaga-
 lam *C*.
 šogolaldam *földállítódni, megvá-*
lasztatni | *constitui, erigi*;
eligi.
 šogaldem *földállítani, megvá-*
lasztani eminek | *constituere*;
eligere (ad munus) R., šogal-
 tem *P.*; *šagaltem *C. B*.

šóldo *olcsó* | *vilis pretio*; *šulda *C*.
 šoldora (σ) *vastag, öregszeml,*
darabos | *crassus*.
 šoldorangam *vastag etc. lenni* |
crassum fieri.
 soldorangdem *vastag etc. vá ten-*
ni | *crassum facere*.
 šolnem (šá-) (σ) *dőlöngözni (szán-*
ban, ferde úton) | *hic illic in-*
clinare se (in via iniqua);
 *šalnem *lehajlani* | *se incli-*
nare (sol) B.
 šolnešteš *ferde hely a szán-*
úton | *declivitas viae*.
 šögör, šeger *szűk, szoros* | *angus-*
tus.
 šegerem *szorítani* | *arctare*,
stringere.
 šögöremam *megszűkít* | *ni* | *coarc-*
tari.
 šögöremdem *megszűkíteni, szo-*
rossá tenni | *coarctare*.
 šöšte *viasz* | *cera R.*, ššta *F*.
 šödör, šeder (σ) *csillag* | *stella*;
 *šeder *C.*, ši'dar, ši'dir *B*.
 šön *ín, ideg* | *nervus*; *šün: *luš-*
kada š. cerán gutatított | *apo-*
plecticus B.
 šön *fűsvény* | *avarus, tenax*.
 šönlanem *fűsvénykedni* | *ava-*
rum esse.
 šövöks *vid. ševokš*.
 šör (šör) *szöglet-él* | *acies anguli*.
 šö'rön *egyik oldalára fordulva*
v. dölve | *lateri incumbens (ex-*
kia jacet).
 šörem *fölbontani, fölfejtani* | *re-*
solvere (nodum, volumen);

lebeszélő | *a consilio demovere*; -rkalem (fr.)
 őő'rtő arany | *aurum*; *őörtő C.,
 őörtő B.
 őő'rtőedam megaranyozni | *inaurare*; -delam (fr.), *őörtőed-B.
 őorműc fél | *capistrum, frenum*;
 *sermic C.
 őörlem kijózanodni | *crapulam exhalare*; -lőlam (fr.)
 őu pelyva | *palea*.
 sisna őu serte | *seta*.
 őu : ime őu tűfok | *foramen acus*;
 *im őűž B.
 őu egészséges | *sanus, valens* B., cf.
 *šulukán id. B. [sae.
 őuam odaérni, elérni, elérkezni |
pervenire, assequi; (*praemis-*
sis gerundiis perfectionem ac-
tionis notans, cf. NyK. IV,
 88); megérni | *ematurescere*;
 *šoam.
 -ške őumeške (-dek ő., vak ő.)
 -ig | *usque ad*.
 őuktem elérni, elérteni, odavin-
 ni (a dolgot) | *assequi, perdu-*
cere (rem); (*cum gerundiis*,
 cf. NyK. IV, 88); *šoktem.
 őun kész | *confectus*.
 őuar mozsár | *mortarium*.
 őue : kutko -ő. hangyaboly | *formi-*
 őue récze | *anas*. [cetum.
 őue ritka, gyér | *rarus*; *šoe C.,
 őoje ritkán | *raro* W.
 őuemam, őuengam ritkúlani, gyé-
 rűlni | *rarescere*.
 őuemdem, őuengdem ritkítani |
rarum facere.

őuem vetni, dobni | *jacere, conicere*;
 őuldám (fr.); *őuem C. B.,
 őult-B.
 *angiram ő. horgot kivetni | *ha-*
mmum demittere B.
 őuen-koldas eldobni | *abjicere*;
 *őuen-koltas B.
 őulden puštas agyon dobálni |
jactibus interficere.
 őúko sok | *multus*; (adv.) sokat, so-
 ká | *multum, diu*; nagyon |
valde; sokkal | *multo*; legfe-
 lebb | *ad summum*; *šúka.
 őukeš sokára, sok időre | *ad mul-*
tum tempus.
 őukerte régen | *dudum, jam pri-*
dem; *őukérda B., őukerde C.
 őukersen, -sek régóta | *a longo*
tempore; *őukérően B.
 őukemam sokasodni | *augeri,*
multiplicari; *őukajemam
 Bap.
 őukemdem sokasítani, szaporí-
 tani | *augere, multiplicare*.
 *őukaža sokaság | *multitudo* W.
 őukš féreg | *vermis*; *.
 őuktam beáztatni | *macerare (ex-*
cannabim).
 őújmen törővas | *vectis (ad confrin-*
gendam glaciem).
 őungaldam alámerűlni | *demergi*.
 őungáldeš mély gödör | *cavum*
vinae.
 őuša vetélő | *radius textorius*.
 *őuškán stiket | *surdus* Bmk. 7, 32.
 őuškem fűtűlőni | *sibilare, ore fistu-*
lare; -kalam, -kaldem (mt.)
 *šiskiz lűtű súp | *fistula* Bapc.

šúško jégmerítő háló | rete quod-
dam, quo frusta glaciei eflu-
vio excipiunt.

šúžar húg | soror junior; * šošar
C., šizhar B.

šúžem éhezni | fame premi; -že-
dem (fr.); * šúžem B.

šúženam megéheztem | esurio.

šudo fű, széna | herba, fenum;
* šúda.

šupšam húzni | trahere; -pšedem
(fr.); -pšalam (mt.); *šopšam
C., šupš- B., -pšedem (fr.)
BAP.

tamaka š. tobákot színi | pul-
verem Nicotianae sumere;
pipka v. trupka š. pipázni |
tabaci fumum haurire; ci-
zem š. szopni | lactere, mam-
mas sugere (* cizam š. BL.)

* šupšen nalaš elvenni vkitől |
adimere, abripere a quo.

* šupšul-počas fölrántani | di-
vellere, (januam).

* šopštem kocsin vinni | vehere
C., šupštem czipelni | trahe-
re, portare BAPC.

* šupšedektem hurczoltatni | ab-
ripi jubere BAP.

šupšal csók | osculum.

šupšalam csókolni | osculari;
-ledem, -ledelam (fr.); *šup-
šalam B.

* šúbíš kosár; tömlő | corbis; uter
B. (šabaš F.)

šúbo gyermek | infans P.

šumáktem zúgni, lármázni | fre-
mere, tumultuari BAP.

šumat (στ): š. keçe szombat | dies
Saturni.

šumam elfáradni | defatigari.

šumem köszörülni | exacuere (co-
ta); -medem (fr.); * šumem
BAPC.

šur szarv | cornu; * C.

* šurdemä szarvatlan | cornibus
destitutus C.

šurem (στ) borondlni | occare ag-
rum; -rkalem (fr.); * širem
C., cf. šürä R.

šurem taszítani, tolni | trudere, pro-
trudere; szűrni | pun gere;
-redem (fr.), -raldem (mt.);
* šurem szűrni | pun gere, -ral-
tem (mt.) C.

* šuralam szűrni, átszűrni | per-
fodere B., šaralam pun ge-
re C.

šural-goltaš, šral-g. kiszűrni |
effodere (oculos); letaszítani |
detrudere; zörgetni | pulsare
(fores) B.

šuraldam egymáshoz ütödni, to-
lódni | allidi; beszűrödni | in-
fodi.

šuršo bolha | pulex; * šurša C.

šurno gabona | frumentum; * šúr-
na: š. vuj kalász | spica B.

šulam metszeni, szabni | secare,
scindere; -ledem (fr.); * šu-
lam C.

* šuluktem megherél ni | castra-
re B.

šuldoš szelet | frustum (panis).

šulukš csizmaszár | scapus calcei
Turcici.

šúldur *szárny* | *ala*; *šolder C.,
 šúldır, šuldur B.
 kol-š. *úszószárny* | *pinna*.
 *šuldrán, šuldurán *szárnyas* |
alatus B.
 šü *nyak* | *collum*; *.
 š. jer *nyakléc* | *torques*.
 *šüéskü *nyakas, makacs* | *perti-*
nae, praefractus B.
 šü (šû) *szén* | *carbo*; *šü C., šü B.
 šinža-šü *szemcsipa* | *graminae*.
 šüam *rothadni* | *putrescere*; šüe-
 dem (*fr.*); * B.
 *šüša *hang cer poklosság* | *lep-*
ra B.
 šükšö *rothadt*; *elviselt* | *putre-*
factus, tritus; *šüxše C.,
 šukša B.
 šüktem *rothasztani* | *putreface-*
re; -ktem (*fr.*)
 šükem *tolni* | *protrudere, promo-*
vere; -kedem, -kedelam (*fr.*);
 -kalam, -kaldem (*mt.*); -ka-
 laldam (*pass.*) R., šukem P.;
 *šikem B_{AP.}, -kalam B.
 šügár *sír* | *sepulcrum* R., šigár P.;
 *šigér B.
 šügarlá *temető* | *coemeterium*.
 šüč *korom* | *fuligo*.
 šüčangam *megkormosodni* | *fu-*
ligine induci.
 šüčalgem *kormos szint kapni* |
fuliginis speciem referre.
 šüškam *tönni, betönni* | *farcire*;
 -kedem (*fr.*)
 pöčal š. *puskát tölni* | *glandem*
plumbeam scolopeto immi-
tere.

šüškün *peteras betönni* | *obtu-*
rare (foramen).
 šüškülam *ölni* | *mactare*; *šiškil-B.
 šüšpük *fulmüle* | *luscinia*.
 šüžer *tej* | *lac*; *šišér.
 š.-val *tejjől* | *flos lactis*.
 šütem (σ) *fölbontani, megbonta-*
ni | *resolvere, dissolvere, re-*
scindere (emptionem); -tedem
 (*fr.*); *šütem *leoldani* | *sol-*
vere B.
 šüdem *parancsolni* | *jubere*; šüde-
 dem (*fr.*) R., šüdem P.; *šü-
 dem C., šüdem B.
 om šüdö (*non jubeo* ==) *tiltok* |
veto.
 šüdalam *szidni, megátkozni, rosz-*
zat kívánni | *exsecrari, male*
precari; *šüdalam *szidni, csú-*
folni | *maledicere, insultare*
 B.
 šudalt-: šudaltma *átkozott* | *ex-*
secratus B.
 šüdö *száz* | *centum*; *šüde C., šü-
 da B. (šü'du B_{AP.} 1, 16.), šüdu K.
 šü'dör (= šüdö-ur) *rúbel* (= 100
kopéka) | *numus Russicus rubl*
dictus; *šüdur B. K., šü-
 der C.
 šüdükš *abrincs* | *circulus doliaris*.
 šüdür *orsó, orsófa* | *fusus*.
 šüdürem *fonni* | *nere*; *šüde-
 rem, šüdirem C., šüdre B.
 šüdürmö *fonat* | *fila*.
 šüvålam *köpní* | *spuere*; -ledem
 (*fr.*); *ševem C., šivål- B.
 šüvålme *köpedék* | *sputum*.
 šüvül-vüt *nyál* | *saliva*.

šüm szív|cor R., šum P.; *šüm C., šum B.

šümem jula fáj (ég) a szívem,
sajnálom|dolet mihi cor, con-
doleo.

šümän szives, buzgó|benignus,
studiosus.

šümbel (szív-fél) testvér|frater
C., šumbel B.

šür orosz káposztaleves|jusculum
Russicum ex olere paratum.

šürakš dara|ptisana, polenta.

šürága (σ) бредень, kis keré-
tőháló|verriculum.

šürä (σ) borona|crates dentata,
occa; cf. šürem occare.

šürem (σ) dörgölni, kenni, má-
zolni|fricare, linere, rkalem
(fr.); *šerem C., širem, še-
rem, širem, šrem B.

šürgö nagy erdőség|silva vasta;
*šerge C., ši'rga erdő|silva
K. B.: š. kesä vadkecske|
capra silvestris B. P.

šü'rgö arcz, orcza|facies, gena;
*ši'rga B.

šürg'-üstös törülköző|man-
tile.

tovar š. fejszelap|planum se-
curis.

šürča haragos, vad, veszekedő|fe-
rox, rixosus.

šürčalanem veszekedni|rixari;
-nedem (fr.)

šürtő' czérna|fila linea dupli-
cata.

šülem (σ) lélekzeni|spirare, re-
spirare; -ledem (fr.); -laldem

(mt.); *šüfalterem: šüfalten-
goltaš sohajtni|suspirare.
šülükš, šülüš lélekzet, lélek|
spiritus; *šüliš C., šüleš B.

šülö öl|orgyja; *šel C.

šülő (σ) zab|avena.

*škaľá (in fine positum) tudniil-
lik, azaz|scilicet B.

ške, šket vid. eške.

*šlángá fulánk|aculeus B. K. I.

žalkalem, žaledem vid. užalem.

*žep, žeplem vid. ežaplem.

ta (pron. demonstr.):

*ta-gáče (R. tače) ma|hodie.
tan az|is, ille: tanšamič azok|
ii, illi P.

*ta vagy|vel, aut B.

ta—ta vagy—vagy|vel—vel B.

*ta: ta-ma valami|aliquid B., ta-
magáña valaki|aliquis B.,
ta-kü valuki|aliquis B.

tau (σ) hála|gratia; *B.

tauštem hálát adni|gratias per-
solvere; -tulam (fr.) R.; tauš-
tarem P.

*tau kolešaš hálát mondani|
gratias agere B.

táker (σ) kemény, egyenes|fir-
mus, solidus, planus (via);
ugar|ager novalis.

tákertem keményre s egyenesre
típosni v. járni|bene occul-
care (viam.)

*táktá darázs|vespa C., tákta B.

taga (σ) kos|aries; *tágá B.

tagan (σ) patkó|solea ferrea equi.

taganlem patkolni|subferrare;
-nlelam (fr.)

tajem *hajtani, hajlítani* | *flectere, inflectere, inclinare*; -jedem (fr.), -jaldem (mt.)

tajnem *hajlani, lehajolni* | *flecti, se deflectere, -nelam* (fr.); *tajnem K.

tang (σ) *barát* | *amicus*; *täng. ik tangaš *egykorú, kortárs* | *aequalis* (aetate).

*tängaštarem *egyenlíteni, hasonlítani* | *comparare* K.

tänga (σ) *pénz* | *moneta, pecunia* B. táče *ma* | *hodie*; *tagáče B., tagaže C.

taza (π) *egészséges, ép* | *sanus, salvus*; *kövér | *pinguis* C.

tazangam, tazalanem *gyógyulni* | *sanescere*.

tazangdem, tazalandarem *gyógyítani* | *sanare*.

tazalek *egészség* | *sanitas*.

*tazalem *kövéredni, jó színben lenni* | *pinguescere, vultu prodere valetudinem*.

*täptarem (c. dat.) *szorítani, nyugtalanítani* | *arctare, inquietare* Bk. II, 4. 8; *gyönyörködtetni* | *delectare* Bk. II. 12, 7.

*täpnäk, täpnäk *úti táská* | *pera*. táve *kút* | *puteus*.

távukan *helyenként* | *passim* K.

tam íz | *sapor*.

tamle izes | *sapidus, dulcis*.

tamdeme *izetlen* | *nihil sapiens*.

tamaká (σ) *dohány* | *tabacum*.

tar (σ) *puskapor* | *pulvis pyrius*.

tar (σ) *bér* | *merces*; *tär C., tar B. (tär Bap.)

tareš *puraš bérbe szegődni* | *se locare*.

tarlem *bérelni* | *conducere*; *B., tärlem C.

*tárlema oksá *bérpénz, fizetés* | *pretium conductorium*.

tärče *béres* | *mercenarius*.

taráj *kumacs* (*bokharai vörös gyapotkelme*) | *pannus xylinus Bocharensis*.

taraltem *érdekelni* (*a szívet*) | *delectare, capere* (animum) P.

tarvanem (σ) *mozdúlni* | *commoveri, -nulam* (fr.); *tärvänem C., tarbänem B.

tarvatem (σ) *mozdítani, mozgatni* | *movere, commovere*; -telam (fr.); *tärvätem C., tarbättem B.

tarmán *vagyon, birtok* | *bona, possessio*.

tal *serény, egészséges* | *alacer, valens*.

tal lejű, hegylejű | *declivitas montis*.

talan *szerencse* | *fortuna*.

talanán *szerencsés* | *fortunatus*.

tále *vid. kosa-tále*.

tälem *törvénykezni vkivel* | *in jus vocare, litem agere cum quo*, Bk. I, 6. 6. K.

tälgede *egy v. két éves csikó* | *equus anniculus v. bimulus*.

*tálik (σ) *idő, időszak* | *tempus, spatium temporis* Bap.; *esztendő* | *annus* Bg. (Bapc. tä'lik).

*i-talik *esztendő* | *annus* B., i-daluk S.

to tí|vos; *tä.

teg, tegők többé|amplius (ex. többé nem teszem|non jam faciam).

ten (σ):

teneš puraš keresztelkedni|baptismo initiari.

teneš purtaš keresztelni|baptizare.

ten, tín, tön te|tu; *tín C., tín B.

tene: tene-e, tene-i az idén|hoc anno; *tené most|nunc B.

tenese idej|hornus; *tenéša, tenéš mostani|qui nunc est, praesens B.

téngőz (σ) tenger|mare; *tangaž C., tängiž B., tanaš S.

téve ime, most|modo, nunc R., tébe P.; *tébe, tébeš ime, imhol|ecce B., tebe C.

tevok mindjárt|statim; majd-nem|mox, paene.

tevún a minap, nem rég|nuper.

tevunesen nem rég óta|inde a proximo tempore.

temam telni, megtelni|impleri, repleri; jól lakni|satiari; temedem (fr.); *temäm C., telže temeš a hold telik|luna crescit; vüt t. a víz nő|aqua increscit.

kočken temaš tele enni magát|cibo se complere.

temenam meñ jól laktam|satiatus|sum.

temdemetelhetetlen|insatiabilis.

*temektem jól lakatni, megtölteni|saturare, complere C.

tememtölteni|implere; jól lakatni|satiare; temedem (fr.); *temem B.

temdem nyomni, rányomni|premere, imprimere; -deštam (fr.), -dalam (mt.); *temdem nyomni, fojtani|premere, strangulare; -deštam tapogatni (nyomkodni)|contractare; -dalam elnyomni|opprimere B.

tembál innenső oldal|pars cteriorior.

tembálne innenső félén|cis, citra.

tembalan i. félre|in partem cteriozem.

tembač innenről|ex parte cterioriore.

ter szán, fahordó szán|traha, traha lignatorum; *tir C., tir K.

t. dovan szántalp|pes trahae.

t. šolo a két talpot összetartó keresztfák|ligna transversa pedes trahae continentia.

ter kövér|pinguis, crassus.

terlem hízni|pinguescere; -ledem (fr.)

terlektarem hízlalni|saginare.

*tereñ, tireñ görbe, meghajlott|curvus, inflexus C.

téreš ganěj|fimus.

tertež kör, körület|orbis, circuitus; *tirdeš C.

tertéške kerek|rotundus; *jirgeške C.

terteškem kerek lenni | *rotundum esse*; -kaldam (*dim.*)
 torteštem kerekíteni | *rotundare*.
 tersiak jeges bukdár | *colymbus arcticus*.
 térvuš hegyes, keskeny karimájú
 stíveg | *pileus cacuminatus, angusto margine*.
 télé tél | *hiems*; * C., télä B.
 telem télen | *hieme*.
 telese, telemse téli | *hibernus*.
 télé: vüt t. mocsári szalonka | *scolopax gallinago*.
 telže hold | *luna*; hó, hónap | *mensis*; * tilze C., tilza B.
 t. volgado holdvilág | *lumen lunae*.
 ti, ti tetül | *pediculus*; * ti C.
 ti (*pron. demonstrativum*); * ti
 (te) C., ti B.
 ti'de ilyen, ez | *talis, hic*; * tidä,
 tedä az, ő | *ille, is* C., ti'da B.
 tise ítteni | *qui hic est*.
 * tegeña ilyen, olyan | *talis*; te-
 geña C.
 tinare ennyi | *tot, tantum*; * ti-
 nar ennyi, annyi | *tot, tantum*
 B., tinära C.
 ti'ste itt | *hic (adv.)*; * ti'sta B.,
 tištä, teštä C.
 ti'ske, tiš, tižak, tižagen ide |
 huc; * ti'ska B., tiškä, teškä
 C.
 tižec, -čen innét | *hinc*; * tišec,
 -cen B., tišec, tešec C.
 * tinam ekkor, akkor | *tunc* B.,
 tinäm, tenäm C.
 tiškeven, tišken eddig | *huc us-*

que; * tiškebek B., tiškebek,
 teškebek C.
 ti-müngö ezután | *deinde* P.; *ti-
 munga ezután, azután | *deinde, postea* B.
 tige így | *ita*; * tengé.
 ti'gar (σρ) tükör | *speculum* B_{JK}.
 tičmaš tele (kép, test) | *plenus, obesus, amplus (facies, corpus)*.
 t. kinde még egész, meg nem
 kezdett kenyér | *panis integer*.
 tičmašlanem teleképtlvé v. tes-
 tlvé lenni | *obesum fieri*.
 * tišlem megfeddeni, dorgálni |
objurgare, increpare B_{TM}. I.
 5, 20.
 tiť tele | *plenus, repletus* R., tic P.;
 * cic C., cíc (cícók ilat tele
 vannak | *repleti sunt*) B.
 toká, tokarak csak most, imént |
modo; alig, aligha | *vix*; *to-
 kó még | *adhuc* B., alig | *vix*
 C. K.; tokó-tokó alig | *vix*
 B_{AP}.
 tokálaš csak egy kis időre | *pa-
 rumper*; * tižalaok még, töb-
 bé [nem] | *adhuc, amplius*
 [non] B., mindig | *semper*
 B_K. II. C.
 * tižalaok ilam megmaradni |
perdurare, perseverare B_K. I.
 toj (σρ) sárgaréz | *orichalcum*; *.
 toja (σρ) bot | *baculus*.
 tojem (ρ) elrejteni | *abscondere, elte-
 metni* | *sepelire* (kološom mor-
 tuum); tojkalem (fr.); *ta-
 jem.

* tajšen *titkon* | *clam* W.
 * tongezemáš *vánkos* | *pulvinar*
 , Bmk. 4, 33.
 * tongél *lócza* | *scamnum* Bmk. 7, 4.
 tocem *akarni*, *igyekezni* | *velle*, *studere* P.
 toš *fok* (*kés*-, *fejszefok*) | *dorsum*
 (*cultri*, *securis*); * C.
 toškem *rálépni*, *tapodni*, *tiporni* |
ingredi, *calcare*, *conculcare*;
 -kedem, -keštam (*fr.*), -ka-
 lam (*mt.*); -kaldam, -kalal-
 dam (*pass.*); * taškem B. C.,
 taškalam C.
 toškáltes *lépés* | *gradus*; *lépcső-*
fok | *gradus* *scalarum*; * taš-
 kaltaš *lépcső* | *scalae* C., taš-
 káltiș K.
 toštam *magába bízni*, *merni* | *con-*
fidere, *audere*, -tedem (*fr.*);
 * toštem C., tošt- B.
 tošto *régi*, *ó* | *vetus*; * tőšta B.
 * tošta *godam régente* | *anti-*
quitus B., t. *godša régi* | *an-*
tiquus B.
 toštemam *megavólni* | *obsole-*
scere.
 toštemdem *elavítani*, *elkoptat-*
ni | *obsolefacere*, *deterere*.
 * tofa *nagyatya* | *avus paternus* C.;
 tofá *ős*, *előd* | *proavus* Bap.;
 cf. čüči R.
 todam *fonni* | *plectere*; *todedem*
 (*fr.*)
 * tod- (*στ*) *törni*, *szegni* | *frangere*
 (*panem*) B.
 todolam *törni*, *letörni* | *infrin-*
gere, *defringere* (*rumum*);

-ledem (*fr.*), -laldam (*pass.*)
 R.
 todol-koldaš *elszakítani* | *abrum-*
pere.
 todoštam *tördelni* | *diffringere*.
 tos (*π*) *barát* | *amicus*, *notus*; *.
 tozgon *zivatar*, *vihar* | *procella*.
 top (*στ*) *labda* | *pila*; *ágyú* | *tor-*
mentum; * *ágyú* C.
 tovat (*στ*) *istenemre* | *per deum* (to-
 vat, ešten ómul | *ita me deus*
adjuvet, *non feci id*).
 tovatlem *eskiüdni* | *jurare*; -tla-
 lam (*fr.*)
 tovatlemaš *eskiü* | *jusjurandum*.
 tovatlektem *esketni* | *ad jusju-*
randum adigere.
 tovan (*στ*): *ter-dovan szántalp* |
pes trahae.
 tovangam *megbonyolódni* | *impli-*
cari, *turbari*.
 tovangdem *összebonyolítani* | *im-*
plicare, *turbare*.
 tom : *püks t. dióbél* | *nucleus nu-*
cis.
 tómana (*στ*) *bagoly* | *noctua*.
 * tor, tór (*στ*) *szűk*, *szoros* | *an-*
gustus, *arctus* C., tor *szoron-*
gatás | *angustiae rerum* Bk. 1.
 tora *széles* | *laus*, *latitudo* RcsM. 176
 tóreš *keresztül* | *in transversum*;
 * C.
 * toréš *szélesség* | *latitudo* Bap.
 21, 16.
 tórok : *vuj t. agyvelő* | *cerebrum*.
 tórok (*ϩ v. στ*) *kvárgli*, *тварогъ*;
túró (*másképen készítve mint*
a tuvurtoš) | *caseus*, *tyros*.

tórta (στ) rúd (kettős szekérrúd) |
vectis temonalis.

* torlem : dorgálni, szidalmazni |
increpare Bt. 1, 3, 7.

tolam jöni | venire, -ledem (fr.);
-loktem (eff.); * tolam.

tolšas jövö | insequens, proximus
(annus).

nalen tolaš elhozni | apportare,
adducere.

tolem (στ) rabolni, megrabolni,
lopni | rapere, diripere, latro-
cinari; * talem B.

tolen kaeve rabolni voltak | rap-
tum exierunt.

tolašem (στ) bajlódni, iparkod-
ni | laborare, eniti; -šedem
(fr.); * talašem sietni | festi-
nare.

tolaštarem bajlódtatni vkit | la-
borem cui afferre.

tögede, tegede apró, kicsiny | mi-
nutus, parvus; * tugúda B.

tögedemdem aprítani | commi-
nuere.

tö'sak (στ) dunyha | torus, pulvi-
nar; * tüšak C., tüšä'k ágy |
torus B.

tör, török (στ) egyenes; igaz | rec-
tus, directus; verus; * tör,
török C., tör, török B.

ik töraš egykorú | aequalis (ae-
tate).

törlem egyengetni | aequare; -lö-
lam (fr.); * tör ištaš B.

tör'ser egyenetlen | iniquus; * tör-
sir W.

törä (στ) bíró | iudex; * törä' B.

* törälem itélni, ítéletet hozni |
judicare, iudicium ferre.

törgeštem szökni, ugrani | salire,
subsilire; -štelam (fr.), -štal-
dem (mt.); * törgeštem C.,
törgešt. B.

törňa : t. pöcös moh-áfonya | vac-
cinium oxycoccos.

törlanem (στ) megigazodni | se cor-
rigere; * törlánem C.

törlatem (στ) megigazítani | corri-
gere; * törlem C.

törlataldam megigazodni | cor-
rigi.

tu (pron. demonstrativum) az | is, il-
le : tuleč tumbak azon túlra |
ultra illud.

tudo az, ő | ille, is.

tušo ottani | qui illic est.

tugáhe olyan | talis, ejusmodi;
oly (adv.) | tam.

tunäre annyi | tot, tantum.

tušto ott | illic, ibi. [luc, eo.

tuško, tužak, tužagen oda | il-
tužeč onnét | illinc, inde.

tunam akkor | tunc; * tunámša
akkori | qui tunc erat B.

tugé úgy | ita, eo modo; oly
(adv.) | tam R. P., tugéla P.

tuak (στ) egyszerű (ember, paraszt :
hivatal nélkül) | plebejus, unus
e multis (homo nullo munere
fungens); ingyen | gratis.

t. eštaš ingyen dolgozni | sine
mercede opus facere; t. puáš
ingyen adni | gratis dare.

tuákeš ingyen, hiába | gratis,
frustra; * tákeš.

* tuán (σ) *atyafi* | *cognatus, consanguineus* B.

t. erga igazi fiu | *filius germanus* B.

tuarem (σ) *kifogni* | *disjungere (equos)*; -rkalem (fr.)

tukláce (σ) *(a házások szüleinek kölcsönös megszólítása | nomen, quo conjugum parentes invicem se appellant).*

tugur, tubur ing | *indusium*; * togor, tugor C., tugur B.

tugok: t. jing közönséges ember | *homo vulgaris, de plebe*; cf. tuak.

* tuxát teljességgel [nem]/[ne]quam B.

tungur: pu t. fakéreg | *cortex arboris (exterior atque crassior).*

tuštem kitalálni | *solvere, explicare (aenigma)*; -tulam (fr.)

tušto találós mese | *aenigma*; * tušto K.

tušman (π) gonosz lélek, gonosz ember | *daemon, homo infestus* R., *ellenség* | *inimicus, hostis* P.; * C., tušmán varázsló | *magus* B.

t. šonošo rosszakaró, *ellenség* | *malevolus, inimicus.*

tut (σ) íz, édesség | *sapor, dulcedo*; * tot C.

tútlo (σ) édes | *dulcis*; * tótla C. B.

tutlemam édesedni | *dulcem fieri.*

tutlemdem édesíteni | *dulcem reddere.*

* totešt- élvezni | *frui, gustare* B.

* túteš (σ) mindenütt, gyakran | *ubique, saepe* B., gyakran | *saepe* W.

tuná (σ) tiszó | *juvenca, bucula* B.

tuňo (σ) füstnyílás | *foramen fumarium (in tectov. in pariete).*

tup hát | *dorsum*; *.

t. lu hátgerincz | *spina*, ket t. kéz háta | *dorsum manus.*

* túpín háttal fordulva vminek | *adverso tergo* B.

tubul- szabadítani | *liberare* P.

tuvuraš ház héja | *tabulatum (sub tecto domus).*

tuvurtoš (σ) túró | *tyros.*

t. vüt savó | *serum.*

muno t. tojásból s édestejből készült étel | *cibus ex ovis et lacte paratus.*

túmo cserfa | *quercus*; * tum C.

tumerlá cserfaerdő | *quercetum.*

tumuš folt | *pannus, lacinia*; * túmaš C., túmiz, túmish B.

tumuštem megfoltozni | *pannis resarcire*; -štulam (fr.); * túmaštem C.

* tumbak ólom | *plumbum* C.

tumbal túlsó oldal | *pars ulterior.*

tumbalne (loc.) túlsó félen, túl | *ultra.*

tumbalan, -bak (lat.) túlra, tova | *in partem ulteriorem, ultrorsum.*

tumbač (abl.) túlnan | *e parte ulteriore.*

tur alap, fundamentom | *fundamentum (aedificii).*

turá (στ) (egyenes irányú | *directus*); meredek, merev | *arduus, rigidus*; *egyenes | *directus* Bl. 3, 5.

t. sir meredek part | *ripa prae-rupta*; t. onžaš mereven nézni | *oculos defigere in quid*.

turangdem meredekké csinálni | *arduum facere (ex. tectum)*.

turá egyenesen szemközt, átellenében | *ex adverso, adversus*; *ture C., duré B.

*duré küšna egyenesen fölött | *recto supra [eum]* B.

*torés ellen | *adversus, contra* B. K.

*túra (στ) csend, béke | *tranquillitas, pax*; csendes, békével való | *tranquillus, placidus* B., tör csendes | *quietus* C.

turlem (στ) leülepedni | *subsistere (aqua turbida)* R.; *csilapodni, nem kiabálni, hallgatni | *sedari, conticescere* B., törem hallgatni | *tacere* C.

turi' (στ) pacsirta | *alauda*.

tur-gede gerlicze | *turtur*; *turkă'da B.

turkem szenvedni, türni | *pati, tollerare* P.; *turğem, tırğem B.

turňa (στ) daru | *grus*; *C.

turžam dörzsölni | *perfricare (lintea, lavando)*; *turž- B.

tul tűz | *ignis*; *B., tol C.

tul-kü kova | *silex*; *tol-gû C.

t. savame tűzszerszám | *igniarium*.

t. sólom láng | *flamma*.

tuletta többet, többé | *amplius [non]*.

tülem (στ) kendert tilolni | *cannabim decorticare*.

tüle kendertiló | *frangibulum cannabinum*.

tülem kiabálni, lármázni | *clamare, vociferari*.

ittulo hallgass | *silentium teneas*.

tuluk (στ) árva | *orbus*; *tüluk B.

t. vate özvegyasszony | *vidua*; *tuluk vāta B.

t. pörjing özvegyember | *viduus*.

tükem érinteni | *tangere*; tükalam, -ldam (mt.), tükedem (fr.);

*tükem kopogtatni | *pulsare* B_{APC}; tikäläm érinteni | *contingere* C., tükal- B.

ong tükalaš keresztet vetni | *signum crucis formare*; -ledem (fr.)

*tiklalt- rugdozni | *calcitrare* B_{APC}.

tü'kö (στ) retesz, tolózár | *obex, sera*.

tükelem retesszel bezárni | *obserare*; -ledem (fr.)

tügatem köszörüllni, leköszörüllni | *acuere, abacuere, deterere*.

tüganem elkopni | *atteri (culter)*.

tüing fa töve | *stirps, basis arboris* (pu tüing); kezdet | *principium*; eredeti, valódi | *principalis, primigenius, verus* R., tuñ P.; *teng, ting fa töve C.

t. iliše eredeti lakos | *primus incolae*; t. lümžö valóságos neve | *verum nomen ejus*.

tüngalam *kezdeni* | *incipere*; -le-
dem (*fr.*), -laldam (*pass.*)
R., tunalam P.; * tengäläm,
tingäläm C., tüngalam *kez-*
deni | *incipere*; *fogni* | (*ver-*
bum auxiliare tempus futu-
rum denotans) B.
tüngam (σ) *megmerevedni, meg-*
fagyni | *obrigescere, conge-*
lari; -ngedem (*fr.*)
tüš *terhes* | *prægnans* (*pecus*);
* tüž F.
tüška *sereg* | *grex, multitudo* (*ani-*
mantium).
tüž: t. val *külső oldal* | *pars exte-*
rior (*parietis*).
tüžem ezer | *mille*; * tižem C., ti-
žem B.
tütürä' (σ) *köd* | *nebula*; * teterä
C., titrä' B.
tütürä'n *ködös* | *nebulosus*.
tütürem (σ) *megfüstölni* | *fumi-*
gare, suffire; * titrem B.
tüzö (σ) *ékesség* | *ornatus*.
tüzlanem *fölékesíteni magát* |
exornare se.
tüzlandarem *fölékesíteni* | *exor-*
nare.
tüñemam *tanúlni* | *discere*; *meg-*
szokni, hozzászokni | *assue-*
scere; tüñemedem (*fr.*); * to-
menäm C., tumenam B.
tüñüktem *tanítani* | *docere*, -kte-
dem, -ktelam (*fr.*) R.; tu-
nuktem P.; * tomdem C.,
tumdem B., tumdakalem (*fr.*)
Bk. II.
tüñüküktem *taníttatni* | *edocen-*

dum curare, in disciplinam
tradere; * tomdetekem C.
tünžá (σ) *a világ* | *mundus* R., tüná
meny | *coelum* P.
tünžügem *megfűladni* | *suffocari*.
tünžüktarem *megfűlasztani* |
suffocare.
tüp (σ): түп ömne *a kettős szekér-*
rúd közé fogott ló | *equus in-*
tra temonem bifurcum curru
junctus.
tүvүlө *holmiját megkímélő, jól*
örző | *res suas bene servans*.
tүvүt, tүvүtok *épenséggel, egyáta-*
lában [nem] | *omnino* [non].
tүmүr *dob* | *tympanum*.
t. toja *dobverő pálcza* | *plectrum*
tympani.
tür *szél, part* | *margo, ripa*; *él* |
acies (*securis*); * ter, tir C.
tir, dir B.
* trān: t. caška *tál* | *lanx, pati-*
na B., pisä *türän éles élű* |
acutus acie (*gladius*) Bk. B.
türüsö *szélső* | *in margine positus*.
* di'rašta: korna d. *útszélén* | *in*
margine vias B.
* di'rbä -hoz | *ad: kü-d. köhöz* |
ad lapidem (*allidere*) B.
* dīrgic *szélétől, -től* | *a margi-*
gine, ab B.
türedam *aratni* | *metere*; * ture-
dām C., tred-B. (*item: nyírni* |
tondere Bk. F.)
türüs, türüsök (π) *egész, ép* | *inte-*
ger, totus.
türvö *ajak* | *labium*; * tervä, tirvä
C., tirbä B.

tűrvenőam *prűsszögű* | *sternuere* ;
-nőedem (*fr.*)
tűrlő (*στ*) *kűlönfűle* | *diversus, va-*
rius ; *műd, minta* | *modus,*
exemplum.
tide tűrlőn *e műdon, ekkűpen* |
hoc modo.
tűrlem (*στ*) *kivarrni, hűmezni* | *acu*
pingere.
tűrlőmaš *hűmzűs* | *pictura acu*
facta.
tűl *kűlsű, kűnt valű* | *externus, ex-*
terior:
tűnű (*loc.*) *kűnt* | *extra, foris* ;
* tű'na B., tűnű C.
tűnűsű *kűlsű* | *externus, exterior.*
tűan, tűgű (*lat.*) *ki* | *foras* ; * tű'-
ga, tű'ge B., tűge C.
tűű (*abl.*) *kivűlrűl* | *extrinsecus,*
a foris ; * tűű C.
tűlem (*στ*) *fűzetni, megfűzetni* | *sol-*
vere (pecuniam) ; *tűledem*
(fr.) ; * tűlem.
tűlűgen *hűja* | *falco milvus.*
der (*ter*) ; * dor (*tor*) :
derne, dene (*tene*) -nűl | *ad,*
apud ; -val, -vel | *cum* ; * dűno
B., don C.
deran (*lat.*) -hoz | *ad* ; -nűl | *apud*
(quem manere) ; * dorűn B.
deke, dek (*derik*) (*lat.*) -hoz |
ad ; * dűko B., toko, tok
(do-) C.
derű, derű, deű (*abl.*) -tűl, *mel-*
lűl | *ab, a latere* R., *torűc* P. ;
* dűrac, -cen B., *torec, torc*
(do-) C.
derűe őv | *cingulum* БМК, 6, 8.

sa (*pron. demonstr.*) :
sűű az, amaz | *ille.*
sadenam, sade-kodom *akkor* |
tunc, illo tempore.
sűű-vereű, sadelan *azűrt* | *prop-*
terea P.
sac, saj *sűűp, jű* | *pulcher, bonus*
R., sűű, saj P. ; * saj C.
saj kotta *maradjatok jű egűsz-*
sűűben | *valet.*
saemam *sűűpűlni* | *pulchrum*
fieri.
saemdem *sűűpűteni, jűbbűta-*
ni | *pulchrum, meliorem fa-*
cere.
saurem (*στ*) *fordűtani, megfordű-*
tani | *vertere, convertere* ; -ra-
lam (*mt.*) ; -rkalem (*fr.*) R. ;
sagurem P. ; * sűrem K. C.,
sarűl-, sűrűl- B. K., sűrkalem
(*fr.*) B. P.
sűurűűű, sűurűűű *fordulat, haj-*
lat | *conversio, flexus.*
saurnem (*στ*) *fordűlni* | *se con-*
vertere ; *forogni* | *circumagi*
(vűjem saurna *forog a fe-*
jem | *vertigine corripior*) ; -na-
lam (*fr.*) ; -naldem (*mt.*) R. ;
sagurnem P. ; * sűrnem B.,
sűrnűlűm C. B.
sakem (*στ*) *fűlakasztani* | *suspen-*
dere ; -kaldem (*mt.*), -kal-
dam *fűlakasztani magűt* | *se*
suspendere ; * sűkem, sűkűl-
tem C., sakem, sűkem B.,
sűkűltam (*pass.*) B. P.
* sűűűű sűkűlűűű *nyakűba borul-*
ni | *cervicem cuius amplecti.*

sákele (στ) *kampó* | *uncus* (cui
quid suspenditur).
* *sagá mellett* | *a latere, juxta, apud*
tídan s. ő mellette | *apud eum*;
kórna s. az út mellett | *juxta*
viam B.
* *saják jövevény* | *advena* B_{AP}.
sajlem (στ) *kiválasztani* | *eligere*;
-*ledem* (fr.)
sánga (στ) *homlok* | *frons* (-ntis)
R., *sänga* L.
* *sacem akarni, kívánni* | *velle*,
cupere B.
* *kolás sacá haldoklik* | *animam*
agit B.
* *saslem* (στ) *jajgatni, sírni* | *la-*
mentari, plorare B_L, *hábo-*
rogni | *tumultuari* B_M 27, 31.
sazergem csorbásodni | *serratim*
scindi (culter).
sazergeše csorba | *locus serra-*
tim scissus.
sazertem csorbát csindlni | *ser-*
ratim scindere.
sandálík (στ) *világ* | *orbis terra-*
rum, mundus; * *sändäläk*
C., *sandálík világ* | *mundus*,
ország, föld | *terra, regnum*
B.
sandale ülővas | *incus*.
sap: *sap-kandra gyeplő* | *habena*;
* *sáp gyeplő* | *habena* C.
* *sä'bä*: s. *puđurtiš galy* | *sarmenta*
B_{AP}.
savá (στ) *kasza* | *falx foenaria*.
savame: *tul s. tűzszerszám* | *ignia-*
rium.
sámerők, samorők, -rek (στ) *fia-*

tal, ifju | *juvenis*; * *sä'merek*
B_A.
samrökemam megifjodni | *ju-*
venescere; -*emedem* (fr.)
* *sámññ, sámañ tévelygő* | *errans*:
s. *korna tév-út* | *error viae*.
s. *keša tévelgő* | *errabundus* B.
sar (στ) *sereg, hadsereg* | *exercitus*;
* *sär* B_{AP}.
sar barnás sárga, mézszín | *fulvus*
(*equus*).
saravoč kulcs | *clavis*; * *saravaž*
C., *sarabáč* B.
s. *köveg lakat* | *claustrum*.
sárem (στ) *gyep* | *cespes*; * *sirém*
B.
sársi (στ) *veréb* | *passer*.
* *sarlá sarló* | *falx* B.
sálma serpenyő | *sartago, fri-*
xorium; * *selmä* C.
s. *muno rátotta* | *ova frixa*.
se (pron. demonstr.):
sede ez, emez | *hic*; * *séda az* |
is, ille B., *sedä* C.
* *sédašta ott* | *ibi* B., *sedeštä* C.
sedežak, -ken ide | *huc* R.; * *sé-*
daška, sedašáken oda | *eo*,
illuc B., *sedeškä* C., *sedeš-*
kebek addig | *eo usque* C.
sedežec, -čen innét | *hinc*; * *sé-*
dašec, -cen onnét | *inde, illinc*
B., *sedešec* C.
sengé úgy | *eo modo* B.
sengem (στ) *meggyőzni, fölülmúl-*
ni | *devincere, superare* R.,
senem P.; * *singem* B.
* *sederä padlat, padozat* | *pavimen-*
tum, tabulatum C.

sen (σ) szín | color, species (sae
senže ulo szép színe van |
valetudinem vultu prodit).

senle szép, jeles | speciosus.

* sephnem megfogyni, elsoványod-
ni | vires et corpus amittere
Bm. 9, 18., sephnáša holdkóros |
lunaticus Bm. 4, 24.

seven kék posztókaftán | indumen-
tum (nuptiale) coloris caeru-
lei, e panno confectum.

semen szerint, módjára | secun-
dum, ad modum, more; * sé-
min B.

* semel-, semäl- vigasztalni | con-
solari BL.

será (σ) sör | cerevisia; * sra C.,
cf. purá.

seralem (σ) elreteszelni, bezárni |
obserare, claudere; * suralem
BAP.

seretá (σ) bigecsi baktop | aego-
podium podagraria.

serem haragudni | irasci.

serektem megharagútni, uszt-
tani | ad iram excitare, irri-
tare, instigare; -ktolam (fr.)

serték haragos, ingerült | iratus,
irritatus.

sergá (σ) fulönfüggök | insigne
aurium.

serlagem (σ) kegyelmezni | indul-
gere, parcere (deus) (kudál-
de, serlágé bocsáss meg, ke-
gyelmezzél | ignosce, misere-
re!); * sörlagem, sorlagem üd-
vezíteni | salvum facere BAP.,
serlagem F.

sí (σ) tisztelet, megtiszteltetés | ho-
nor.

* sigirem (σ) kiáltani, kiabálni |
clamare, vociferari C., sig-
rem B., sigrálam (fr.) BAP.
sitem (σ) elég lenni, elégedni | sa-
tis esse, sufficere, contentum
esse; * B. (kačken s. jóllakni |
cibo satiari).

* sitá elég | satis (satis est) C.,
sitá B.

sitarem (σ) eléggé tenni, elégé-
teni | satisfacere, satiare; * B.

* sisírnem elszakadni vkitől, meg-
válni | disjungi, discedere a
quo BAP. 21, 1.

sisna (σ) disznó | sus R., süsná L.;
* sasná C. B.

uzo s. kandisznó | aper.

* simr- : simrén anžaš irigyelni |
invidere Bg. 5, 29.

sír part | ripa, littus; * sir.

* sirä' szurok | pix BL.

sirä'n szurkos | picatus BAPC.

* sirem (σ) írni | scribere C. B.;
-rkálem (fr.) C.; -rältem (mt.,
dim.) C.

* siremäš levél | epistola, C., sir-
mäš irás, irat | scriptum B.

* ssí'rma (sic!) párducz | leopar-
dus BAPC. 13, 2.

silem háló, gyalom | rete.

s. šinža hálószer | macula retis.

soklatan része | anas (a. clungula?)

sogá (σ) gallér | galerus, colla-
rium.

sobalá (σ) kanál | cochlear; * sa-
vala C.

sóvo *tenyér* | *palma manus*; *sava
taps, *pofonultás* | *ictus pal-*
mae manus C.

sovem (σ) *tapsolni* | *plaudere*;
pofonultni | *colaphum impin-*
gere; -valdam (*dim.*); *se-
vem C., sabem, sehem B.,
sevälám (*mt.*) Bl.

soven koldaš *megpofozni* | *cola-*
phis percutere.

sopkalem *tapsolgatni* | *plausi-*
tare.

sómul *ügy, dolog* | *negotium*; *al-*
kalom | *occasio*; *samil W.

sorasem (σ) *megegyezni, kibékül-*
ni | *pacto constituere quid*
cum quo, reconciliari; házas-
sági alkut kötni | *pactionem*
nuptialem facere; illeni | *de-*
cere, convenire; -sedem (*fr.*);
*sarasem *kibékülni* | *reconci-*
liari C.

sorasmaš *leánykérés* | *nuptia-*
rum conciliatio.

*sarásema i'dir (*vkinek*) *eljegy-*
zett ledny | *puella cui despon-*
sa B. PC.

sorastarem *kibékíteni* | *reconci-*
liare P.

sorta (σ) *gyertya* | *candela*; *sartá.

s. keče *halottak ünnepe* | *fera-*
lia.

šinža s. *szem-lencse* | *lens oculi.*

sorvalem (σ) *kérni, könyörögni* |
rogare, supplicare; *sarva-
lem C., sarbalam B., sarba-
lem K.

solá (σ) *ostor* | *flagellum*; *salá.

solem *lekaszálni* | *deme/ere*; -lka-
lem (*fr.*)

solkalem (σ) *lobogtatni, csóvál-*
ni | *vibrare, motare (suda-*
rium, caudam).

sólom (σ): *tul s. láng* | *flamma*;
*sálam B. HEB.

sörem *igérni* | *promittere*; *akar-
ni, kívánni | *velle, cupere.*

sörmaš *igéret* | *promissum.*

söldörá *fekvőhely a padláson* | *cu-*
biculum, dormitorium sub tec-
to domus.

suárluk (σ) *zabola* | *frenum*;
*B. K.

sukem *letérdepelni* | *genua submit-*
tere; -kedem (*fr.*); *sukal-
tem (*mt.*) B.

suken *őgolaš térdepelni, tér-*
den állani | *genibus nixum*
esse.

súkur (σ) *czipó* | *panis (Laib)*;
*kenyér | *panis.*

súto (σ) *világos* | *lucidus*; *világos-*
ság | *lux*; *sóta *világos C.*,
világosság, fény | *lux, spen-*
dor B.

s. keče *fényes nap* | *dies clarus*;
tul s. tűz világa, fénye | *can-*
dor, splendor ignis.

sutom eštaš *világítani* | *lucem*
praeberere (candela).

sutemam *világosodni* | *lucidum*
fieri, elulescere; *sotemäm
C. sotemam, sotemältam B.

sutemdarem *világosítani, fénye-*
síteni | *lucidum, splendidum*
facere; *sotemdem C., so-

temdarem fényeltetni | *splendentem facere* B.

* sotalgem fényleni | *splendere* Bk. II.

sűsor (σ) megsebesített, sértett | *saucius, laesus*; seb, betegség | *vulnus, morbus* R., susír L.; * šűser beteg | *aegrotus* C., seb | *vulnus* Bk. II.

susurgem, -gemam, -galdam megbetegedni | *morbum contrahere*; -gedem (fr.); * šušergem C.

susurtem sebesíteni, megsérteni | *sauciare, laedere*; -tedem (fr.); * šűsertem B.

* sűsu (σ) öröm | *gaudium*; víg | *laetus*: s. liaš örülni, vigasztalódni | *laetari, se consolari* B., víg K.; sunc víg K.

suslo a hársbocskor fonására való vaseszköz | *instrumentum ferreum, quo ad perones e libro plectendos utuntur*.

sűzo hím nyirfajd | *tetrao*.

surán bőr | *corium*.

surt (σ) telek (ház s a kozzá való jószág) | *domus et fundus*; s. olmo elhagyott házhely | *locus, ubi quondam domus fuit*.

sulem (σ) kiváltani, megváltani | *redimere*; * B.

* sulem szólni, igérni | *dicere, promittere* Bl.

* sűlema ígélet | *promissum* Bl.

sűluk (σ) bűn, véték | *peccatum*; * sulukán bűnös, vétkes | *peccator*; *.

sulukandarem vétkessé tenni, megbotrátkoztatni | *ad peccatum adducere, scandalizare*.

sűian lakodalom, nász | *nuptiae*; * sűian C., suján B.

s. vuj vőfél | *paranymphus*.

* sűk hulladék, szemét | *quisquilae*.

* kol s. halpikkely | *squamae piscium* C.

sűgő szű | *tinea, teredo*.

sűgő kol (σ) sőreg | *acipenser ruthenus*.

sűsarem megereszteni | *remittere, relaxare* (ex. g. poldoš gombot | *globulum vestis*).

sűvű'n (σ) kelés | *ulcus, apostema*; * suván Bapc.

sűmürlem eldőlni, hengeredni | *collabi, devolvi*; -rlülam (fr.);

* semerlem összeroskadni | *corruere* Bp. II.

sűmürlen vozaš elesni | *collabi, concidere*.

sűrű'm (σ) gőz, pára | *vapor*.

sűrtñem megbotlani | *pedem offendere*; -ñülam (fr.); * širtñem B., šertñem C.

* širtniktem megütöni | *offendere, allidere* (pedem ad quid) Bz.

zäj vid. izäj.

* zar B., zara C. -nyi (cf. nare).

mazar mennyi | *quantum* B., mazar C.

nanajem vid. s. v. nalam.

našmak hímzett szalag, melylyel a šarpan-t kötök | *fascia acupicta, qua šarpan ligatur*.

* námarluk üdvöztetés | *salus aeterna*: -lukam moeš üdvözüll | *beatus fit* B.

námes (α) szégyen | *ignominia, turpitude*; * námas C., námas B.

* namasan szégyenes, utálatos | *turpis, foedus* C.

námesteme szemtelen | *impudens*;

* námastemä C., námasir id. B.

nameslanem szégyelleni magát, szégyenkedni | *pudore affici*; * namaslanem B.

nameslandarem megszégyeníteni | *pudore v. ignominia afficere*.

* namasírlanem szemtelenkedni, szeméremtelenkedni | *impudenter v. impudice se gerere*. Bk. II.

namiem vid. s. v. namam.

náre -nyi; * nar B.

tunáre annyi | *tantum*.

viť tilže n. öt hónapnyi idő | *spatium quinque mensium*.

nárinže sárga | *flavus*; * náranza C., nárandza B. & C.

narinžemam, -žangam sárgúlni | *flavescere*; * narandzemam K.

narinžemdem, -žangdem sárgítani | *flavum reddere*.

namam venni | *sumere, emere*; -ledem (fr.); * namam B., nálám C.

* ederem n. feleséget venni | *uxorem sumere* C.

nam-gajem (i. e.: nalen-kajem), elvinni | *abducere, auferre*,

asportare, -jedem (fr.); * nán-gajem C., nangejem B.

namiem (i. e.: nalen-miem) odavinni | *adducere, auferre, adferre*, -iedem (fr.); * nam-miem Bk. 10, 13. Bp. 1.

néngéz (σ) alapgerenda | *trabs fundamentalis*.

* nečke: nečkem kedvesem | *mi care*! K.

* nezér (π) szegény | *pauper, egenus*.

* nezérluk szegénység, ínség | *paupertas, egestas* B.

nezeremäm elszegényedni | *pauperem fieri* C., nezeremam B.

nezeremdem elszegényíteni | *pauperem facere* B.

nemešken, n.-matke, n.-jotke eddig, mostanig | *hactenus, adhuc*; * nemešken jakte B.

némer (σ) kása | *puls e farina avenacea*; * némer C., cf. pulámog.

ner orr | *nasus*; * ner, nêr C., nêr B. n. lavra takony | *mucus*.

nerem szunyadni, elszunyadni | *placide dormire, obdormiscere*; *.

nérge borz | *ursus meles*.

nelam nyelni, lenyelni | *glutire, devorare*, -ledem (fr.); * nelám C., nelam B.

ni, nî hárs, melyből bocskort fonnak | *liber arboris, ex quo perones plectunt*.

ni — at (pronomina negativa formans ex interrogativis):

nikőát *senki* | *nemo*; * *niküát*,
 nikűzat, nigát B., nigtiat C.
 nimát (i. e. nimoat) *semmi* |
nil; * B.
 nikuštát *sehol* | *nusquam*; * B.,
 niguštát K., nigűštát C.
 nikunamatsoha | *nunquam*; * B.,
 nigünämät C. — etc.
 nialdem *megsimítani* | *permulcere*;
 -lkalem (fr.); * *nialtem meg-*
simítani, *megkenni* | *permul-*
cere, *perlinere* B.
 nine ezek | *hi* (sing. tide); * *ninä*
azok, *ők* | *illi*, *ii* C., *nĩ'na* B.
 nil négy | *quatuor*; *.
 nilit (num. substantivum) *négy* |
quatuor.
 nille *negyven* | *quadraginta*; * *nil-*
le, *nillu* C., *nillu* B.
 nilemise, -mise, niletise *negye-*
dik | *quartus*; * *nilimše* C.,
nilimša B.
 nilemiste *negyednap* | *quarto*
posthac die.
 nočko *nedves* | *humidus*, *madidus*;
 * *načka nedvesség* | *humor* B.
 nočkemam *nedvesedni* | *humes-*
cere.
 nočkemdem *megnedvesíteni* | *hu-*
mectare.
 nošmo *hal-kopoltyú* | *branchia*.
 * *nodam lopódzni*, *kullogni* | *fur-*
tim accedere, *pedetentim pro-*
cedere B_{TM}. II, 3, 6.
 nolgo *sima szil* (?) | *ulmus campes-*
tris.
 nólugaž *fehér jegenye* | *abies pi-*
cea.

nolgažla f. j. *erdő* | *silva abie-*
tum p.
 nőktam, nőkt- *nyúzni* | *deglubere*.
 nőktölam *gyúrni*, *dagasztani* | *de-*
psere; -ledem (fr.)
 nő'nžük *tészta* | *massa*, *farina ex*
aqua subacta; * *nü'nžik*: *ša-*
pa n. kovász | *fermentum* B_G.
 nőrem *ázni* | *madescere*; -redem
 (fr.); -raldam *ázódni*, *meg-*
ázni | *ma defieri*; * *nőrem* C.
 nőrtém *íztatni* | *ma defacere*;
 -tölam (fr.); * *nőrtém* C. B.
 nőrgäš *porczogó* | *cartilago*.
 * *nő'rga sarj*, *hajtas* | *germen*, *sur-*
culus.
 nugudo *sűrű* | *crassus*, *spissus* (li-
 quor); * *nogoda*, *nuguda* C.
 nugudemam *megsűrűdni* | *cras-*
lescere, *condensari*; * *nogo-*
demäm, *nugudemäm* C.
 nugudemdem *megsűríteni* | *con-*
densare.
 * *nűjemä!* *no*, *rajta* | *age*, *agedum!*
 K.
 nuš *csuka* | *esox lucius*; * C.
 * *nuž csalán* | *urtica* C.
 nuno *ők*, *azok* | *ii*, *illi* (sing. tudo)
 R. P.
 numál *alul való* | *quod infra est*;
 * *nimä'l* (jud-*nimä'l észak* | *se-*
ptentrio) B.
 numálne (loc.) *alatt* | *infra*, *sub*
 P.; * *nimä'lna* B., *nömálne*
 C.
 numálke (lat.) *alá* | *sub* P.; * *ni-*
mä'ka, *nimä'lan* B., *nömä-*
ke, *nömäk* C.

* niméc (abl.) alól | *ex imo*,
изъ подъ B., nömác C,
numalam vinni, hordani | *ferre*,
portare; -leštam (fr.); * na-
malam.
numáldeš teher | *onus*; * namál-
tíš B.
numalöktem vitetni | *portandum*
curare; * namalektem B.
nur mező, szántóföld | *ager*; *.
nurgulo fecske | *hirundo*.
nulem nyalni | *lingere*, *lambere*;
-ledem (fr.); -lalam (mt.);
* nulem C. Bl.
nuldem fogaival elharapni, le-
rágni | *demordere*, *abrodere*.
nűškő tompa | *hebes*; * niške C.
* niškemám eltompúlni | *hebes-*
cere.
* niškemdem tompítani | *hebe-*
tare.
nűštalam (ner) orrát fúni | *emun-*
gere; -ledem (fr.); * nűštä-
lám C.
* nűšmä mag, magszem | *granum*.
* nűž: n.-vécen hátulról | *a tergo* B.
nűžam vakarni | *scabere*; -žedem
(fr.); -žaldem (mt.); * nű-
žám dűrzsölni | *terere* C., nűž-
tűrölni, kitűrölni | *abstergere*,
delere Bapc.
nűžűš vakaró | *strigilis* (ümnen.)
* nižiktem: nižiktem-goltaš le-
borotvólni | *detondere* (*crines*)
Bk. 1.
nürgemiš tejfűl, tejszín | *flos lactis*.
* pāk mindig | *perpetuo*, *semper*
Bl.

p. ištaš megigazítani, rendbe hoz-
ni | *corrigere*, *in ordinem re-*
digere Bm. 1, 5
pakčá (n) kert, konyhakert | *hor-*
tus, *hortus olitorius*.
pakma rest, lusta | *ignavus*, *segnis*
(ex.g. *equus*, qui *flagellum*
tolerat)
pakmangam elrestílni | *ignavum*
fieri.
pagalem (n, σ) becsílni, tisztelni |
aestimare, *magni facere*; -le-
dem (fr.).
pagar (σ) zúza | *ventriculus avium*.
kočmo p. bögy | *ingluvies* (koč-
mo, a verbo: kočkam).
paj (n) rész | *pars*; * C., rész, osz-
tályrész | *pars*, *portio*; tag
(testrész) | *membrum* B.
pajlem osztani, elosztani | *divi-*
dere, *partiri*; -ledem (fr.);
* pajlem.
pajlaldam elosztódni, eloszlan |
dividi; * pajlaltam B.
páča (σ) bárány | *agnus*; * pača C.
pačam eštaš bárányozni | *agnum*
parere.
pačang- fetrengeni | *se volutare*
Bm. 9, 10. Bp. II.
pačaš: ik. p. egyszerl | *simplex*;
kok p. kettős | *duplex*; * pa-
čas B., pažaž C. (ves p. má-
sodszor | *altera vice* B.)
pačasán: kum p. három emele-
tl | *trium contignationum*
(*domus*) B.
pačemše darázs | *vespa*.
paša munka, dolog | *opus*, *fac-*
5*

tum, res; *páša C., páša B.
 pašam eštaš dolgozni | opus facere, operare.
 pašáče v. páša-ešteše, pašásteše munkás (dologtevő) | operarius.
 páškár szegek, melyekre a húrokat fűlcsavarják | clavi, quibus chordae intenduntur.
 pásténge vid. pošt.
 *pátár nagyon, igen, leg- | valde, quam maxime: p. kugo igen nagy | permagnus; p. jažo legjobb | optimus B.
 patarak olló | forfex.
 *pátal fecstej, gulászta | cremor, colostrum C.
 padeštem aprítani, apróra vágni | minutim consecare; -štelam (fr.); -štaldam (pass.)
 pasú (σ) mező | campus, arva.
 páskeč (σ) lépcső, garádcics | scallae.
 paslok (σ) fék | capistrum (e cortice tiliaceo) C.
 pamáš forrás | fons, scaturigo.
 parak női szeméremtest | pars muliebri, muliebria.
 parenge (σ) burgonya, krumppli | fructus solani tuberosi.
 parém (σ) ünnep | festum, dies festus.
 paremam gyógyítani | sanescere, convalescere; *B., paremäm C.
 paremdem gyógyítani | sanare; -delam (fr.); *paremdem.

pariš nyereség | lucrum.
 párom, parem (σ) adósság | debitum, aes alienum.
 paroman adós, debitor, obaeratus.
 *pargá félénk, gyáva | timidus, ignavus B_{APC.} 21, 8. K.
 *par- (part-?) kinyitni | aperire (januam) B_{AP.} 12, 44. (párte nem nyitott | non aperuit); cf. počkam.
 párdáš (σ) piros szárnyú ponty | cyprinus rutilus R., pardáš V.
 parná (σ) ujj | digitus; *parná. kaza p. kis ujj | digitus minimus, kozár p. mutató ujj | d. index; lümdeme p. (nevetlen) negyedik ujj | d. medicinalis; kugo vuj p. hüvelyk-ujj | pollex.
 jol p. lábujj | digitus pedis.
 parnáš gyűszű | digitale (sutorium).
 *pal:
 palna másutt | alibi; pak (vak) másudá | aliorsum, pac (vac) másunnan | aliunde C.
 palan (σ) kánya bangita | viburnum opulus.
 pále (σ) jegy, jel | nota, signum; czél | scopus; *pále C., pälä B.
 p. lüáš czélt löni | ad scopum destinatum jaculari; palem eštaš jegyet csinálni, megjegyezni | notam facere, notare.
 palan jegyezett | notatus.

palem (στ) megtudni, megismerni |
comperire, cognoscere; pale-
dem (fr.); *pálem B.; pá-
lektem észrevenni | animad-
vertere BL. 14. 7

páleme ismerős | notus.

páledeme ismeretlen | ignotus.

*páldír-: žira páldırma godam
virradatkor | quum dilucescit
Bk. 28. 1.

*pálásem kölcsönösen megismer-
ni | invicem cognoscere Bk. 11.
3. 1.

péngede erős, erősen tartó | fir-
mus; fősvény | avarus; pi'n-
gada B.; *pingädä fősvény
C.

pengedemam, -emaldam erősd-
ni | firmari; *pingedemam B.

pengedemdem erőstíteni | firma-
re; *pingedemdem B.

péce sövény, kerítés | sepes, sep-
tum; *piča B.

pečem bekeríteni (kerítéssel) |
sepire, consepire; pečedem
(fr.); *pičem B. (pičam pi-
čen kerítést csinált | septum
fecit).

péčke köszörül-kő | cos.

pečkeš kučaš a k.-re tartani,
köszörüllni | cote acuere.

pečkemeš sötét | obscurus R., pec-
kéműš P.; *pickémeš B. (pic-
kém Bk. 13. 12.); pečkedä, pič-
kedä, C., pickätä Bp. 11.

*(pečkemam): pečkemeš, pič-
kemeš besötétedik | tenebres-
cit C.

*pickemšaltam elsötétül | obs-
curari.

peckemdem elsötétíteni | obscu-
rare P.; *pickatajemdem
Bk. 11.

peš (στ) igen, nagyon | valda, mag-
nopere; *piš.

peškedelanem fősvénykedni | par-
cum, tennacem esse Rcbm. 63.
(cf. večkeš).

pež keztyű | manica, chirotheca;
*pižgom C., pižkóm K., cf.
kom.

peterem (στ) zérni | claudere, ope-
rire; -rkalem (fr.); *pitrem
C. B.; pitrektem (eff.) B.

peteraldam, peternem záródni |
claudi.

péterteš földél | operculum.

péstel hosszú toll | pluma longior R.,
pästil L. [rem.

perem megütni | ferire, icere; *pá-
permaš ütés | ictus.

pérke (α) isten áldása, gyarapo-
podás | dei favor, proventus,
incrementum R., pereket V.;
*perké (item: haszon, nye-
reség | lucrum) B.

*perkejan, perkeán áldásos,
termékeny | prosper, fertilis
Bap. Bkol.

pérče pörče (στ) szem | granum
(frumenti); szál (szalma, fű,
haj) | singuli cauliculi, culmi;
*pi'rcä, pirc B.

olom-p. szalmaszál | culmus, sti-
pula straminea; üp-p. haj-
szál | capillus; *üp-pircä B.

* pertari' *elsöben, eleinte* | *primum, initio* K., pertari', pertari'sa *elsö* | *primus* B., pertäri, -riše C.

pervoj (p) *először, elsőben* | *primum* R., pervej P.; *pervi', pervé *előbb* | *prius* B.

pervojso *első* | *primus*; *pervi'sa, pervi's *előbbi, első* | *prior, primus* B.

pel *oldal, fél* | *latus, pars*; cf. vel. pelen -nál, mellett | *ad, juxta*. pelešte, velešte (*loc.*) *félen* | *in parte, a parte*.

peleške, peleš *felé* | *versus* (v.g. ola p. *urbem* v.)

peleč *felől* | *a parte, e regione*; *pélec B.

pelä'k *ajándék* | *donum* P.

péle, pel *fél* | *dimidium*; *pele, péle C., pel B.

pel-jut *éjfél* | *media nox*; *jud-pel B.

*pel šinza-dono *fél szemmel* | *uno oculo*; pel-šinžán *fél-szemöl* | *unoculus* K.

iktat pele *másfél* | *unus dimidiatusque, sesqui*; *iktäk peläk C. (i-ák p. *másfél év* | *annus et dimidius*, kum kečák p. *negyedfél nap* | *tres dies et d.* B.

peleštem *beszélni, szólni* | *loqui, verba facere*; *B.; sügni | *susurrare* C.

*peleštede *elhallgatott* (nem szolt) | *conticuit* B.

peledam, -daldam *virágozni* | *flo-*

rere; -deštam (*fr.*); *peled-B.

pelédeš *virág* | *flos*; *pelédiš B. pelérme *posz méh* | *apis terrestris*. peldem: p. ű. *olvasztott vaj* | *butyrum excoctum*.

pi, pű *kutya* | *canis*; *C., pi B.

pial *szerencse* | *fortuna*; *piäl C., pijal, pijäl B.

pialan *szerencsés* | *fortunatus, beatus*; *piälän C., pijalán, pijälä'n B.

*pijältema *szerencsétlen* | *infortunatus* B.

pialam *hunyorítani* | *nictari, palpebrare*; -ledem (*fr.*)

pikš *nyíl* | *sagitta*; *pik, pik *lán-* *dsu* | *lancea, hasta* C., pi'kša, pikš *nyíl* | *sagitta* B.

piktem *fojtani* | *suffocare*; -tedem (*fr.*); *püktem B._{PC}.

piktaldam *megfojtódn* | *suffocari*; *piktanaltam, pükta-naltam (? piktaltam) *föl-* *akasztani, megfojtani ma-* *gát* | *se suspendere, se strangulare*.

piktezaldam *hebegni, megakad-* *ni beszédben* | *haesitare lin-* *gua*.

*pigär *hordó* | *dolium* C.; täl | *lanx, patina* B.

pi'če *iramszarvas* | *cervus tarandus*; *puča C., püše B._{TM}. II. 4, 13.

pižam *hozzáragadni* | *adhaerescere*; *birkozni* | *luctari*; *meg-* *gyuladni* | *inardescere*; *piže-*

- dem (fr.); * pizam hozzára-
gadni, ragaszkodni | *adhae-
rescere, adhaerere* B.
- pižiktem ragasztani | *affigere* ;
meggyújtani | *accendere* ; -kto-
lam (fr.) ; * pižektem gyuj-
tani, szitni | *accendere, exci-
tare (ignem)* B_{AP}.
- pižedelam birkozni, küzdeni |
luctari, certare P.; * B. K.
- * pižgem sügdosni, susdrolni | *su-
surrare, insusurrare* B_x.
- * pižgenšaištaš rágalmazni | *cri-
minari, de fama cujus detra-
here* B_x. II.
- pidam kötöni, kötözni | *ligare, revin-
cire* ; -deštam (fr.) ; -daldam
bekötödni | *obligari* ; * pid. B.
- pi'tman kötözött vmi | *ligatum
quid*.
- pi'se éles | *acutus* ; gyors | *acer, ce-
ler* ; * pise C., pi'sä (item :
gonosz | *malitiosus*) B.
- pisin gyorsan | *celeriter*.
- pisemam élesedni | *acui*.
- pisemdem, -darem élesíteni |
acuere.
- pi'ste hársfa | *tilia* ; * C.
- pisterlá hársfaerdő | *silva tilia-
rum*.
- * pismän határszél | *fines, limes* B.
- pizirem nyomni, sajtolni | *premere,
prelo comprimere* R., P.; * pi-
zirtem B.
- pizlé fojtós berkenye | *sorbus do-
mestica* ; * pisilmä C.
- pi're farkas | *lupus* ; * pi're C., pir
B.
- * pir- metélni | *praevidere, ampu-
tare* : jir piršašluk circumci-
sio B_x.
- * pirt egy keveset, nem sokat |
paullulum B.
- p. koleš nagyot hall | *surdaster
est* B.
- pil felhő | *nubes* ; * C., pjül, pil B.
pilän felhős | *nubilus* ; * C.
- * pjülkom, pilkom ég (égbolto-
zat) | *coelum* (cf. kom) ;
pjül pundaš ég | *coelum, ho-
rizon* B.
- pilikš ful | *auris* R., pilikše P.,
piliš L.; * peleš C., pilš B.
pilikšteme stiket | *surdus* ; * pil-
šedema B.
- pókšél közép | *medium rei* ; * pokšäl.
pokšélne (loc.) középén ; *köze-
pett* | *in medio, inter* ; * pok-
šälne.
- pokšelnese középű, medius.
- pokšelan, pokšek (lat.) közép-
be ; *középébe* | *in medium, in* ;
* pokšälän, pokšäka B., pok-
šak C.
- pokšek középűből, középéből | *e
medio* ; * pokšéc.
- pokšüm dér | *pruina*.
- poktem hajtani | *agere, pellere* ;
-tolam (fr.) ; * poktem va-
dászni | *venari* C., hajtani,
üldözni | *agere, persequi* B.;
poktalam (dim.) C.
- pokro (σ) vetési konkoly (?) |
agrostemma Githago (?)
- pogem (σ) összeszedni, gyűjtteni |
colligere ; *

pokalem (i.e. pogkalem) *szede-*
getni | *collectare*.
 pogonem (σ) *összegyűlni* | *col-*
ligi, convenire; *poganem,
 -naltam B.
 pogunomaš *gyűlés* | *conventus*.
 pojan (σ) *gazdag* | *dives*; *paján.
 pojanluk *gazdagság* | *divitiae*;
 *pajánluk B.
 pojem (σ) *gazdagodni* | *divitem*
feri; -jedem (fr.); *pajem.
 *pajdarem *gazdagítani* | *divi-*
tem facere Bk. II.
 pongo *gomba* | *fungus*.
 poč, poč *fark* | *cauda*; *paž C.,
 pač B.
 puš-poč *hajókormány* | *guberna-*
culum; *puš-pač B.
 počeš *után* | *post*; *háttul* | *a tergo*
 R., *végre* | *postremo* P.; *pa-
 češ *végre* | *postremo* K.
 poče-la *egymásután* | *alter post*
alterum.
 *paž, pačkie *későn* | *sero* C.
 počkam *nyitni, megnyitni* | *aperi-*
re; -kedem (fr.); *pažam,
 -žalam (dim.) C., pačam B.
 (C. *conjunctivum verbi* pa-
 žam *dicit partnem esse, cf.*
par).
 počuldam *nyitni* | *aperiri, pate-*
fieri; počoldedem (fr.); *pa-
 čeltam B.
 počkama *ezüstpénzekkel kirakott*
mellrevaló | *pectorale numis*
argenteis distinctum.
 počkáldeš *csalán* | *urtica*.
 počkem *megrázni, kirázni* | *con-*

cutere, excutere; počkaldem
 (mt.); *pačkaltem B.
 poš (σ): poškudo *szomszéd* | *vici-*
nus; *páškuda.
 poštoš *nemez* | *lana coactilis*; *par-
 taš C. (*ut videtur, paštaš est*
restituendum).
 pošť (cf. poč): poštek *után* | *post,*
a tergo; *pašteť.
 postekse *utáni* | *qui post est, sub-*
sequens.
 paštéťge, paštéťgese *utolsó* |
postremus.
 paštéťgeš *utoljára, végre* | *po-*
stremo.
 pőž *fuvó* | *follis*.
 *požem *elemelni* | *tollere* (ex. g.
operculum) C.; cf. počkam.
 pot *katlan* | *ahenum*; *pat C., pad
 B.
 rage p. *kagyló* | *testa cochleae*.
 potem (pet-, pat-) (σ) *végződni,*
elfogyni | *finiri, ad exitum ve-*
nire; -tedem (fr.); *pitem B.
 potemaš *vég, végződés* | *finis,*
exitus.
 potarem *végezni* | *finire*; (*prae-*
misso gerundio, cf. NyK. IV,
89.); -redem, -rkalem (fr.);
 *pitārem C., pitarem B.
 potārteš *vég, elvégzés* | *finis, con-*
fectio.
 *pítež- *végződni* | *finem habere*
 B.
 podá (σ) *szeg* | *clavus*; *C.
 p. keraš *szeg* | *clavum*
defigere.
 podalem *szegezni* | *clavis affi-*

gere ; -ledem (fr.) ; *pudalem B.
 podeštam *pattogni* | *crepare* (ex. *lignum ardens*) ; -štolam (fr.)
 podorgem *eltörni* | *frangi*, *rumpi* ;
 -rgolam (fr.) ; *podergem C., pudurgem B.
 podortem *eltörni* | *frangere*, *rumper*, -tolam (fr.) ; *poder-tem C., pudertem B.
 pudurgušo *töredék* | *fragmentum* ; *pudurga : kinda p. *kenyérmozsa* | *frustulum panis* B.
 podolam *szörpenteni*, *kandállal enni* | *sorbere*, *cochleari edere* ;
 -leštam (fr.) ; *podalam C., podalam, podolam *kóstolni* | *gustare* B.
 posana (σ) *sógor* (két nőtestvérnek férjei) | *sorum mariti*.
 posem *elcsendesedni* | *conticescere* ;
elbújni | *se abdere* ; *pusem *elrejtözni* | *se occultare* B.
 *postarem (σ) *szedni*, *összeszedni* | *colligere* B.
 posna (σ) *külön* | *separatus*, *secre-
retus* ; *separatim*, *seorsum* ;
 *pasná.
 p. lektaš *különmenni*, *osztályt csinálni* | *secedere*, *partiri cum quo*.
 -leč posna *nélkül* | *sine*, *absque* ;
 * -gic pasna B.
 pasnaníš *személy*, *egyén* | *persona*, *individuum* W.
 pondaš *szakál* | *barba* ; *pandaš C., pandakš S.

*popem *beszélni*, *szólni* | *loqui* C.,
 popem B.
 pómuž *kebel* | *sinus*.
 užma p. *szájöböl* | *cavum oris an-
ticum* (inter dentes et genas).
 pomžaldam *fölebredni* | *experge-
fieri* ; -ldolam (fr.).
 *porán (σ) *záporosü*, *zivatar* |
nimbus, *procella* B.
 porkó (purkó) :
 *ket p. *kéz-szár*, *alkar* | *bra-
chium*.
 jol p. *lábszár* | *tibia*.
 űpošem p. *vid. s. v. űp*.
 šörmüč *purkó kantárszj* | *lo-
rum freni*.
 polvuj *térd* | *genu* ; polbä L. ; *pol-
vuj C., polvúj B.
 *pulvujtem *térdepelni* | *genibus
nixum esse* B.
 polšem (σ) *segíteni* | *juvare*, *ad-
juvare* ; *palšem.
 póldoš *gomb* | *globulus*.
 poldoštem *begombolni* | *globulis
constringere* (vestem).
 poldorán *medve tapsir* | *heraclum
sphondilium*.
 polméze *gonosz*, *veszett*, *vad* | *sae-
vus*, *ravidus*, *ferox*.
 p. pi *gonosz*, *harapós kutya* |
canis mordax.
 polmezemam *gonosz stb. lenni* |
saeuum etc. fieri.
 pöken (σ) *szék* | *sella*.
 moklak p. *ülb töke* | *truncus ar-
boris*, *qui est sellae loco*.
 pö'čöš *veres áfonya* | *vaccinium
vitis idaeae* ; *pöžež C.

törhá p. *moh-áfonya* | *vaccinium*
oxyccocos.
 pöčöštem *egyét hunyorítani* | *nic-*
tare; -štolam (*fr.*)
 pöštem *letenni* | *ponere* R., pöštö-
 lam (*fr.*); pištem P.; *pištem.
 pöštür *ingelön való himzés* | *pictu-*
ra acu facta in antica parte
industii.
 pö'tnö: p. nalaš *megvenni*, *pén-*
zen venni | *pretio emere* (*Tur-*
cice: satın almaq); *pü'tma
 (p. nalaš) B.
 pör férfi | *vir*: p. jing férfi [*ember*];
 *püerge C., püérge B.
 [pör- *forogni* | *se vertere, circum-*
gi; *fordulni* | *se convertere*].
 pöršo mardež *forgó szél* | *turbo.*
 *pörüktem *fordítani, téríteni* |
convertere, reconvertere BL.
 1, 16. Bp. II.
 pördam *gördülni* | *volvi*; *for-*
dülni | *se convertere*; *pörde-*
dem (*fr.*) [*tare.*]
 pörtalam *hengeredni* | *se volu-*
pördüktem gördíteni | *volvere*;
 -ktolam (*fr.*)
 pörtölam *visszatérni* | *reverti.*
 pörtölüktem *visszatéríteni* | *ver-*
tere, reducere; *visszaadni,*
-küldeni | *restituere, remittere.*
 [pördem *esztergyálozni* | *torna-*
re]: pördöš *esztergyálos* |
tornator.
 pör'em *szegély* | *margo* (*vestis, lin-*
tei) *circumsutus.*
 pörömdem *beszegélyezni* | *cir-*
cumsuere; -dolam (*fr.*)

pör'róš *zúzmara* | *pruina.*
 pör'ržü *sógor* (*a feleségnek öcse*) |
frater junior uxoris; *pö-
 reš C.
 pört (*στ*) *téliház, ház* (*kályhá-*
val) | *domus hiberna* (*fornace*
instructa); *ház, *szoba* | *do-*
mus, cubiculum.
 šem p. *fekete ház* | *domus nigra*
(absque fumario, fumo deni-
grata), oš p. *fehér ház* | *do-*
mus alba (*fumario instructa*).
 pu fa | *arbor, lignum*; *pu B., pu,
 pü C.
 *pušängä *élőfa* | *arbor* C., pu-
 šänga B.
 puem *fúni* | *flare*; pualam (*mt.*);
 *pualam C.
 pualam *fölfuvódni, földagad-*
ni | *se inflare, intumescere*;
 -ledem, -leštam (*fr.*); *pua-
 lam C.
 pualdem *szelelni* | *ventilare* (*fru-*
mentum); *tele fúni* | *flatu re-*
replere (*korno pualdeme via*
conflatis nivibus obruta est);
 *pualtem *egyét fúni* | (*mt.*)
flare, conflare, canere (*tuba*)
 B.
 puem *adni* | *dare*; puedem (*fr.*);
 *puem B. C.; pukalem (*fr.*)
 BAp.
 *puen-goltaš v. *puen-jamdaš*
elárulni | *prodere* B.
 púmo *ajándék, adomány* | *do-*
num.
 püirem (*στ*) *teremteni* | *creare*; *pui-
 rem (*item: előre elvégezni,*

- meghatározni | ante constitue-
re, prae finire) B.
- puirumaš *teremtés* | creatio;
puirmaš B.
- pûrukšo *teremtő* | creator, con-
ditor.
- pukšem *etetni, táplálni* | cibare,
nutrire; -šedem (fr.); *puk-
šem.
- cize p. szoptatni | *mammæ prae-
bere*.
- pújro *méhser* | *mulsum, hydro-
meli*.
- puč, poč *síp* | *fistula*: tar p. *portu-
lök* | *cornu pulveris pyrii*;
*puč: púaltem-pučtrombita |
tuba B.
- pučem *apadni* | *decrescere (aqua);
fogyni* | *deficere, minui*; -če-
dem (fr.)
- pučumoš *darakása* | *puls e ptisana
cocta*.
- puš *csónak, hajó* | *cymba, navis*;
*poš C., puš B.
- p. pundaš *hajófenék* | *fundus
navis*; p. poč *kormány* | *gu-
bernaculum*; p. ner *hajóorr* |
rostrum navis.
- puš (σ) *pára, gőz, kigőzelgés* |
vapor, evaporatio; *poš C.
- pušan *tele gőzzel, bitűs* | *vapo-
re plenus, foetens*.
- pušlanem *párologni* | *vaporare*;
-nolam (fr.); -naldam *pá-
rolgásba jöni* | *vaporem emit-
tere*.
- pušarem (σ) *ingani* | *pedere*; -re-
dem (fr.)
- pušárteš, pušertaš *ing* | *crepi-
tus ventris*.
- puškudo *puha, lágy* | *mollis*; *poš-
koda C., puškuda B.
- puškudemam *puhulni* | *mollem
feri*. [lire.
- puškudemdem *puhítani* | *mol-*
puštam *megölni* | *necare, interfi-
cere*; -tedem (fr.); -tuldám
(pass.); *puštam.
- jing puššo *gyilkos* | *homicida*.
- púšto *megpörkölt s összetört árpá-
ból főtt kása* | *puls e ptisana
avenacea concocta*; *pušta C.
- pušto: tovar p. *a nyélnek való
lyuk a fejszében* | *foramen se-
curis (inserendo manubrio)*.
- pužár *gyalu* | *runcina*.
- pužarlem *gyalulni* | *runcinare,
-lolam (fr.)*
- pužem (σ) *elrontani, megrontani* |
corrumpere, perdere; puška-
lem (fr.); *pužem B. K.
- pužlem, -laldam *megromolni* |
corrumpi; pužlolam (fr.);
*pužlem B. K.
- puduratem (σ) *megzavarni, föl-
keverni* | *turbare, versare*; -to-
lam (fr.); -taldam (pass.)
- puduranem (σ) *zavarodni* | *tur-
bari*; *pudranem *háborogni,
zavarodni* | *commoveri, per-
turbari* B.
- puduránčik *zavaros* | *turbidus*.
- pun toll | *pluma*; szőr | *pilus*; *pon
C., pun B.
- punem *fonni* | *plectere*; -nedem
(fr.); naldem (mt., dim.)

üpoñem (i. e. üp-poñem) porko
vid. s. v. üp.
punuškem, ponoškem *penésze-
sedni* | *mucescere*; -školam
(fr.)
punuškušo *penész* | *mucor*.
punžalam *csavarni*, *kifacsarni*
(*mosott ruhát*) | *contorquere*,
exprimere (*aquam linteis*).
punžáldeš *завертка* (*nodus s.*
*contorsio funis, quo temo al-
ligatur ad traham*).
pundaš *fenék* | *fundus*; * B.
vuj pundaš v. vundaš *fejtetű* |
vertex.
jol vundaš *talp* | *planta pedis*.
pundašteme *feneketlen* | *fundo*
carens.
purá *sör* | *cerevisia*, cf. *pujro*.
purá (σ) *ερυβή*, *gerendázat* | *con-
tignatio*; az *éléskamra* *elkül-
lönített osztályai* | *partes se-
junctae cellae frumentariae*;
* *pura gabonaláda* | *cista fru-
mentaria* C.
purem (σ) *gerendát összeillesz-
teni* | *contignare*.
puram *rágni* | *rodere*, *mordere*;
-redem (fr.)
purlem *harapni* | *mordere*; -le-
dem (fr.); * *puralam* C., *pür-
lam* (püm öcért p. *fogát csi-
korgatni* | *dentibus frendore*)
B., *purlam harapdálni* | *mor-
sicare* BAPC., *kóstolni* | *degu-
stare* BAPC.
purem *bemenni*, *betérni* | *intrare*;
beférni | *locum habere, capi*;

puredem (fr.); * *porem*, *pu-
rem* C., *purem* B.
keče *purá besűt a nap* | *solis
splendor se infundit* (*per fe-
nestram*).
purtem *bevinni*, *bevezetni* | *in-
ferre*, *introducere*; *befogad-
ni* | *recipere* (*hospitio*); -te-
dem (fr.); * *purtem* B., *por-
tem*, *purtem* C.
puro jó | *bonus*; * *púra* C., *jó*,
egészséges | *bonus, sanus* B.
puremam *javulni* | *meliozem
fieri*.
puremdem *jobbítani* | *meliozem
facere*.
puró (σ) *fűró* | *terebrā*.
prolem, porolem *fűrni* | *terebra-
re*; -ledem (fr.)
púrus (σ) *bors* | *piper*.
pur (σ): *púr-gű kréta* | *creta*.
pursá (σ) *borsó* | *pisum*.
nemič p. (német b.) *bab* | *faba*.
púrmo *pücsök* | *tabanus*.
purmulá (ket) *jobb* (kéz) | *dextra
(manus)*; * *vurgumlá*.
p. veg *jobbra* | *ad dextram*.
* *purlangam megérni* | *ematures-
cere* (*fruges*) BAPC. 14, 15.
púrluk (σ) *ló* | *equus*; * *jószág*,
kincs | *bona, opes*.
pulámog *árpaliszt-kása* | *puls e fa-
rina avenacea*, cf. *némer*.
pulukš *felső kar* | *lacertus*; * *pu-
loš váll* | *humerus* C.
püldoš *falat* | *offa, frustum*.
püldor (σ) *deszkafallal elrekesz-
tett kamara* | *cella separata*.

páldurčo *fűrj* | *coturnix*.
 pū fog | *dens* R., pūj L.; * C., pū B.
 pū'a (σ) *rekesz*, *kerítés* (a víz-
 ben) | *sepimentum* (in flumi-
 ne); * pū'je B. [*sepire*.
 pūem (σ) *bekeríteni* (a vízben) |
 pūkš dió | *nux*; * pūxš C.
 * pūktanaltam *alászakadni* | *col-
 labi, corruere* B_{AP}.
 pūktem *kotlani*, a tojásan űlni
 (munušto p.) | *incubare* (ovis.)
 pūkten luktaš *kikölteni* | *exclu-
 dere* (pultos ex ovis.)
 * pūgā (σ) *ív*, *meghajlott vmi* |
arcus, res incurvata C., pū'ga
járom | *jugum* B_K. II. [*bus*.
 pū'gür (σ) *görbe*, *görbehátú* | *gib-
 pügürgem görbedni*, *ernyedni*,
hajolni | *incurvari, inflecti*;
 -rgölam (fr.); * pūganem B.,
 pūganaltam K.
 pūgürtem *görbíteni*, *meghaj-
 tani* | *incurvare, inflectere*;
 * pūgartem B_K.
 pūčkam *metzeni*, *vágni* | *secare*;
 -kedem (fr.); küldam (pass.);
 * pičkam C., pūčkam, pičke-
 dem B. [vid B.
 pūž: pūž vūt *izzadság* | *sudor*; * pūž
 pūžaldam *izzadni* | *sudare*.
 pūžakš *fészek* | *nidus*; * pežāž,
 pižāž C., pižāš B.
 p. optaš *fészket rakni* | *nidum
 facere*.
 pū'tūn (σ) *egész*, *ép* (nem törött) |
totus, integer; *egészen* | *plane*,
omni ex parte; * piteñ-ok B.
 pūnžö *fenyű* | *pinus silvestris*.

pūnzerla *fenyves erdő* | *pinetum*.
 pūrem (σ) *ránczba szedni* | *plica-
 re* (vestem); pūredem (fr.)
 pūrém *ráncz* | *plica*.
 pūrnem *ránczolódni* | *plicari*;
 -nūlam (fr.)
 pūrtnūk (σ) *ménta* | *mentha*.
 pūrdü'ž, pūrdöž *fal* | *paries*.
 * pūlā' (pūlā') *sok* | *multus* B_{AP}.
 prejze *borju* | *vitulus*; * prezā, pi-
 rezā C., prézā B.
 prejzem eštaš *megborjadzani* |
vitulum parere.
 * proc, procók *erősen*, *nagyon*, *tel-
 jességgel*, *tökéletesen* | *valde*,
omnino B. C.
 * proc jamdaš *elveszíteni* | *per-
 dere, pessum dare* B.
 vakš *malom* | *mola*; * vākš.
 v. -kü *malomkő* | *lapis molaris*.
 vakšteš *ágy*, *ágybavaló* | *lectus*,
strata cubicularia; * vākšeš B.
 * vaktem, paktem *csepegni* | *stilla-
 re* C., vaktalt- B_L.
 * vāktiš *csepp* | *gutta* B.
 vangem *lesni* | *speculari, observa-
 re*; vangedem (fr.); * vān-
 gem B.
 * vāngén-kāša *kém* | *speculator* B.
 vač, vač ellenére, *daczára* | *adver-
 sus, non habita ratione* (NyK.
 III, 470. IV, 91, 92.)
 vače *váll* | *humerus* R., vača L.
 vaš *szemközti*, *ellenében* | *exadverso*,
contra; * vāš B_K. (16, 1. kid vā-
 sokda puem *odanyujtom*, a-
 jánlom nektek | *in manus tra-
 do, commendo vobis*).

v. liaš szemben találkozni occur-
rere, obviam fieri.
vaš-vaš: v.-v.-tene egymással |
alter cum altero, invicem; v.-
v.-tek egymáshoz | alter ad
alterum P.; * váš egymással |
invicem K.
vašké gyors | celer; (adv.) hamar,
mindjárt | celeriter, statim.
vaškem (σ) sietni | festinare;
-kedem (fr.)
vaškeše mindenben siető, ha-
markodó | in agendo praeceps,
nimis festinans.
vaštar kora jávor | acer platanoi-
des.
vaštareš eleibe, ellen | obviam, con-
tra (NyK. III, 457); * vaš-
táreš.
vaštaldem változtatni, cserélni | mu-
tare, commutare, permutare;
-ldolam (fr.); * vaštaltam C.
B. (vaštalten sulaš kíváltani |
redimere B.)
* vaštáltiš: orola-v. örvöltés |
permutatio excubiarum B.
vaštaldam változni | mutari.
vaštaltamáš változás | mutatio P.
vaštalaldam cseréldni | permu-
tari.
* važár (σ): v. jängán kemény-
szívtű | duri animi Bmk. 10, 5.
* važarangam magát megkemé-
nyíteni | duro animo esse Bap.
vážok (σ) rézsutos | obliquus; -ken
(adv.)
važokemdem rézsutossá tenni |
obliquum facere.

vážok öl | orgyia; * vóčík Bap.
váte feleség | uxor; asszony | mu-
lier; * vätä C., vätä B.
vatelukeš nalaš feleségül venni |
uxorem ducere quam.
vatedeme nőtelen | cnelebs.
* vāda est | vesper.
* vatna estve | vesperi.
vadar tögy | uber (vaccae).
* vādīž bálvány | idolum Bjs. 1.
vara vékony hosszú bot, pózna |
pertica. [aquatorum.
vüt v. vederhordó pózna | vectis
vará későn | sero; azután, később |
postea, posterius; vararák
később | posterius; * vará
(item: meg, pedig, hanem |
vero, sed); vararák B. C.
* vará-ílsa későbbi, következő |
posterior, insequens B.
varás későre, későbbre | ad mul-
tum tempus, ad posterius.
varáse későbbi | posterior; * va-
ráša B.
várakš héja | accipiter.
vareñ keverni | miscere, cf. urba-
lem.
val eminek följe, széne | pars sum-
ma, superficies.
vüt-val, vüt valže víz széne |
superficies aquae.
valne (loc.) -on, rajt | super, in
(superficie) R., vülñö P.; * vül-
nä C., vilna B.
valan, vak (lat.) -ra | super, in
(superficiem) R., vülä'n, vül-
kö P.; * vülke, vüke C., vi'l-
ka, vi'ka, vlän B.

vač (abl.) -ról | de ; * vülec C.,
vilvec, -cen B.
vegát (c. verbo negat.) sehogysem,
semmiképen [nem] | nullo mo-
do ; * vekát talán, talán bi-
zony | fortasse, nescio an B.
vengé vő | gener ; sógor (nővérem
férje) | maritus sororis.
izi v. a nászajándékot vivő fér-
fi | advector doni nuptialis.
véce : kudo v. udvar, házudvar |
aula, cf. péce.
veckeš vékony | tenuis ; * vičkež,
vičkeda C.
veckežemam vékonyodni | atte-
nuari.
veckežemdem vékonyítani | at-
tenuare.
vese, ves más, második | alius, al-
ter, secundus ; * C., vesä,
ves B.
ves-veré, ves-verešte másutt |
alibi.
ves-veres másuvá | alio, alior-
um.
ves-vergeč másunnan | aliunde.
ves-kana máskor | alias, alia
vice.
veñem gödör, verem | scrobs, fo-
vea S., vññäm L., cf. mü-
ñem.
veñer vid. vöñer.
vem velő | medulla ; * vim.
* vuj-vim agyvelő | cerebrum C.
ver hely | locus ; * vär.
vereč, verečen helyett | loco ;
* väreš.
vereštam vhová lenni, kertülni |

devenire, incidere in rem ; ta-
lálni | invenire ; -štedem (fr.)
vereštarem érni vkit, megta-
lálni | assequi, invenire quem.
ver ; * ver, per (NyK. III, 457.):
verič végett, miatt, -ért | prop-
ter, causá R., veréc P. ; * vé-
rec, -cen B. K., veréc, pe-
rec C.
verem végett, miatt, -ról (szó-
lani) | propter, causá, de (qua
re loqui).
veréz ár | subula.
verge vese | ren.
vel oldal, fél | latus, pars, regio
(tide vel innenső rész | pars
citerior ; tudo-vel túlsó r. |
p. ulterior, šengal v. hátulsó
oldal | latus posticum, jut v.
északi o. | regio septentriona-
lis) ; * vel, cf. pel.
velne, velen, vele (loc.) -nál,
mellett | ad, juxta.
velan, vek (lat.) -hoz, mellé, fe-
lé | ad, versus (kum vek há-
rom felé | in tres partes) ; * vé-
län, véka B.
več, velič (abl.) felől | a parte,
e regione ; * vélec B.
velam kihullani | defluere (capilli.)
velem elejteni, elönteni | demittere,
effundere ; -ledem (fr.) ; * vi-
lem elönteni, elszórni | effun-
dere, spargere C. B.
véle csak | solum, tantummodo ;
* C., vélä, vel B.
véle hám | liber, membrana tenuis
sub cortice arboris.

vi (σ) erő P. V., viä L.

vik egyenes | *rectus*.

viktarem egyenesíteni, kinyújtani | *porrigere, protendere (manum)* R.; eligazítani, gyógyítani | *corrigere, sanare* P.; *.

vínem egyenesülni | *rectum fieri, se corrigere, -nedem (fr.)*

vínaldam kinyújtódni | *porrigi, protendi*.

vijákše (viäkše) őszinte, őszinteség | *sincerus, sinceritas* P.; * vijaš szerény, alázatos | *modestus, submissus* (v. jäng alázatoság | *animus submissus*) B_{AP}.

* vi'čke: v. purtaš, v. nalaš befo-gadni, fölvenni vkit | *recipere quem*; v. kolištaš meghallgatni | *exaudire* B_{AP}.

* viš (nyitva) | *patens*: v. pačema kinyitott (szem) | *patens (oculus)* B_{AP}. 2, 8. B_{APC}.

vi'škede híg | *tenuis, liquidus*.

viškedemam meghígulni | *lique-scere, dilui*.

viškedemdem meghígítani | *liquefacere, diluere*.

višker a részének egy neme | *species quaedam anatis*.

viš öt | *quinque*; * vic C., viz B.

vi'zit öt | *quinque (substant.)*; * visle ötven | *quingaginta*; * vizle, vizlu C., vislu B.

vizemise, -miše, vizitise ötödik | *quintus*; * vizimša B., vizimše C.

vitä (σ) istálló | *stabulam*; * vitä C.

videm vezetni | *ducere*; videdem (fr.); * videm.

videdelam vid. vüdelam.

visa (σ) mérték | *mensura*; * visä' (item: mérő | *modius, ex.g. frumenti*) B.

visem (σ) mérni | *metiri*; -se-dem, -skalem (fr.); * visem C.

visaldam mérődni, megütni a mértéket | *ad mensuram exigi, mensurae sufficere*.

vi'ste tönkölybúza | *triticum spelta*.

* vislänem ellene kelni, rátámadni | *exurgere contra quem, adoriri* B.

vi'ma segítség | *auxilium*; * vimä C.

vire (σ) köles | *milium*.

voktam megnyesni, lehámozni | *amputare, delibrare (arbo-rem)*.

vokten, voktena mellett el, hosszában | *praeter, secundum*.

vočko: v. üzgar konyhaszerek | *vasa coquinaria*; cf. vozak.

vošt -on keresztül, -on át | *per*; * vašt B.

jut v. egész éjszaka | *per noctem*; * jut vašt B.

* vašt kajša átlátszó | *pellucidus* B.

vóštor (vā-) vessző | *virga*; * vaš-ter C., vāštar (cf. xana-vaš-tar) B.

voštulam nevetni | *ridere*; -ledem (fr.); * vaštalam.

voštuldoš nevettség | *ridiculum*.
 voštulmaš nevetés | *risus*.
 voštuldem megnevettetni | *cui risum movere, risum excutere* ;
 -ldolam (fr.)
 vož gyökér | *radix* ; * važ.
 vožlanem gyökerezni | *radicari* ;
 * važangam B_{KOL.} 2, 7.
 * važanektem meggyökereztetni |
efficere, ut radices agat B_{EF.}
 3, 17.
 vož (váž) : korno v. kétfelé való
 út | *trivium* ; * važ : korna va-
 zsašta keresztúton | *in compito*
 B_{MK.} 11, 4.
 vožon ágas, kétágú | *bifurcus*
 (ex. g. pu arbor).
 vožlam magát szégyelleni | *pudore*
affici ; -ledem (fr.) ; * važ-
 lam C., važalam B.
 vožuldók szégyen nélkül | *sine*
pudore.
 vožuldomo nem szégyenlő, szem-
 telen | *impudens*.
 vožulšan szégyenlős | *pudicus,*
verecundus.
 vožoltarem megszégyeníteni | *ad*
pudorem adigere, confundere P. ; * važaltarem B.
 vod : egeremse v. pókháló | *texta*
aranea.
 vózak (σ) tűzhely | *focus* ; kályha
 eleje | *locus ante fornacem* ;
 * vacák tűzhely, kályha | *fo-*
cus, fornax B.
 vozam esni | *cadere* ; lefeküdni | *de-*
cumbere ; -zedem (fr.) ; * va-
 zam C. B. ; vazalam (mt.) B.

* keča vazalma napnyugat | *oc-*
cidens B.
 * vazaktem, vazektem ejteni,
 helyezni | *demittere, deponere,*
collocare B.
 vozem írni | *scribere* ; vozkalem
 (fr.) ; vozaldam beíródni | *in-*
scribi.
 vonžem átkelni | *transire, trajice-*
re ; * vanžem B. K.
 vonžuktarem, voštarem átkel-
 tetni, átvinni | *trajicere, trans-*
mittere, transportare ; * vaš-
 tem K.
 vondo szál, bot | *caulis, baculus* ;
 tö (plánta-tő), bokor | *stirps,*
frutex ; * pánda B., bot | *ba-*
culus C.
 * löčka-panda túskebokor | *du-*
mus ; ängaltiš-p. bot | *scipio* B.
 šuar-vondo mozsártörő | *pistil-*
lum.
 kogo-vuj vondo henger, melyre
 a szőit vászon föltekörödik |
cylindrus, cui texta involvunt.
 vorugem ruha | *vestis* ; * vurgem ;
sf. orugem varrni | *suere*.
 vol (σ) kis teknő, válu | *alveolus,*
linter ; * val C.
 volem leszállni, leereszkedni | *de-*
scendere, se demittere ; -ledem
 (fr.) ; * valem.
 voldem leszállítani, leeresztetni |
demittere : viden v. levezetni |
deducere ; šupšon v. lehúzni |
detrahere ; * valtem.
 vóľuk (σ) marha | *pecus* ; * voľek
 C., vóľik B.

volgaldam villámlani, fényleni |
fulminare, splendere; -idem
dem (fr.)

volgaldará villámlík | fulminat.
volgožam: volgožeš megvirrad |
lucescit.

volgunžo villám | fulgur; * val-
ganzä C., válganca B.

volgodo világos, fényes | lucidus,
fulgens, splendidus.

volgodemam megvilágosúlni |
fényesúlni | lucidum, splendi-
dum fieri.

volgodemdem világosítani | lu-
cidum facere.

vólne ólom | plumbum; * vulna fe-
hér ón | stannum C.

vőher vászon | linteum; * miher.

vuingorka a halottak emlékünne-
pe | feralia.

v. čuktaš halotti emlékünnepet
tartani | feralia facere.

vuj fej | caput; vég | finis, extre-
mum.

ülől vujšto ilä (a falu) alsó vé-
gén lakik | in inferiore capi-
te pagi habitat.

vujgók egészen, mindenestül |
omnino, prorsus.

vujan fejes | capitatus (kovušta
brassica.)

* vujšanem (i.e. vujš-šanem)
gondolkodni | cogitare, delibe-
rare K.

vujluk kormányzó, fejedelem |
gubernator, princeps; * vu-
lik Bmk. 13, 9.

vučem várni, elvárni, kívánni |

expectare, desiderare; -če-
dem (fr.); * vučem B., vo-
žem, vužem C.

vučedók váratlan | praeter ex-
spectationem. [ovis].

vúsko herélt | castratus (equus,
vuskemdem herélnei | castrare;
-mdelam (fr.)

vurtó nyél | manubrium (securis).

vúrtaš megfaragott fa (nyél-
nek) | lignum circumdolatum.

vursem (σ) szidni, átkozni | in-
crepare, execrari; -saldam
(pass.); * B., vorsem C.

vursedem, -delam (fr.); item:
háborúskodni, hadakozni |
bellum gerere; * vursada!am,
vursedalam veszekedni | rixari B.

vúrso (σ) háború | bellum; * vúr-
sa veszekedés, hadakozás |
certamen, bellum.

vučö: pikš v. nyíl-rovát | crena
sagittae.

vüčkem megveregetni vkinek váll-
lát | cui humeros pulsitare.

vüt víz | aqua R., vez L.; * vit C.,
vid B.

v.-nalmaš áradás | inundatio;
* vid-nálmáš özönvíz B.

šinža v. könny | lacrima.

vüdän vizes | aquosus; * vidän
C.

vüdelam begöngyölni, föltekerni |
involvere; videdelam (fr.);

* vidilam B.

vüdülen olaš hadarva beszélnei |
sermoñem praecipitare.

vür vér | *sanguis*; * vir C. B. (Bap. aliquoties *выпръ*, i.e. vür).
vürem joga vérzem | *sanguinem fundo*; vür joktaraš vért *ereszteni, eret vögni* | *sanguinem mittere*.
vür-korno vér-ér | *vena*.
vür-geče szereda | *dies Mercurii*; * vir-geče C.
vürän véres | *cruentus*.
vürangam megvéresedni | *cruentari*.
vürangdem megvérezni | *cruentare*.
vürgéne réz | *cuprum, aes*; * vir-gehe C., vergéna B. K.
vürlänge czinege | *parus*.
* vülä (nota pluralis) C., vlä B. (NyK. III, 434).
vülő kancza | *equa*; * vilä C.
* vül fölszín | *superficies* C., vil (vil-väl) B., vide: val.
magrem (σ) bögni | *mugire*; -redem (fr.); mageraldem (mt.) *elbödüllni* | *mugitum edere*; * mägrem sírni | *plorare*.
májrá (σ) nő, némbér | *femina*; * marjá: m. kugizá királyné | *regina* B.
* mašanem vélni, ügygondolni | *putare, opinari* B.; cf. šonem.
matke -ig | *usque ad (tempus)*; šumeške m., -dek m. -ig | *usque ad (locum)*.
aše matke eddig | *hactenus*.
manam mondani, szólni | *dicere, loqui*; nevezni | *nominare*; * manam.

maska medve | *ursus*; * möškä C., meská Bap.
mámok (σ) *pehely* | *lanugo, pluma tenuis*; * mamok C.
mári férj, férfi | *maritus, vir*; cse-remisz | *Ceremissus*.
marlan kajaš férjhez menni | *nubere cui*.
* mărădema vāta özvegy asszony | *vidua*.
marla, marlak cseremiszi | *Ceremissice*.
mardež szél | *ventus* R.; mărădiš L.; * mardéz B. C.
mardežan szeles | *ventosus*.
malem aludni | *dormire*; hālmi | *pernoctare*; -ledem (fr.)
maldem elaltatni | *consopire*.
me mi | *nos* R., mie L.; * mä.
mekš rothadt száraz fa | *lignum putridum bene siccatum (cujus ope ignem accendunt)*.
menge karó | *palus (-li)*; verszt-mutató | *index stadiorum (Russicorum)*.
mež gyapju | *lana*; * miž, miz C., mi'ža B.
mežer kaftán, kabát | *chlamys, kaftanus*; * mižär C., mižär B.
* men, mën menyhal | *gadus lota* C.
meň, miň (mön) én | *ego*; * miň.
mérang nyul | *lepus*; * moren C.
merčem betegeskedni | *aegra valetudine esse, aegrotare (non dum lecto affixum)* R., mer-cem P.; * mercem B.

mel *hímzés az ingmellen* | *pictura acu facta in antica parte indusii (juxta fissuram).*

mél na fá nk | *scriblita, buccus bolus miem odamenni* | *ire (aliquo);*

miedem (*fr.*); * miem.

miktem *magával engedni menni vkit* | *sinere quem secum ire.*

mi'ze *fogoly (madár)* | *perdix.*

* miér *vászoni, gyolcs* | *linteum* C. B., cf. *veñer* R.

* mirt: (*loc.*) mirt na -nál, mellett | *ad, juxta* (vuj m. *fejénél* | *ad caput ejus*, jal m. *lábánál* | *ad pedes ejus*) B. 20, 12.

mo (*pronomén interrog.*) *mi* | *quid;* * ma (*máza* B., *mada* C.)

mogañe *milyen* | *qualis*; * magaña B., *magaña* C.

munara, meñare, meñar *meny nyi* | *quantum, quot* R., *moñar* P.; * mañer, *mazar* B., *mazara* C.

mo-türlön *miképen* | *quomodo.*

mo (*particula interrog.*) -e? | -ne?; * ma B.

mokš *máj* | *jecur, hepar*; * moxš C.

mokšunžo *menyhal* | *gadus lota.*

moktem (*στ*) *dicserni* | *laudare*; -ktem (*fr.*); * maktem B.

moktomaš *dicseret* | *laus.*

moktaldam *dicsekedni* | *gloriari.*

moklak (*στ*) *fatölke* | *truncus v. segmentum arboris*; * maklaká: kü m. *darab kő* | *truncus lapidis, lapis* B., pu m. *fadarab* | *truncus arboris, lignum* K.

mógur *test* | *corpus* R. P.; * món-gür (*item: tájék* | *regio*) B.

močko *hosszant* | *secundum (ex. fluvium), per (tempus)* R., *múčko* P.; * *múčka.*

moškam, muškam *mosni* | *lavare*; -kedem (*fr.*); -kaldam *mosódni, kimosódni* | *lavari, elavari, elui*; * moškam C., *muškam* B. K.; *muškaltem* (*mt*); *muškuldalt- megmosdani* | *se lavare* B.

ket *mušmo mosdó tál* | *malluivium, lavatorium.*

moškoktem *mosatni* | *lavandum curare.*

moškundo *ököl* | *pugnus*; * moškonda C.

moštem *elfáradni* | *defatigari*; *moštedem* (*fr.*)

moštem *tudni, érteni* | *scire, collere (quid facere)*; * moštem *tudni, bírni* | *scire, valere* C., *muštem* B.

motór *bátor* | *audax.*

modam *játszani* | *ludere*; -dedem (*fr.*); * *madam.*

módoš *játék* | *ludus.*

módo *fekete áfonya* | *vaccinium myrtillus*; * *muda* C.

mónar *fenkő* | *cos*; * *manar* C.

mondem *elfelejteni* | *oblivisci*; -dedem (*fr.*) R.; *mundem* P.; * *mondem* C., *mundem* B. TIM. I.

mondaldam *elfelejtődni* | *oblivione obrui*; * *mondalt- elfelejteni* B.

mor *ének* | *cantus, cf. murem.*

molo más, egyéb | *alius* R., mulo P.; * mola B.

* mólán vará egyébiránt | *ceterum* B.

molo-kodom, mologenam más-kor | *alias, alio tempore*.

molemam változni | *immutari*.

molemdem változtatni | *immutare*.

möngö a mit vki elhagyott | *quod quis reliquit*; előbbeni háza | *sedes pristina*: möngöstö odahaza | *domi meae, in patria (a me relicta)*.

möngöse hátulsó, hát-amaradt | *relictus, posterior*.

möngö, mönge vissza | *retrosum*, re- (m. tolaš *redire*); möngöskö háza | *domum* R., müngész vissza P.; * mingész vissza (m. pörtilaš *reverti*) B. C.

möngögeč házulról | *a domo*.

müngö (postp.) után | *post* P.; (-meg, -meke R.; * münga B.; -munga, -müngä, -muka, mükä C., cf. NyK. IV, 92.)

möskölem (σ) szidni, csunya szavakkal illetni | *maledicere, conviciis incessere*; * muskullem B.

mör földieper | *fragum*; * mör C. möreb (α) pincze | *hypogeum*, cella; jégverem | *cella ad conservandam glaciem facta*.

mörtné (kol m.) halikra | *ova piscium*; * mörtné C.

muam találni | *invenire*; muedem (fr.); * moam C., találni, megnyerni | *invenire, consequi* B.

mumo talált holmi | *inventum*. mugulo (σ) nyirfa-gumó | *nodus, ecphyma betulae*.

mučá tőkszacsó | *scrotum*.

m. kü mony | *testiculus*.

mučaş vég | *finis*; hegy, csúcs | *cuspis, cacumen*; * možaş C., mučaş B.

enger m. folyó-vég, f. forrása | *caput fluvii*; küző m. keshegy | *cuspis cultri*, cize m. csécsbimbó | *papilla*.

mučaşteme végtelen | *infinitus*.

muš fondásra készített kender | *cannabis ad nendum parata*.

mužangče jós, jövendőllő | *vaticinator*.

mužedam jósolni, jövendőllni | *vaticinari*; -deštam (fr.)

mužedeš jós | *vaticinator* F.

múžo betegség | *morbus*.

jükhő m. hideglelés | *febris frigida*; šökő m. forró láz | *febris ardens*.

mužolo beteg | *aegrotus*.

mužodomo nem beteg, egészséges | *salvus et sanus*.

múžor (σ) pár | *par* (ex. *calceorum*).

mut szó | *vox, verbum* S.

mutlanem szólni, beszélni | *loqui* P. L.

muno tojás, tikmony | *ovum*; * müna.

munžem tojni | ova *parere*.
 muńža (στ) *fürdő, fürdő-szoba* |
balneum; *momoca C., ma-
 mucá B.
 mundurá gomolyag | *glomus*; *man-
 dara C.
 mundurtem fölgomolyttani | *glo-
 merare*; *mandertem C.
 *mur ének | *cantus* B., mora dal |
carmen C.; cf. mor R.
 murem énekelni | *cantare, -re-
 dem (fr.)*; *morem C., mu-
 rem B.
 murmo ének, éneklés | *cantus,*
cantatio.
 murňa (στ) kémény | *fumarium*
(Rauchfang).
 *muľuktem megrázni | *quatere (mo-
 dium metiendo)* BL. 6, 38.
 mü méz | *mel*; *B., mü, mü C.
 müks méh | *apis*; *müxš C.
 m. ige méhraj | *examen*.
 *mügre (στ) ordítani | *rugire*
(leo) C.
 müškur has | *venter*; *müškü'r B.,
 mišker C.
 jol m. lábikra | *sura*.
 müškurä'n terhes | *gravida (mu-
 lier)*; *müškurán B.
 kogo müškurán nagyhasú, pot-
 rohos | *ventriosus*.
 müdő: m. vuj kis domb, boly |
colliculus, grumus.
 *müńém mélység | *abyssus* BL. 16, 26.,
 vadfogó verem | *fovea* Bz. 11, 9;
 cf. veńem.
 mündür messze | *remotus, longin-
 quus*; *mindír B.

mündürnö, -rne (loc.) távol,
messze | *procul*; *mindírna
 B., mindirná C.
 mündürnöső távoli, messzelevő |
procul remotus, longinquus.
 mündürän, mündürkő (lat.)
messzire | *procul, in longin-
 quum*; *mindírka B., min-
 dirke C.
 mündürč (abl.) messziről | *emi-
 nus, e longinquo*; *mindír-
 cen B., mindirc C.
 mündüremam eltávozni | *abire,*
recedere; *mindírlanem Bz. II.
 mülände a föld | *terra* R., melä'nde
 P.; *müländä C., mülända
 B.
 rakš pej | *fuscus, badius (equus)*.
 raš (π) igaz, helyes | *verus, rec-
 tus* P.
 ráškan v. ráškatan erős, mély han-
 gon | *voce firma atque gravi*
(loqui); *ráškada erős, ren-
 dületlen | *firmus, constans* Bz. P.;
 ráškadan tiszta hangon | *cla-
 ra voce (loqui)* B.
 ráškaldem: reccseni | *fragorem*
dare (fulmen).
 regénze moh | *muscus*.
 *rídangam megrozsdásodni | *rubi-
 gine obduci* B.
 rok föld | *terra, humus, solum*; *.
 rokošto kia a földben fekszik |
humatus jacet (mortuus).
 rongedam bőfőgni, bőffenteni | *ruc-
 tare*.
 rož lyuk | *foramen*; *raž B.
 ron turha | *pituita, phlegma*.

rövöž róka | *vulpes*; *rebež (le-
bež) C., ri'baž, ri'bež B., ri'-
ru *seprü* | *faex*. [biž K.
ruakš kovász | *fermentum*.
ruem vágni | *cedere*; rueštam,
-štolam (*fr.*); rualam (*mt.*);
*roem B. C., roalam B.
*roal-koltaš levágni | *abscidere*,
praecidere.
*rojektem vágatni | *caedendum*
curare.
rualdem (*mt.*) kapni (*vni után*) |
manus afferre cui rei, captare;
rualkalem (*fr.*)
ruštam megrészegedni | *inebriari*;
-tedem (*fr.*)
ruššo (*i. e.* ruššo) megrészege-
dett, részeg | *inebriatus, ebrius*.
ruštmaš részegség | *ebrietas* P.
ruštuktarem megrészegíteni |
inebriare; -redem (*fr.*)
rudem oldani, föloldani | *solvere*,
resolvere; -dkalem (*fr.*); *ru-
dem B.
jol r. leoldani lábtekercseit | *fas-
cias tibiales resolvere*.
rumbuk zavarosság | *status turbi-
dus, turbatus*.
rumbukan zavaros | *turbidus*,
turbatus (aqua).
rumbukangam zavarossá lenni |
turbidum fieri.
rumbukangdem zavarossá ten-
ni | *turbidum facere, turbare*.
rűčkalem rázogatni | *quassare*; cf.
rűzem.
*rűšt rűgtön, egyszerre | *repente*,
subito B_{AF}. C.

rűdö: ner r. orrhát | *dorsum nasi*.
rűzem rázni | *quaterere*; -zaldem
(*mt.*); -zaldam megrázódni,
megrázkodni | *concuti, se ex-
cutere*; *rzem rázni | *quate-
re (vujam r. fejét rázni | ca-
put quaterere)* B.
rűčkalem rázogatni | *quassare*.
*rűžalam megrendülgni, rezdül-
ni | *concuti, contremiscere* B_{AF}.
rűžgem zörögni | *strepere, crepare*;
-gűlam (*fr.*); *rűžgem B.
rűžgűmő, rűžgűmaš zörgés, lár-
ma | *strepitus*.
rűžgé saslaš lármázni, kiabál-
ni | *tumultuari, clamare* B_{AF}.
rűpšem inogni | *vacillare*; *rűp-
šem ingatni, ringatni | *labe-
facere, movere*; rűpšaltam
hintálódni | *oscillo moveri* K.;
rűpšaltam ingatni, hintálni |
labefacere, oscillo movere B_{EF}.
4, 14.
rűmbalgem szűrkűlni, sűtétedni |
tenebrescere; -lgedem (*fr.*)
rűmbalgemaš szűrkűlet | *crepus-
culum*. [*rum*.
rűmbűk szűrkűlet | *lumen obscu-
rűmbűkan sűtétés | subobscurus*.
-la, -lak (*postp., comparationem*
significans) -ként, gyanánt,
mint | *ad modum, instar, velut*
(NyK. III, 459.)
-la (*postp.*) -ért | *pro* (oksa-la eštaš
pénzért dolgozni | *pretio opus*
facere; őmñem škal-la vaš-
taldaš *equum vacca commu-
tare*).

-la (*particula, directionis continuitatem indicans*): jotpek-la északfelé | *septentrionem versus*, tiške-la idéfelé | *huc versus, huc usque*; ülöt-la alulról etc. R.; (*idem valet lan, in P.*: arña mučko-lan egész héten át | *per totam hebdomadam*); *la: anzaka-la előre | *protinus (pergere)*, kok péka-la ketté, kétfelé | *in duas partes* B. [C.]

*laksak verem, gödör | *fovea, scrobs*

*laksakán gödrös, egyenetlen | *cavernosus, iniquus (via)*.

láška tejben fött tészta (*laska v. gombóc*) | *massa farinaceae lacte incocta (laganum v. pus-tillus)*.

*lad: pizirtaş l. prés | *prelum* B.

*lastuk (σ) darab | *frustum* B.

lazergem nedvesülni, beázódni | *madefieri*.

lazertem nedvesíteni, beáztatni | *madefacere, humectare*.

lan (*suffixum dativi*) -nek; *.

*lapa tenyér | *palma manus* C.,
jal lapá talp | *planta pedis* B.

lapka, lap (σ) alacsony | *humilis*;
sekely | *tenuis (aqua, fluvius)*;

*láp C.

lap ver, lapka ver alacsony hely (lapály) | *locus demissus*;

*lap vär völgy | *vallis* B.

lapkangam alacsonyodni | *humilem fieri*; *lapemam alázni magdt, alázatos lenni | *se demittere, se humiliare* B.

lapkangdem alacsonyítani | *humilem facere*; *lapemdem alázni | *humiliare*.

*laval cyprinus brama C.

lavala (σ) holmi | *res, supellex*.

lavrá (σ) sár | *lutum, coenum*;

*lávra C., läbrá, läbrá' B.

lavran sáros | *lutosus, coenosus*.

lavertem megsárosítani, bemocskolni | *luto, coeno inquinare*;

-rtalam (fr.), -rtaldam (pass.);

*lávirtem C.

lávverteş esős, sáros idő | *tempestas pluvia*.

lektam kimenni | *exire, egredi, abire*; -tedem (fr.); *läktäm C.,

läktam B. [sol.]

keče lektes kikel a nap | *oritur*

löngež (σ) egy darab fából kivájt veder | *situla ex trunco arboris confecta*; *lä'ngiš B.

leč (*suffixum ablativi*) -től ab B.
lec P.; *lec B.

lečok egyenlő, hozzáillő | *aequalis, conveniens*; épen (ügy) | *aeque,*

pariter; *lač B., lačók edem

tökéletes ember | *homo perfectus (qualis esse debet)* B.ж.

3. 2.; laž épen | *aeque, pariter*. C.

*lač tenga épenűgy | *eodem modo, l. tegeña ugyanolyan* | *par,*

similis, ejusdem speciei B.

*lač-gaňam ištaş hasonlítani | *comparare* B.

*lač ištaş mértéket tartani | *modum tenere* B.

*lačna ilna úgy vagyunk a mint hozzánk illik | *nobis ip-*

sis convenienter existimus Bk.

II, 5, 13.

leštaš, lištaš *levél* | *folium* (*arboris*); * *lištáš*, *ilištáš* C., *lištáš* B. (*ilštáš* Bm. 21, 19. 24, 32)

* *lepka homlok*, *koponya* | *frons*, *cranium* B., *lebká homlok* | *frons* C.

leve (*στ*) *langyos* | *tepidus*; * *li'vâ* Bapc.

levem *olvadni* | *liquefieri*; *langyosodni* | *telescere*; * *livem olvadni* C.

levektém *olvasztani* | *liquefacere*; *langyosítani*, *melegíteni* | *tepefacere*; -*ktolam* (*fr.*); * *livektém olvasztani* | *liquefacere* C.

leveškem *hervadni* | *flaccescere*; * *libežgem*, *libižgem elperzselödni*, *elhervadni* | *amburi*, *flaccescere* B.

levedam *fedni* | *tegere*, *contegere*; -*deštam* (*fr.*) R.; *lebed* P.; * *lebedám* C., *lebedam* B.

levédeš *fedél*, *házfedél* | *tectum*; *takaró* | *opertorium lecti*; * *lebász* C., *lebász fedél*, *hajlék* | *tectum*. [*tegere*.

levedaldam *betakaródní* | *se conlem leves* | *jusculum*; * C., *Iem* B. (Bk. 1, 6, 3. *semen virile*).

lele *nehéz* | *gravis*; * C., *lélá nehéz*, *nehéz állapot* | *gravis*, *difficilis*, *res difficiles* B.

lelemam *nehezédni* | *ingravescere*.

lelemdem *nehezíteni* | *ingravare*.

lian (*dativo sub junctum*) -*ért*, *oká-*

ért | *propter, causá* (NyK. III, 470); * (*una cum suffixo dativi lan*) *lanin* B., *länin* C. *tutlan-lian azért* | *propterea, idcirco*; * *tídlanin* B.

liam *lenni* | *fieri*; *liedem* (*fr.*); * *liam* R., *liám* C.

lialdam (*quasi: levöldni*) *vmivé válni* | *verti, converti, evadere in rem*.

limáš *lét*, *létel* | *existentia*.

liam *megelleni* | *vitulum parere*.

liše *skal megellett téhen*, *borjas téhen* | *vacca feta*.

liš (*közelség* | *propinquitás*):

lišel *közel*, *közel való* | *propinquus*.

lišne (*loc.*) *közelben*, -*hoz közel* | *prope, prope a*; * *li'šna* B., *lišná* C.

li'šnese *közelső* | *qui in propinquo est*; * *lišnáša* (*item: felebarát* | *proximus*) B.

lišan, *liške* (*lat.*) *közelbe*; -*hoz közel*, *közelébe* | *in propinquo*; *prope ad*; * *li'ška* B., *lišká* C.

lišec *közelből*, *közeléből* | *e propinquo*; * *lišec* C.

lišemam *közeledni* | *appropinquare*; * *lišnemam* Bap.

* *limdem igérni* | *promittere* B., *cf. lüm*.

limdemáš *igéret* | *promissum* B.

* *lo köz* | *intervallum, medium rei* B. C.: *lo-káša közbenjáró* | *intercessor* Bjs. 1., *lo-kášmaš közbenjárás* | *intercessio* K.,

lo-liaš *közbenjárni* | *intercedere*; *lőješ* koltema (*közbe küldött*) *idétlen* | *abortus* Bz. 1, 15, 8.

* *lőšta* (*loc.*) *között* | *inter*.

* *lőška* (*lat.*) *közé* | *in medios*.

* *lógícen közül* | *ex, e medio* B., *logie* C.

loktem *megrontani* | *corrumpere*; *megbűvölni* | *fascinare*; -*tedem*, -*tulam* (*fr.*); * *loktem megbűvölni* | *fascinare* C., *megrontani* | *corrumpere* B.; *fölkáborítani* | *concitare, conturbare* (*populum*) B.

loktaldam *megromlani*, *magdt elrontani* | *corrumpi, se vitiare*; * *loktolaldam megrontódni* | *corrumpi* B.; *loktedal tam*: *loktedaltmas romlott-ság* | *pravitas, depravatio* B.

loktušo *varázsló* | *fascinator*; * *loктоza* C.

lokšínz-*megfaragni, megbárdolni* | *asciare, dedolare* (*tignum*); * *lokšüčmo bevágás* | *incisura* (*in arbore, viam indicans*).

logar *torok* | *guttur* R., *lugar* L.; * *loger* C.

kugo l. *begy* | *ingluvies*; *kukš l. lélekző gége* | *arteria aspera, trachea*.

logalam *összetálatni, hozzá érni* | *incidere in quem, tangere, contingere*; * *logalam öklelni* | *cornibus petere* C.

it *logal ne érintsd* (*ne bántsd*) | *ne offendas*.

logaldem *tálatni* (*treffen*) | *tangere* (*ictu*); -*ldolam* (*fr.*)

šínzáš *logálin azaplemaš irigység* | *invidia* (*proprie: tacto oculo* [i.e. *in cuius os et oculos intusendo*] *cruciari, cf. užonkettemaš*) P.

longo, *longu* (*consortium*):

longušto (*loc.*) *között* | *inter*.

longuško, longuš (*lat.*) *közé* | *in medios*.

longugeč (*abl.*) *közül* | *e medio*.

ločkaldem *pattantani* (*ujjával*) | *crepare* (*digitis*); -*ldolam* (*fr.*)

* *loš*: l. *liaš fölbomlani, meghasonlani magában* | *dilabi, disjungi, dissidere inter se*; l. *pajlaltaš szétszótódn* | *distribui* B.

loškudo *gyenge, nem erős* | *debilis, infirmus*; * *lűškada* B.

loškudemam *gyöngülni* | *debilem fieri*. [*litare*.

loškudemdem gyöngíteni | *debilőza liszt* | *farina; fűrészipor* (*píla l.*) | *scobs, serrago*; * *lašáš*.

lodak *hüvely, tok* | *vagina, theca*; * *ladák* B.

lopšange *darázs* | *vespa*.

lovakš *vastag pózna* | *pertica crassior*.

lóve *píllangó* | *papilio*; * *lepä* C.

lomuz *hamu* | *cinis*; * *lomaž* C., *lómž* B.

lombo *zelnice meggy* | *prunus padus*; * *lomba* C.

* *löčká*: l. *panda tűskebokor* | *dumus* B.

lőbka *bő* | *amplus, latus (vestis)*.
 lőbkangdem *bővítteni* | *amplio-
 rem facere*; -ngdedem (*fr.*)
 lörpő *jegenyefenyű* | *pinus abies*.
 lörperla *j.-fenyves erdő* | *pinetum*.
 löldem *emelni, fölemelni* | *tollere, attollere*; -deštam (*fr.*), -dalam (*mt.*), -daldam (*pass.*) R.; lültem P.; *lültem B. C.; lültaltam (*pass.*) B.
 löldam *emelkedni* | *se tollere*: telže löldeš *fölkel a hold* | *luna exoritur*; *lült- (keča lültma *mongir napkelet* | *oriens*) B.
 lu *csont* | *os (ossis)*; *B., lu, lū C.
 luo, lu *tíz* | *decem*; *lu.
 lumuso, luso *tizedik* | *decimus*; *luša B., luže C.
 lücku *tizenöt* | *quindecim* B_{af.} K.
 luktam *kivinni, vmiből kivenni* | *efferre, promere (ex. küsegeč e crumena)*; -ktedem (*fr.*); *luktam B., loktam C.
 *jukam luktte *hallgatott* | *ta-cuit (sonum non edidit)* B.
 lugem *keverni* | *miscere*; -gedem (*fr.*); -galdam *keverődni* | *misceri*.
 ludam *olvasni* | *legere*; ludedem (*fr.*); *lodam *olvasni* | *legere, numerare* C., ludam B.
 lúdo *szürke* | *canus, cineraceus*; *lúda C.
 ludemam *szürküllni* | *canescere*.
 ludemdem *szürkíteni* | *canum facere*.

lúdo *récze* | *anas*; *loda C.
 lupš *ostor* | *flagellum*; *B.
 lupšal-*ostorozni* | *flagello caedere*; *B.
 lups *harmat* | *ros*.
 l. vozeš *h. esik* | *ros cadit, rorat*.
 lum *hó* | *nix*; *.
 lumam: lumeš *hó esik* | *ningit*; *K.
 lume-kož *borókafenyű* | *juniperus*; lumekož *mör boróka-hogyó* | *bacca juniperi*.
 lüem *lőni* | *telum conjicere, jaculari (schiessen)*; lüldam (*fr.*); *lüem, lüjem C., lüjem B.
 lüaldam *lövődni*: lüald-kajaš *elsűlni* | *explodi (scolopetum)*.
 lügeštem *viszketni* | *prurire*; -šte-lam (*fr.*); *ligištem K.
 lüngem *ingani, hintálni magát* | *oscillare*; -galdem (*mt.*); -galdam *hintálódni* | *oscillo moveri*.
 lüngaldüktem *hintálni vkit* | *oscillo movere quem*.
 lüngáldeš *hintá* | *oscillum (Schaudel)*.
 lüštem *fejni* | *mulgere*; lüštedem (*fr.*)
 lüdam *félni* | *timere*; megijedni | *perterreri*; *lüdäm C., lüdam B.
 lüdüktem *megijeszteni* | *perterreri*; -ktolam (*fr.*); *lüdektem C., lüduktem B.
 lü'diš *félelem, ijedség* | *timor, terror*.
 lüdü *nyulfogó* | *decipula (capien-*

dis leporibus, ex duobus lignis facta); * lüda B. 11, 2.

1. kaška a lüdö -nek *felső fája* | *lignum superius decipulae lüdö dictae*; cf. šovo.

lűvāl *alj*, *fenék* | *imūm, fundus*: vűt lűvālze *víz feneke* | *fundus aquae*; * livāl B., lűvāl C.

lűvālne (*loc.*) *alatt* | *sub*; * livā'l-na B., lűvālñä C.

lűvālan, lűvāk (*lat.*) *alá* | *sub*; * livā'lān, livālan, livā'ka B., lűvāke, lűvāk C.

lűvāč (*abl.*) *alól* | *ex imo*, нзъ подъ; * livēc.

lűm *név* | *nomen*; * B., lim C.

lűm oksa *fejadó* | *exactio capitum (tributum in singula capita impositum)*; * B.

* lűm-ner *dicsőség* | *fama, celebritas*, lűm-nerā'n *dicső, híres, celeber* B. 11.

lűmān *jing* (*neves ember*) *hivatalnok* | *muneri praefectus, officialis*.

lű'mlā *híres, neves* | *celeber* B. 11.

lűmdeme *nevetlen* | *nomine carens*; * limdema C.

lűmdem *nevezni* | *nominare*; * B., limdem C.; limdātem (*mt.*) C.

lűmdaldam (*pass.*) *neveztetni* | *nominari*; * lűmdaltam B.

lűmő *enyv* | *glutinum*.

lűmedam *enyvezni* | *glutinare*;

lűmedeštam (*fr.*)

* lűlű: šiškiž 1. *síp* | *fistula* B. 11.

* lűlpā *égerfa* | *betula alnus* C.

APPENDIX I.

Оросз eredetű szók a cseremisz nyelvben.

Vocabula Čeremissica originis Russicae.

- * a *de, hanem* | *sed* B. — а.
aun *gabonaszárító szérű* | *area siccatoria* R.; * an B. — овинъ.
aun *keras csépelni* | *frumentum deterere* R.
* ad *pokol* | *infernum* B. — адъ.
* anis *anisz* | *anisum* B. — анисъ.
* aršin (*mensura longitudinis*) K. — аршинъ.
aŕe *vagy* | *vel, aut*; * ali B. C. — или.
eŕé *megint, még, és* | *iterum, etiam, et* P.; * eŕé B., eŕe C. — еще.
* i *és, is* | *et, etiam* B. C. K. — и.
okná *ablak* R.; * okná B. — окно.
oŕotán *szivesen* | *lubenter* P. — охота (*delectatio, studium*).
* otkazem *elengedni* | *remittere (debitum)*; *visszautasítani* | *repellere, rejicere* B. — отказать.
otsinieŕ *hiába* | *frustra* R. — ?.
* otnú *mindenképen, teljességgel* | *omnino, prorsus* ВАР. 14, 22 18, 21. — отнюдь.
* otvet *felelet, számadás* | *responsum, ratio reddenda* B. — отвѣтъ.
* odnáka *azonban, hanem* | *ceterum, verumtamen* K. B., atnaka C. — однако.

- * osjól *szamár* | *asinus* B. — осель.
* ostátka *maradék* | *reliquiae*; *utolsó* | *ultimus* B. — остатокъ.
ostátkeŕ *utoljára* | *postremo* B.
* ostrok *sziget* | *insula* B. — островъ.
ospod *úr* | *dominus* P.; * B. — господь.
* oŕspodstva *uralkodás, birodalom* | *regnum*. — господство.
ozän *gazda* | *herus* R. — хозяинъ.
özüm *vetés, gabona* | *seges, fruges*. — озимъ.
* obi'ca *szokás* | *mos, consuetudo* B. — обычай.
* obiŕajem *megsérteni* | *offendere, injuriam facere* B. — обижать.
* obrók *adó* | *tributum* Вл. — оброкъ.
ovada *ebéd* | *prandium* R. — обѣдъ.
omut *lóiga* | *helcium, jugum equi* R. — хомутъ.
oráde *bolond, esztelen* | *demens* R., * oróda B. — ородыйъ.
orzá *roz* | *secale cereale* R., ruža L.; * rža C. K. — рожь.
oltár *oltár* | *altare* P. — оltарь.
* úksuc *eczet* | *acetum* B. — ук-сусъ.

úgol szöglet | *angulus* R. ; * ógol B. — уголъ.
 udá rossz | *malus* P. ; * худá B. — худой.
 * худajemdem rosszallani, megfeddeni | *objurgare, accusare* B.
 ustel, stel asztal | *mensa* R. — столъ.
 ulicá utca | *platea* P. ; * B. — улица.
 unuka unoka | *nepos* R. ; * mnuka B. — внукъ.
 káždoy minden | *omnis* P. ; * kaž-naj B. — каждый.
 * kazamáta tömlöcz | *carcer* B. — казамать.
 * kazná kincstár | *thesaurus* B. — казна.
 * kandalá békok, lánczok | *vincula* B. — кандалы.
 * карајем ázni | *fodere* B. — копать.
 * kabálnaj (c. dat.) rabszolga | *servus* B. — кабальный (*jobb-ágy*).
 karas kárász | *cyprinus carassius* R. — карась.
 * karmazi' naj karmozsínszinű | *coccineus* B. — кармазинный.
 keč, kef akárcsak, legalább | *vel saltem* R. — хоть.
 kenžalá guzsaly | *colus* R. — кудея.
 kerménga font | *pondo* R. ; * ker-venga B. — гривенка.
 kelád éléskamara | *cella cibaria* R. — клетъ.

kinagá, kenagá könyv | *liber* R. ; * kniga B. — книга.
 kislá (*instrumentum musicum*) R. — гусли.
 * kir mérőszűly | *libramentum* C. — гиря. [натъ.
 * kónata kötél | *restis* ВАР. — ка-
 * kopér kapor | *anethum* B. — копръ.
 * kovčég (k. puš) Nóa bárkája | *navis Noae* B. — ковчегъ.
 * kori'ca fahéj (fűszer) | *cinnamomum* B. — корица.
 * koróp sír | *sepulcrum* ВМ. — гробъ.
 kolatka koporsó | *sarcophagus* R., kolotká P. ; * kolotká kaloda | *cippus, pedica*. — колodka.
 * kolénga, kolénka nemzedék | *generatio* B. — колѣно, колѣнко (*dim.*)
 * koli' vajjon | *num* B. — коли.
 kőrsek korsó | *urceus, hydria* R. — горшекъ.
 * kukšin néminemű korsó | *urcei species* B. — кувшинъ.
 kuas (*potus acidus*) R. — квасъ.
 kupec kereskedő | *mercator* R. ; * kupéc B. — купецъ.
 kurs néminemű gomba | *fungi species* R. — груздь.
 * knižnik írástudó | *scriba* (*in Evangeliiis*) B. — книжникъ.
 * knáz herczeg | *princeps* B. — князь.
 krapla gereblye | *pecten* (*ad verrendum*) R. — грабли.

- * *krest kereszt* | *crux* B. — крестъ.
kreslem keresztelni | *baptizare* P. — [крестить.
 * *kresfem keresztelni* | *baptizare* B.
 * *kreščénja keresztelés* | *baptismus* B. — крещение.
krivá gomba | *fungus* R. — грибъ.
 * *krilcá lépcső* (*ház előtt*) | *scalae* B. — крыльцо.
 * *krovat ágy* | *lectus* B. — кровать.
 * *kruzem* : *kruzemaš hajóteher* | *onus navi impositum* B. — грузъ (грузить *onerare navem*).
govejem böjtölni | *jejunare* P., * B. — говѣть.
govejmaš böjtölés | *jejunatio* P.
 * *gojenja böjtölés* | *jejunium* B. — говѣнне.
 * *gorúšnaj* (g. *nűsmä*) *mustármag* | *granum sinapis* Bm. 17, 20.; *gorúcsa id.* Bm. 13, 31. — горушій (зерно горушное), горчица.
 * *greckaj görög* | *Græcus* (g. *tirbä spongia officinalis*) B. — грецкій (грецкая губка).
gрозem fenyeketni | *minari* B. — грозить.
 * *хоромá épület, templom* — *aedificium, templom* B. — храмъ.
 * *хvalem dicserni* | *laudare* B. — хвалить.
 * *хvогај beteg* | *aegrotus* B. — хворый.
 * *хvогајем betegeskedni* | *aegrotare* B. — хворать.

- * *хvorísva betegség* | *morbis* B. — хвороство. [якорь.
 * *jákor horgony* | *ancora* B. —
 * *jagodičina szederfa* | *ficus caprificus* B. — ягодичина.
 * *jajem* (*jajen kelesásh*) *nyilvánítani* | *aperire, enuntiare* B. — явить.
 * *jašlá jászol* | *praesepere* B. — ясли.
javulem nyilvánítani | *aperire, enuntiare* P.; * *javíajem* B. — являть.
jarmanka vásár | *mercatus* R. — ярмонка.
 * *jevángelja evangéliom* | *evangelium* B. — евангеліе.
čaj talán, alkalmasint | *fortasse* R. — cf. чайть (*opinari*).
 * *čaška* (*trán č.*) *tál* | *patena* B. — чашка.
čas (*funis ad axem et temonem alligatus*) R. — тяжъ.
čas óra | *hora* B. — часъ.
cas mindjárt | *statim* B. K. — тотчасъ.
čarká pohár | *poculum* R.; * *čarká kupa, hehely* | *cupa, calix* B. — чарка.
carskoj királyi, császári | *regalis, imperatorius* P. — царскій.
carstvo uralkodás, birodalom | *regnum, imperium* P. — царство.
 * *cest tisztesség* | *honor* B. — честь.
cešle tisztességes | *honestus* P.
 * *cena becs* | *pretium* B. — цѣна.
 * *ceñem becsülni* | *aestimare* B. — цѣнить.

* *čem mint, mintsem* | [*potius*] *quam* B. — чѣмъ.

čerke templom, egyház | *templum, ecclesia* R., *cerke* P.; *cérka B. — церковъ.

* *čin hivatal* | *munus* B. — чинъ.
* *činovnik hivatalnok* | *officialis* R. — чиновникъ.

* *čot szám, számítás* | *numerus, ratio* B. — счетъ.

čut alig | *vix* P.; * *cüc* B. — чутъ.

čulan a konyhát a többi izbtól elválasztó deszkafal | *paries culinam a cubiculo secernens* R.; * *tornác* | *atrium* B. — чуланъ. [чудо.]

* *cüdá csuda* | *mirum* B. K. —

* *cudná csudálatos* | *mirus* B. — чудный.

* *cüdejem csudálkozni* | *mirari* B. — чудиться.

šáva béka | *rana* R.; * *žava* C., *žabá* B. — жаба.

šerevá soronyil | *sortes conjectae* R. — жерсбей.

šogá eke | *aratrum*; * *šagá* B. — соха.

šaga-vuj ekeszarv | *stiva* B.

šogalem szántani (*šoga-val*) | *arare*; *-ledem* (fr.) R.

šoja R.; * *šaja* C. (*šoja-gorem, šaja-g. nyakszirt* | *occiput*) — шея (*collum*).

* *škola iskola* | *schola* B. — школа.

* *štan alap* | *fundamentum* B. — станъ.

što hogy | *quod* (dass) P.; * *šta* C. B. — что.

* *štolm oszlop* | *columna* B. — столпъ.

žará hajnalpír | *aurora*; * *žirá* B. — заря.

ž. šödör hajnal-csillag | *lucifer* R.

žalajem sajnálni | *misereri* B. — жалѣть.

žálovanja zsold | *stipendium* B. — жалованіе.

* *-že ugyan, pedig* | *quidem, vero* C., *-ža, že* B. — же.

* *tavarišc társ* | *socius* B. — товарищъ.

tajna titok, szentség | *secretum, sacramentum* P. — тайна.

téget kolomáz | *axungia* R. — деготъ.

terancá hasogatott (*nem fűrészelt*) *deszka* | *asser, canterius*. — R. — драница.

* *terpem szenvedni* | *pati, tolerare* B. — терпѣть.

* *togadajem gyanítani, észrevenni* | *susplicari, animadvertere* B. — догадаться.

* *tohatka, dohatka találós beszéd* | *parabola* B. — догадка.

tojem elrejtteni, eltemetni | *abscondere, sepelire* R.; * *tajem* B. — таять.

* *toža de mégis* | *attamen* W. — тоже.

točas mindjárt | *statim* P. — тотъ-часъ.

* *tomá ház* | *domus* B. 21, 12, *domá* B. 24, 43. — домъ.

tóvar fejsze | *securis* R.; * *tavar* C. — топоръ.

- * torg *kereskedés* | *mercatio* B. — торгъ.
 torgajem *kereskedni* | *mercari* R.;
 * torgejem B. — торговать.
 * torgeješa *kereskedő* | *mercator* B.
 * torgóvaj (t. páša) *kereskedői* | *ad mercaturam pertinens* B. — торговый.
 * tolka : tolkadeók *értelem*, *rend nélkül* | *sine sensu* B. — толкъ.
 * tólga, dólga *tartozás* | *debitum* B. — долгъ.
 tuara *sajt* | *caseus* R. — тварогъ.
 * tumajem *gondolni* | *cogitare*, *re-ri*. — думатьъ.
 * turná *engedetlen ellenszegülő* | *contumax* B. — cf. дурный.
 * түрмá, түрímá *börtön* | *carcer* B. — тюрьма.
 * trakti'r *vendéglő* | *diversorium* B. — трактиръ.
 * trakti'ršik *vendéglős* | *caupo* B. — трактирщикъ.
 trop *srét* | *grando plumbea* (Schrot) R. — дробь.
 t. áte *srétzacskó* | *sacculus gran- dinis plumbeae* R.
 * truk *egyszerre* | *subito* B. — вдругъ.
 * trujem *fáradni, dolgozni* | *labo- rare* B. — трудиться.
 * trujektem *fárasztani* | *labore fatigare* B.
 * trujbá *fáradtság, munka* | *labor, molestia* B. — трудьба.
 * trubá *trombita* | *tuba* B. — тру- ба.

- da *és* | *et* R.; * *és, de* | *et, sed* B. C. — да.
 * dokazem *megmutatni, bebizonyí- tani* | *demonstrare* P. — до- казатьъ.
 * dostañem *jutni* (*osztályrésztől*) | *obtingere* B. — достать (*fut.* достану).
 * doprós *kihallgatás* | *interrogatio (quae lege fit)* B. — допросъ.
 dom ház | *domus* P. — домъ; cf. томá B.
 * domášnjaj házbeli | *domesticus* B. — домашнийъ.
 * dušá lélek | *anima (in censu po- puli)* B. — душа.
 * dušovnaj *testamentom* | *testamen- tum* ВНЕВ. 9, 16. — духовная.
 * djak *íródeák* | *scriba* K. — дьякъ.
 * dvor udvar | *aula* B. — дворъ.
 sjákoj minden | *omnis* P.; * sákaj B. — всякийъ.
 * sat, sad kert | *hortus* B. — садъ.
 * sataná sátán | *satanas* B. — са- тана.
 * sabla kard | *gladius* B. — сабля.
 samoj (*superlativum indicans*) P.; * samaj B. — самыйъ.
 saldak katona | *miles* R.; * salták B. — солдатъ.
 semik (*septimus dies Jovis post festum paschale*) R. — се- микъ. [семья.
 * semjá család | *familia* B. — * so mindig | *semper, continue* B., *nigyon* | *admodum* C. — все.
 * sogdá mindig, mindenkor | *sem- per* B. — всегда.

- * *soglasja egyezkedés* | *pactum, conventio* B. — согласие.
- * *soglasajem beleegyezni* | *consentire* B. — соглашаться.
- * *sovetajem tanácskozni* | *consilium habere* B. — совѣтовать.
- solá fulu* | *vicus, pagus* R. — село.
- * *sujem megítélni* | *dijudicare* B. — судить.
- * *sud iudicium* Bм. — судъ.
- * *skot gyűlés, synagóga* | *conventus, synagoga* B. — сходъ.
- * *statjá szokás* | *consuetudo* Bл. 1, 9; *mód* | *modus, ratio* B. К. (*cum adjectivo, nomen abstractum qualitatis efficiens, ex. turna statja contumacia*) B. — cf. статья.
- * *stan* B. *vid.* *štan*.
- * *starajem igyekezni* | *operam dare* B., *közbenjárni* | *intercedere* K. — стараться.
- * *stená fal* | *murus* B. — стѣна.
- * *stij'a elem* | *elementum, principium* B. — стихія.
- * *stolm* Bв. *vid.* *štolm*.
- strojem építeni* | *aedificare* R.; * B. — строить.
- * *snaszt háló* | *rete* Bм. 4. 18, — cf. *снасть*. [свѣтой.
- svätoj szent* | *sanctus* P.; * B. —
- * *smirná békés, szelid* | *placidus* B. — смиренный.
- * *smokovnaj* (s. pu *fügefa* | *ficus*) B. — смоковный (смоковое дерево).
- * *smokóvnica* (pu) *fügefa* | *ficus* B. — смоковница.

- * *slavá dicsőség* | *gloria* P.; * B. — слава.
- slaváluk id.* B.
- * *slavem dicsőíteni* | *celebrare* B. — свавить.
- * *slédnik örökös* | *heres* B. — наследникъ.
- * *slonóvaj* (s. lu *elefántcsont* | *ebur*) B. — слоновый (слоновая кость).
- * *sluga szolgál* | *servus* B. — слуга.
- slüzem szolgálni* | *servire* P.; * B. — служить.
- * *zakon törvény* | *lex* B. — законъ.
- * *zakonnik törvénytudó* | *jurisprudens* B. — законникъ.
- * *zapás eleség, készlet* | *penus, copia parata* B. — запасъ.
- * *zapoved parancsolat* | *praecceptum* B. — заповѣдь.
- * *zavét szövetség* | *foedus (vetus, novum)* B. — завѣтъ.
- * *zdravljajem üdvözölni* | *gratulari, salutare* B. — поздравлять.
- zdravitlem id.* P. — поздравить.
- * *zlodej gonosztevő* | *maleficus* B. — злодѣй.
- naklad kár, veszteség* | *jactura* R. — накладъ.
- * *nagráda jutalom* | *praemium* B. — награда.
- * *naslédnik örökös* | *heres* B. — наследникъ.
- * *naprasna hiába* | *frustra* Bв. — напрасно.
- * *namoz ganéj* | *finis* B. — навозъ.
- * *neušta vajjon igazán* | *ain' tu?* Bл. 11, 56. — не ужъ то.

nedódka(? nevodka) *ritka vődson,*
nőminemő háló | linteum ra-
rius textum, retis specios R.
 — cf. неводъ, неводокъ.

hemeő (sz. ő. őve) *nőmet | Germa-*
nicus R. — нѣмецъ.

* nevoła *kőnyyszerőség | necessitas*
B. — неволя.

* nevołajem *kőnyyszerőteni | cogere*
B. — неволить.

* nužda *erőszak | vis adlata B.* —
 нужда.

nužna *szegény, szegénység | egenus,*
egestas R. — cf. нужный.

nužnangam, -ngaldam *elazegő-*
nyedni | pauperem fieri R.

* pajárin, bajárin *őr | dominus B.*
 — бояринъ.

pašport *őtleveł | syngraphus, pas-*
suales R. — паспортъ.

* pő'tnica *pőntek | dies Veneris B.*
 — пятница.

* pő'sza *hősvėt | pascha B.* —
 пасха.

* panket *lakoma | epulas B.* —
 банкетъ.

* papő nagyanya | *avia B.* — баба.

* pő'gus *vitorla | velum B.* — па-
 русь.

* pecő't *pőcső't | sigillum B.* — пе-
 чать.

* pezotmėn, bezotmėn *szőksőgkő-*
rep | necessario B. — безот-
 мѣнно.

pezmen (*pondus*) *R.* — безмень.

* peregem, beregem *őrizni | ser-*
vare B. — беречь (*praes.*
 берегу).

pervej *elő | primus P.; * pervi*
előbb | prius, antea C., pervő,
pervi B. (cf. supra : pervoj).
 — первый (*primus*), первѣе
 (*prius*).

* pigőn *ruta | ruta B.* — пигањъ.
 pijanica *iszőkos | potator P.* —
 пьяница.

* pő'tajem, putajem *pő'bőłni | pro-*
bare, experiri B. — пытатель.

pő'la *fő'rősz | serra R.* — пила.

pő'lem *fő'rőszelni | serra secare R.;*
 * *B.* — пилить.

pő'ledem (*fr.*) *R.*

* pokašana *bőnbőnat | poenitentia*
peccatorum B. — покаяніе.

pot (*pondus*) *R.; * pud B. K.* —
 пудъ.

* potakajem *rőszrehajolni | nimis*
indulgere B. — потакать.

* podőrka *ajőndėk | donum B.* —
 подарокъ.

* podvłasnaj *alattvalő | subditus*
B. — подвластный.

* rozrejem *mėgėrni | maturescere*
B. — поспѣть.

* rozrejektem (*eff.*)

ponomag *egyhőzsi | famulus sacro-*
rum R. — пономарь.

* por pap | *sacerdos B.* — попъ.

* porazem *vhova kőrtőłni, jutni,*
eni | incidere, devenire B. —
 попадать.

* (poborem :)

poboramas *adőfizetés | solutio*
tributi (p. nalet adő't szednek |
tributum exigunt) Bm. 17, 25 —
cf. поборъ (tributum).

* *pöfözka szekér* | *currus* B. —
 повозка.
 * *posztócsik földbirtokos* | *possessor*
praedii B. — помѣщикъ.
 * *posztóm emlékezni* | *recordari* B.
 — помниться.
 * *póra idő, kor*; * B. — пора.
údaş p. ideje, hogy vessünk |
tempus est serendi R.
 * *porúka kezes* | *vas, sponsor* B. —
 порука.
 * *pólka légio* | *legio* B. — полкъ.
 * *poláta templom* | *templum*. — cf.
 палата.
 * *polón hadi fogolyság* | *captivitas*
 B. — полонъ.
pöcál puska | *scolopetum* R. —
 пищаль.
 * *p. kürtő puskaeső* | *scolopeti*
tubus; *p. pu puskaágy* | *sc. li-*
gnum, *p. saravócs p. zár* | *sc.*
igniarius; *p. pále írdnyzó* |
sc. bulla (in extremo sc. tubo).
pörná gerenda | *trabs* R. — * *brev-*
nä B., *prévna* K. — бревно.
púšo többet, annál inkább | *plus,*
amplius, eo magis R., *púşe* P.
 — пуще. [пустой].
 * *pustá puszta* | *desertus* B. —
pudovka (pondus, mensura fru-
menti) R.; * *podobka* B. —
 пудовка.
 * *pumaga papiros* | *charta lintea* B.
 — бумага.
púrak por | *pulvis* L.; * *praş* B. —
 прахъ.
púřka golyó | *globulus (plumbeus)*
 R. — пуля.

práza csat | *fibula* R. — пряжка.
prázdnik ünnep | *festum* P.; * *práz-*
nik B. — праздникъ.
prazdniklem ünnepegni | *festo*
celebrare P.
 * *pravda (p. edem) igazságos* | *jus-*
tus B. — cf. правда, прав-
 дивый.
 * *právednik id.* B. — праведникъ.
 * *pravdajem megigazítani* | *corri-*
gere (šketemam se ipsum) B.
 — оправдаться.
prestól trón; szent asztal | *thronus,*
mensa sacra P.; * B. — пре-
 столъ.
 * *prikáščik izspán* | *administrator*
 B. — прикащикъ.
 * *pristiň kikötő* | *portus* B. — при-
 стань. [прибавить].
 * *pribajem hozzáadni* | *addere* B.
 * *primajem fogadni, elfogadni* |
accipere, recipere B. — при-
 нимать.
proklátoj átkozott | *exsecratus* P.;
 * B. — проклятый.
 * *proklinajem elátkozni* | *exsecrari*
 B. — проклинять.
 * *prostá egyszerű, őszinte* | *simplex,*
sincerus B. — простой.
 * *prostem megbocsátani* | *remittere,*
condonare B. — простить.
 * *prorok prófeta* | *propheta* — B.
 — пророкъ.
 * *prorocestovajem prófétáskod-*
ni | *prophetare* B. — пропо-
 чествовать.
 * *prorocisa prófetanő* | *prophetissa*
 B. — пророчица.

- * *plotnik dcs* | *faber tignarius* B. — ПЛОТНИКЪ.
— ПЛОТНИКЪ.
- * *bašná torony, sáremlék* | *turris, monumentum* B. — башня (*turris*).
- bazár vásár* | *mercatus, forum* P.; * B. — базаръ (π).
- * *butta mintha* | *quasi* B. — будшо.
- * *buntovajem zenebonát csinálni* | *tumultum facere* B. — бунтовать.
- blagodat isteni kegyelem, malaszt* | *clementia, favor (dei)* P. — благодать.
- blagoslovenjá áldás* | *benedictio* P. — благословеніе.
- * *blagoslovajem megáldani* | *benedicere* B. — благословлять.
- bladka (bladka-la ilmaš) parázna* | *moechus, -a* P. — блядка.
- * *fonár lámpás* | *laterna* B. — фонарь.
- valóvaj* (v. *űškűz ökör* | *bos*) B. 14, 19. — воловий (*bovinus, volv bos*).
- * *vet hiszen, mert* | *enim* B. К. С. — вѣдь.
- * *vedrá' veder* | *modiolus, hama* K. — ведро.
- * *venéc koszoru* | *corona* (*Kranz*) B. (Вк. I, 9, 25. *venčá*). — вѣнецъ.
- * *venčajem megesketni* | *inaugurare (maritos)* ВНЕВ. 13, 4. — вѣнчать.
- vera hit* | *fides* P.; * B. — вѣра.
- * *verblud, velblud teve* | *camelus* B. — верблюдъ, велблюдъ.

- * *vidétef tanu* | *testis* B. — свидѣтель.
- * *videtelsvaluk tanuság* | *testimonium* B. — свидѣтельство.
- * *videtelsvovajem tanúskodni* | *testari* B. — свидѣтельство-вать. [градъ.
- * *vinograd szőlő* | *uva* B. — вино.
- * *vinogradnaj* (v. *sad szőlőkert* | *vinea* B.) — виноградный (в. садъ).
- * *vir: ti vir ez a világ* | *hic mundus* ВНК. 10, 6. B. 1, 70. — миръ.
- * *vočina, votčina ország, vidék* | *terra, regio (patria)* B. — отчина, вотчина (*patria*).
- * *vorotá kapu* | *porta* B. — ворота.
- volá akarát, szabadság, hatalom* | *voluntas, libertas, potestas* P.; * B. — воля.
- volosnoj kerületbíró* | *conventui volost dicto praefectus* R. — волостный.
- * *volnaj szabad* | *liber* B. — вольный.
- * *vujnomat bílnös* | *reus, sons* B. — виноватый.
- * *vujnomatlandarem megvádolni* | *culpae, accusare* B.
- * *vsjakaj vid. sjakoj*.
- * *vzátka nyereség* | *lucrum* B. (*vzátka-nalša*). — взятка.
- vremjá idő* | *tempus* P.; * *veremjá* B. — время.
- * *vladi'ka fejedelem* | *princeps* B. — владыка.
- * *vlast hatalom* | *potestas* B. — власть.

* *mätva ménta* | *mentha* B. — мята,
мятва.
* *matrós hajóalegény* | *homo nauti-*
cus B. — матросъ.
* *masztár mester* | *artifex* B. —
мастеръ.
* *maslina olajfa* | *olea* B. — ма-
слина. [мѣшокъ.
meşák zsák | *saccus* R.; * K. —
míza mesgye | *confinium*, *limes* L.
— межа.
* *mítar vámszedő* | *portitor* B. —
мытарь.
* *mítnica vámszedőhely* | *locus ubi*
portorium datur B. — мыт-
ница.
* *mir világ* | *mundus* B. — миръ.
* *mírejem kibekülni* | *pacem fa-*
cere B. — мириться.
milost kegyelem, malaszt | *clemen-*
tia, gratia P. — милость.
milostiv kegyelmes | *clemens* P. —
милостивый.
močala vékony hárs | *liber tenuis*
(arboris) R. — мочало.
* *motajem elpazarolni* | *dissipare*
(bona) B. — мотать.
monaser klastrom | *monasterium*
R. — монастырь.
* *mor döghalál* | *pestilentia* B. —
моръ.
* *mučénja kíndás* | *cruciatus* P. —
мучение.
* *musem kínozni* | *cruciare* B. —
мучить.
mučitlem (kínozni) | *cruciare*: *mu-*
čitlemaş cruciatus P. — му-
чить (*cruciare*).

* *mudrost bölcsesség* | *sapientia* B.
мудрость.
* *muzíkan muzsikus* | *fidicen* B. —
музыкантъ.
* *mrámarnaj* (m. kü *márvány* |
marmor) B. — мраморный.
ráge rák | *cancer* R. — ракъ.
* *raj paradicsom* | *paradisum* B.
— рай.
* *rájem összebeszéllni, egyezkedni* |
condicere, pacisci B. — ря-
диться.
rad (*rad-ulna örülünk* | *gaudemus*)
P. — радъ (*laetus*).
* *ráda -szer, ex. sim ráda hétszer* |
septies B. — рядъ (*ordo*).
* *rádomók rendszerint, sorjában* |
ordine K. — рядомъ (= съ
ряду).
* *revíza népszámlálás* | *census po-*
puli B. — ревизія.
* *rázi egyszerre* | *simul, subito* B.
— cf. съ разомъ, съ разу.
* *razzorajem szétzaggatni* | *divel-*
lere B. II. 11, 20; cf. разорвать.
ráznoj különböző | *diversus* P. —
разный.
* *rabotajem, robotajem dolgozni* |
opus facere B. — работать.
* *rabótnik munkás* | *operarius* B.
работникъ.
* *roščot számadás* | *ratio reddita*
B. — расчетъ.
ródo rokon, rokonság | *cognatus,*
cognatio R.; * *róda* B. —
родъ.
ruş orosz | *Russicus* R.; *. —
рускій.

tar : svätoj t. jümö причащение,
úrvacsora P.

* tiške (тышкə) bokor Вмк. 12, 26,
šiške (пишкə) Вл. 6, 44.

* tišlaš разсматривать K.

toto Russ. : liñ (?) R.

triská Russ. : čirki-, serki- Ente
R.

* saslem mitto C.

* stan : stan jaratemäda усердно
любите, buzgón szeressetek Вр.
I. 1, 22.

sodómo : sjakoj sodómom, kickir-
mašem = шумъ и кликъ P.

nadír жертва, áldozat F.

* parbal- : ifen cüc parbalena =
скитаемся, bujdosunk Вк. I.
4, 11.

* potiká prodigium, ridiculum C.
oj poti'ka ахъ смѣшно. K.

* postól : p. ilša hasonló B.

purakš Vogulice: kajtne kum R.

purka Russ. : čorostvoj (?) R.

* püšt дупно K.

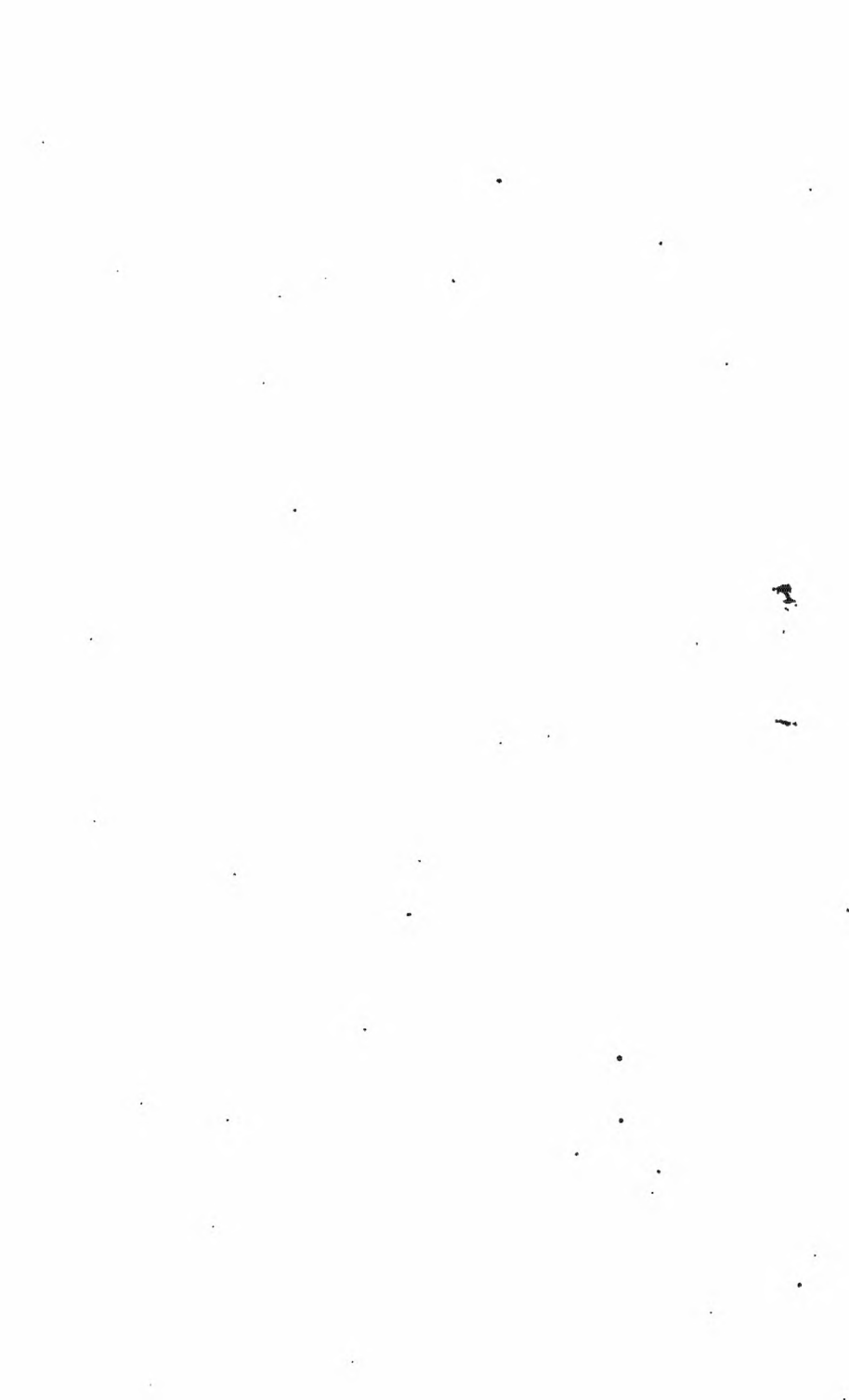
mače Kätze (sic!) R.

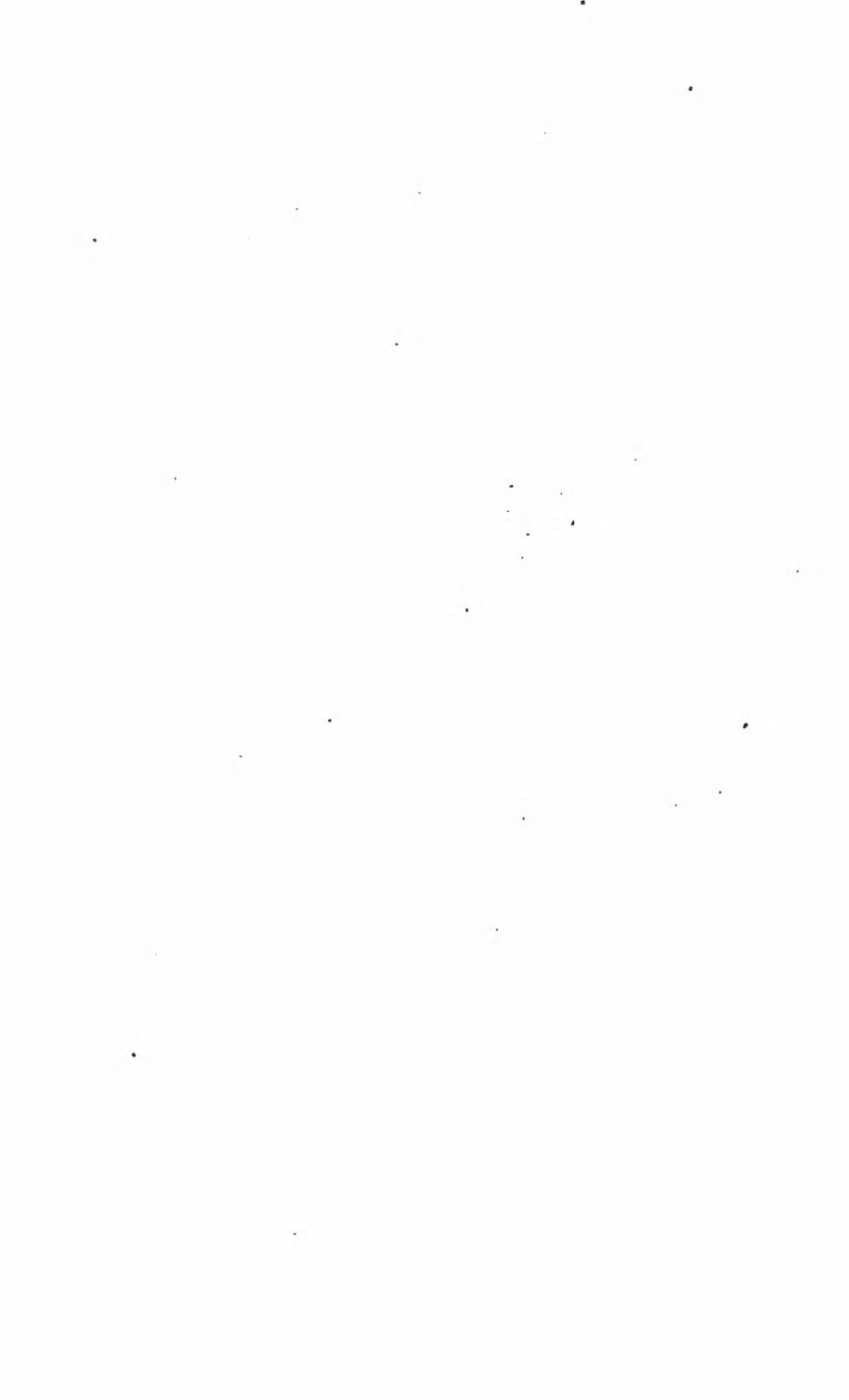
vélež Einsatz im Kleide, wo die
graden Streifen des Zeugs nicht
hinreichen R.

vurt die Netze am Webstuhl (an die
Stapfen angebunden, welche
mit den Füßen getreten wer-
den) R.

lemaš Russ. : smorčivať glazi ; ci-
gaňi izporčut glazi, voročiva-
jut R.

lóval лѣшій, Waldteufel R.

Ára 1 frt o. é.
